

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Slægten Rambusch

SIGURD RAMBUSCH

Slægten Rambusch

VINDERUP BOGTRYKKERI

1965

INDHOLD

Forord	7
Navn	9
Våben	9
Tidligere fremstillinger af slægtens historie	10
1. generation	12
2. generation	12
3. generation	13
4. generation	14
5. generation	15
6. generation	24
7. generation	28
8. generation	39
9. generation	53
10. generation	75
11. generation	96
12. generation	108
Slægtsfester	110
Familiarkivet	110
Rambusch Decorating Company	112
Uddrag af Anna Rambusch, født Olufsens erindringer	114
Henvisninger	126
Personregister	131

FORORD

Det er næsten 40 år siden, at Johannes Rambusch udgav sin og Paul Hennings' *Slægten Rambusch*. Efter opfordring af slægtens medlemmer gik jeg i efteråret 1963 i gang med at udarbejde denne bog. Den indeholder mandslinjerne efter *Martin Rambisch* (Buttenheim, Franken, omkring 1600) og kvindelinjernes 1. led, d. v. s. børn af kvinder, født Rambusch. Dog er samtlige efterkommere af sognepræst *Edvard Rambusch* (1821–1896) og hustru *Anna Olufsen* (1834–1913) medtaget.

Fremstillingen er ført ajour, og desuden er det lykkedes mig at finde mange hidtil ukendte medlemmer af slægten. Hvor det har været muligt, har jeg søgt at skildre menneskene bag de tørre tal og navne og at give et indtryk af de forhold, vore forfædre levede under.

Der anvendes generationsvis opstilling. Med løbenumre 1–138 betegnes alle fødte medlemmer af slægten; disse biografier er naturligtvis de udførligste. I, II, III angiver kuldene og a, b, c børnenes placering inden for kuldene.

Slægten er geografisk mobil. Den har boet i Sydtyskland indtil ca. 1765, i Danmark fra 1728, i Brasilien fra 1852, i USA fra 1860 og i England fra 1911. I Tyskland var dens medlemmer især håndværkere og hoffunktionærer, i Danmark embedsmænd og officerer (i de sidste generationer er der sket en forskydning til erhvervslivet) og i USA forretningsmænd.

Samtidig med denne bog udsendes en engelsk oversættelse. Begge bøger er betalt af slægtens medlemmer. Fru Ida Brandrup, Holbæk, har renskrevet mit manuskript; afsnittet om Rambusch Decorating Company er skrevet af Viggo B. Rambusch, New York. Tage Rambusch, Frederikshavn, har været mig til stor hjælp og opmuntring. Jeg takker for alle bidrag og håber, at bogen tilfredsstiller forventningerne.

København, 29. marts 1965.

SIGURD RAMBUSCH

NAV N

Navnet Rambusch er germansk. Første stavelse kommer af Raban (= ravn), anden stavelse af Bausch (= pude) eller af Busch (= busk).¹ Som stedsnavn findes det kun som navn på en kommune i Böhmen. Som slægtsnavn optræder det i Franken 1404 og 1412 og ofte i 16. og 17. århundrede. I midten af 18. århundrede forsvinder det fra Franken.²

VÅBEN

Slægtens våben beskrives således: Skjoldet skrådelt af rødt og guld ved en venstre-sølv-skråbjælke. I første felt 3 sekstakkede guldstjerner (2-1); i andet felt et skråtstillet sort anker. Hjælmmerke: To røde vinger, hvorimellem en sekstakket guldstjerne. Hjælmklæde: Indvendig guld, udvendig rødt.

Våbnet er optaget i *Heraldisk Selskabs* våbenrulle I, 137, og må føres af agnaterne af justitsråd, toldinspektør i Slesvig Johann Rambusch (1702-73), d. v. s. af alle, der nedstammer fra ham gennem mænd.³

Det vides første gang anvendt af Johann Rambusch's søn, kornet, senere oberst Hartvig Heinrich Rambusch (1744-1818), da han 31. august 1773 be-seglede skiftet efter sin far.⁴ Hans søn, etatsråd, amtsforvalter i Korsør Hartvig Heinrich Rambusch (1785-1870) anvendte fra 1815 våbnet til at besegle sine embedsregnskaber.⁵ Såvidt det kan ses, brugte far og søn samme signet.

Samme våben, men af et grovere snit, anvendtes af amtsforvalterens søn, kommandør Heinrich J. V. Rambusch (1825-86) som segl på private breve.⁶

Signetring med slægtens våben bæres i dag af enkelte af dens medlemmer. I nogle tilfælde anvendes våbnet på tallerkener og andet bohave.

Andre våben ført af slægtens medlemmer. Foruden det registrerede og i dag eneste benyttede slægtsvåben findes i Rigsarkivets seglsamling og på Frederiksborg en variant, idet første felt har en stående fugl (struds?, trane?) med en nøgle i næbbet. Mellem vingerne mangler stjernen. På skiftet efter Johann Rambusch 1773 anvendte sønnen, senere kommerceråd, herredsfoged Friedrich Vollrath Rambusch (1745-1826) følgende våben: Skjoldet midtdelt af rødt og guld. I første felt et R, i andet felt to krydsede ankre. Over skjoldet en femtakket krone. På Frederiksborg findes det registrerede våben, dels som ovenfor beskrevet, dels med den forskel, at en femtakket krone erstatter vinger og stjerne.

TIDLIGERE FREMSTILLINGER AF SLÆGTENS HISTORIE

En mundtlig tradition om slægtens indvandring til Danmark kan føres tilbage til *Johan Anton Carl Rambusch* (1782–1853), der gav den videre til sine brorsønner *Carl Rambusch* (1818–1910) og *Edvard V. A. Rambusch* (1821–1896).

Traditionen synes først at være blevet nedskrevet omkring 1870, da *Frode Rambusch* (1859–1924) i sin dagbog skrev: »Der kom engang til den danske konge en østrisk gesandt, han havde en mand med sig til selskab, som hed Rambusch. Den danske konge syntes så godt om Rambusch, at han tilbød ham at gøre ham til stempelpapirforvalter i Slesvig og tilligemed adle ham. Rambusch samtykkede heri.« (!)

I 1881 skrev *Sigurd Rambusch* (1861–1919) 4 sider *Optegnelser om vor familie på fædrenes og mødrenes side*. Om slægtens danske stamfader hed det, at han stammede fra Ungarn og kom her til landet med et østrisk gesandtskab under Frederik 5. »Kongen syntes så godt om den høje, bredskuldrede, kraftige, unge mand, at han beholdt ham som opvartende kavaler og udnævnte ham siden til amts-, told- og stempelpapirforvalter i byen Slesvig.« Derefter fulgte en mangelfuld oversigt over efterkommerne.

Under sit ophold i Dresden 1882 foretog *Frode Rambusch* biblioteksstudier, hvorunder han stødte på den forlængst uddøde bøhmiske adelsslægt Rambusch von Rammenstein (eller Rambusch und Rammenstein).⁷ Hverken Paul Hennings eller jeg har kunnet påvise nogen forbindelse med Rambusch'erne i Franken eller Weikersheim. I Dresden traf Frode Rambusch en kolonialhandler Morits Rambusch, hvis far hævdede at nedstamme fra en berømt bøhmisk adelsfamilie. Stamfaderen skulle selvanden »med livsfare være flygtet ud af slottet i Prag, hvor han ved en rådsforsamling gerådede i strid på grund af sin vedhængen ved katolicismen. Han fristede først livet skjult i Böhmerwald og kom senere til Tyskland uden at have reddet noget af sin formue eller sit gods.«⁸

Nogle optegnelser af Carl Rambusch er siden gået tabt, men vi kender dem fra *Anna Rambusch's* afskrift i sine *Erindringer* (omkring 1910). Desuden blev de benyttet af Carl Rambusch's sønner Holger og Conrad.

Holger Rambusch (1848–1916) begyndte 1894 at udarbejde *Stamtavler over familien Rambusch*. Om vor danske stamfader, hvis navn var også ham ubekendt, skrev han omtrent som Sigurd Rambusch, men desuden følgende: »Efter en kopi af hans testamente, udfærdiget 1775, var han dengang ejer af 2 gårde i byen Slesvig, 1 porcellainsfabrik og 75.000 rdl. kontant.« Holger Rambuschs stamtavler gik i arv til hans søn *Holger Theodor Rambusch* (1878–1958), der foretog enkelte ajourføringer.

Conrad Rambusch (1850–1931) skrev i 1920 tredive maskinskrevne sider om slægten. Som Frode Rambusch fortæller han om møder med tyskere af navnet Rambusch; fra Holger Rambusch har han ordret historien om kureren. Ved studier i Rigsarkivet var det lykkedes ham at finde vor stamfaders navn, Johann Rambusch, og de vigtigste begivenheder i hans liv; desuden spredte oplysninger om børnene. Værdifulde er Conrad Rambusch's erindringer om sine besøg hos bedstefaderen i Korsør. Det er den eneste sammenhængende skildring, vi har af dette hjem; den er velskrevet og har gode iagttagelser.

Under sit ophold i Danmark i vinteren 1923–24 talte Frode Rambusch gentagne gange med sin broder *Johannes Rambusch* (1857–1929) om ønskeligheden af at kaste lys over slægtens oprindelse. Brødrene overdrog den fremragende personalhistoriker, overretssagfører Paul Hennings, opgaven. Paul Hennings foretog studier i danske og tyske arkiver og korresponderede med tyske personalhistorikere og præster i Slesvig, Weikersheim og andre steder. 15. september 1925 afleverede han sit resultat: En fremstilling af slægtens oprindelse og første 7–8 generationer. Johannes Rambusch havde i mellemtiden samlet oplysninger om de seneste generationer; han føjede nu de to arbejder sammen til ét og lod det trykke i 1926.

I 1946 skrev *Svend Rambusch* (1870–1954) et lille duplikeret tillæg til slægtshistorien fra 1926, dog kun omhandlende efterkommerne af hans far, Edvard V. A. Rambusch (1821–1896).

1. GENERATION

- 1 MARTIN RAMBISCH, omkring 1600. Om slægtens stamfader ved vi kun, at han levede i byen Buttenheim i Oberfranken (Bayern), at han fik en søn i 1612, og at han var død, da denne søn giftede sig i 1641. Kirkebøgerne i Buttenheim begynder først i 1618, og Martin Rambisch omtales ikke i dem. Derimod indeholder kirkebøgerne for menighederne i og omkring Buttenheim oplysninger om adskillige af navnet Rambusch (eller Ram-pusch), men det har ikke været muligt at bevise deres forbindelse med Martin Rambisch.⁹ Slægten har ikke været ubemidlet, og dens medlemmer var udpræget religiøse, for de findes ofte nævnt som den katolske kirkes velgørere. Der fandtes ingen protestantisk kirke i Buttenheim, så det må antages, at Martin Rambisch var katolik.

1 søn: 2. generation, nr. 2.

2. GENERATION

MARTIN RAMBISCH's søn

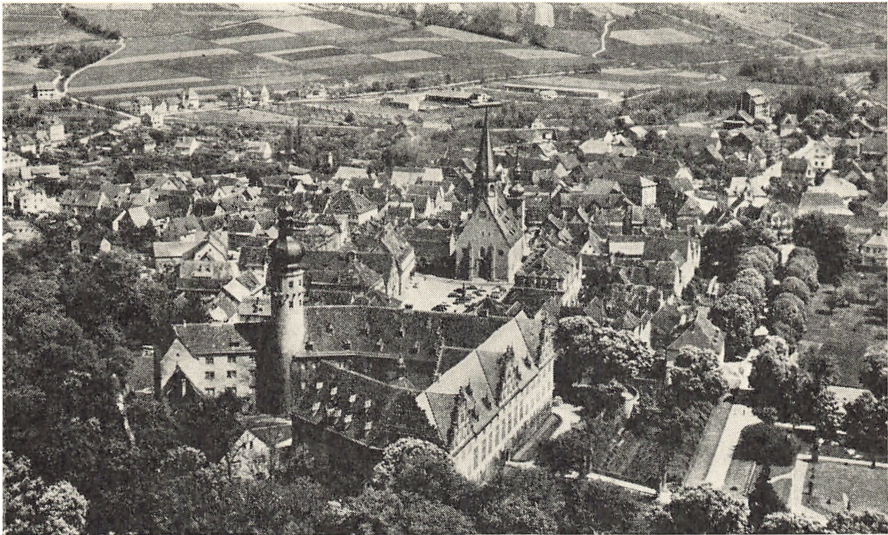
(se nr. 1)

- 2 HANNS RAMBISCH, f. 1612, begr. 28.5.1662 Weikersheim. Kom som ung sadelmagersvend fra Buttenheim til det nærliggende Weikersheim i Württemberg og fik nok arbejde hos sadelmagermester Hans Münch eller hos dennes efterfølger Reichard Höflin.

Kvinden i huset hed ANNA; hendes pigenavn og øvrige data er ukendte. Hun var 1. gang (senest 1632) gift med Hans Münch, der blev begravet 15.6.1637 i Weikersheim, og havde med ham 3 børn. 2. gang blev hun (1.2.1639) gift med Reichard Höflin; de fik 1 barn sammen, inden han døde og blev begravet 28.8.1640 i Weikersheim. Alle Annas 4 første børn døde som små. For at få sadelmagerværkstedet måtte Hanns Rambisch gifte sig med enken. Det skete 4. februar 1641 i Weikersheim. Det er fra indførslen af dette bryllup i kirkebogen, at vi kender Martin Rambisch.

Efter 21 års ægteskab døde Hanns Rambisch af kræft i maj 1662 og blev begravet 28.5. i Weikersheim. I kirkebogen hedder det: »Hanns Rambisch, Sattler, welcher vor 15 Jahren einen unversehenen Stoss über dem linken Aug mit einem Degen bekommen und alsbalden auf der linken Seiten lahm geworden, starb an einem cankero und ward zu Erden bestattet.« 1647 var det sidste år af 30-års krigen; Sydtyskland var i konstant uro, og kårdestødet kan have forbindelse med krigerisk aktivitet.

Hanns og Anna Rambisch tilhørte den lutheranske menighed i Weikersheim. Anna Rambisch synes at have forladt byen kort efter den ældste søns

Weikersheim, Württemberg

Midt i billedet den lutherske sognekirke, som slægtens medlemmer frekventerede fra 1630-erne til 1760-erne; i forgrunden Hohenlohe-grevernes slot, hvor et par af dens mænd tjente. Luftfoto ca. 1960.

bryllup i 1667, thi fra og med dette år forsvinder hendes navn fra registret over deltagerne i altergang. Måske slog hun sig ned hos sin datter i Rotenburg?

3 børn: 3. generation, nr. 3–5.

3. GENERATION

Sadelmagemester HANNS RAMBISCH's børn med ANNA . . .

(se nr. 2)

- 3a ANNA MARIA RAMBISCH, døbt 31.1.1642 Weikersheim. Gift 20.8.1661 sammesteds med smedevend BARTHEL DEHNER, søn af Barthel Dehner i Hörtenberg (Rotenburg ob der Tauber). Om evt. børn vides intet.
- 4b JOANNES (HANNS) RAMBUSCH, døbt 12.7.1644 Weikersheim (fadder: glarmester Hans Steinhäuser), d. 2.1.1709 »an einer hitzigen Krankheit«, begr. 4.1. Weikersheim.

Ved fødslen fik han navnet Joannes, senere brugtes kun Hanns. Fra 1668 staves hans efternavn i Weikersheim kirkebog og andre steder *Rambusch*. Joannes (Hanns) Rambusch trådte i tjeneste hos greven af Hohenlohe-Weikersheim, der residerede på det smukke slot i Weikersheim ved

Tauberfloden. I 1679 er han hoffisker, af og til kaldes han dog »Wiesenknecht« og »Weingärtner«. Slægtens tilknytning til hoffer varede 3 generationer: Joannes (Hanns) Rambusch's søn blev hofjæger i Weikersheim, og dennes søn var livtjener hos Christian 6., indtil han blev dansk embedsmand.

Gift 3.2.1667 Weikersheim med AGNES BANDSCHAPP, døbt 1.2.1646 (fadder: Michel Kuntz' hustru), datter af kirurg Hans Bandschapp i Weikersheim. Hun døde 15.1.1709, »folgte ihrem Manne nach in gleicher Krankheit«, og blev begravet to dage senere i Weikersheim.

2 børn: 4. generation, nr. 6–7.

5c HANS LEONART RAMBISCH, døbt 15.11.1647 Weikersheim (faddere: bødker Hans Schnad, Leonart Dürr). Videre skæbne ukendt.

4. GENERATION

Hoffisker JOANNES (HANNS) RAMBUSCH's børn med AGNES BANDSCHAPP
(se nr. 4)

6a JOHANNES PHILIPPUS RAMBUSCH, døbt 7.5.1668 Weikersheim (fadder: Hans Philipp Muhr). Må være død senest 1694, da hans broder ved sin vielse i dette år kaldes sin faders »einzigler noch lebender Sohn.«

7b JOHANN WOLFFGANG RAMBUSCH, således kaldet ved sin vielse 1694 og ved sin begravelse 1760 (dåbsnavn: Hanns Wolff). Døbt 2.10.1671 Weikersheim (fadder: maler Wolff Braun), død 3.3.1760 Weikersheim, begr. 6.3.

Johann Wolfgang Rambusch var 1694 grevelig hohlenlohesk jæger i Herrenneuses, 1695 gjorde han tjeneste i Beerbach hos sin svigerfar, den brandenburg-bayreuthske vildtmester Michael Beyer, og 1709 var han grevelig hohlenlohesk hofjæger i Weikersheim. Vi ved ikke, hvor familien opholdt sig i årene fra 1695 til 1709. Sandsynligvis boede de en del af tiden i Weikersheim, men desværre mangler altergangsregistrene 1707–30, der opregner praktisk talt alle konfirmerede indbyggere. Der kendes to børn fra disse 14 år (nr. 9 og 10); ingen af dem blev døbt i Weikersheim.

Johann Wolfgang R. var gift to gange og havde mindst 12 børn. Hans børns faddere, familiens venner og selskabelige omgang, tilhørte borgerstanden: en foged, en lærer, en pastorinde og et par hoffolk af de lavere grader. Han nåede den høje alder 88 år og døde af alderdomssvækkelse.

Gift 1. gang 20.11.1694 i den lutherske kirke i Dottenheim (Mittelfranken i Bayern) med EVA MARGARETA BEYER, døbt 20.6.1673, datter af fyrstelig brandenburg-bayreuthsk vildtmester i Beerbach Michael Beyer og Anna Barbara, d. 29.4.1718 Weikersheim efter barnefødsel, begr. 1.5.

Mindst 6 børn: 5. generation, nr. 8–13.

Gift 2. gang i december 1718 Wachbach (Weikersheim kirkebog) med ANNA JULIANA SCHUBART (Schupart), f. 17.2.1691 vist i Künzelsau i Nordvestbayern, datter af organist smst. Johann Bernhart Schubart, d. 3.11.1765 Weikersheim, begr. 5.11. Hun havde i mange år lidt af »Milz Krankheit« (vistnok = hypokondri) og melankoli, døde pludseligt.

Mindst 6 børn: 5. generation, nr. 14–19.

5. GENERATION

Hofjæger JOHANN WOLFFGANG RAMBUSCH's børn af 1. ægteskab med

EVA MARGARETA BEYER

(se nr. 7)

8a JOHANN SIMON RAMBUSCH, døbt 20.11.1695 Dottenheim. Videre skæbne ukendt.

9b JOHANN RAMBUSCH, født 1702, død 3.5.1773 Slesvig, begr. 7.5. St. Michaelis.

Johan Rambusch er slægtens danske stamfader og en af dens betydeligste mænd. Desværre kender vi intet til hans liv, før han i sommeren 1728 blev lakaj hos den danske kronprins Christian; ikke engang hans fødested eller fødselsdato er kendt. Der kan dog ikke være tvivl om, at han var søn af Johann Wolffgang R.

Det vigtigste bevis er hans rejsepas 1737, udstedt til brug for hans rejse til »seiner Heimath in dem gräfl. Hohenloh-Weikersheimischen.« Familiens mandnavne synes også at være et bevis. Johann Wolffgang R. havde sønner, der hed Johann Simon, Johann Wolffgang, Johann Albrecht og Johann Joachim – hvorfor ikke også en slet og ret Johann, der måske har bortkastet sit 2. fornavn? Endelig anføres som førstefader ved hans ældste søns dåb i 1739 »des Zollinspektors Vater J. Rambusch.«

I sommeren 1728 var den danske kronprins Christian og kronprinsesse Sophie Magdalene på rejse i Sydtykland. I regnskaberne for rejsen findes under 4. august »Laquaie Rambusch«, som for indkøb af nogle småting modtog 6 Rigsdaler og 2 Mark.¹⁰ Selskabet var på vej nordpå efter et længere ophold hos kronprinsessens familie i Bayreuth. Det er muligt, at Johann R. var i fyrsten af Bayreuths tjeneste (som hans far havde været). Det er også muligt, at forbindelsen er sluttet gennem grev Karl Ludwig af Hohenlohe-Weikersheim (1674–1756), der havde været gift med en søster til kronprinsesse Sophie Magdalene. En af kronprinsens lakajer døde på rejsen, og Johann R. fik stillingen, lønnet fra 1. juli til 31. december med 1/2 års løn, 59 Rdl.¹¹

I de følgende år findes Johann R.s navn jævnligt i hoffets regnskaber. For eksempel fik han, som de 5 andre lakajer, 4 Rdl. som nytårsgave i 1728 og 1729. Til sammenligning kan anføres, at livtjeneren fik 12 Rdl. og staldmesteren 100 Rdl.¹²

Efter 1½ års ansættelse som lakaj sprang Johan R. foran de andre lakajer, idet han 7.1.1730 blev forfremmet til livtjener. Han fik straks 30 Rdl. til klædning og oppebar 400 Rdl. årlig.¹³ Samme år blev han sendt på rejse: Fra de mineralske kilder i Heilbronn i Sydtyskland skulle han hente 8 kasser vand til kronprinsen! 7. maj fik han i København udbetalt 100 Rdl., der i Hamburg suppleredes med 188 Rdl., 4 Mark, 2 Skilling (1 Rdl. = 6 Mark à 16 Skilling). Hans regnskab for rejsen er bevaret. Rejsen gik over København, Korsør, Nyborg, Assens, Hamburg, Hannover, Friedberg og Giessen. Vandet leveredes i 5 kasser og 102 krus (til hvilke han i Frankfurt købte 200 propper) og kostede godt 10 Rdl. Rejsen derved kostede ialt 98 Rdl., hjemrejsen med vandet var besværligere og kostede godt 117 Rdl. Ruten var: Giessen, Kassen, Hamburg og derefter som udrejsen.

7. juni, præcis en måned efter sin afrejse, gjorde Johann R. regnskab for kronprinsens kasserer på Hørsholm slot. Af 288 Rdl. havde han brugt godt 215. De resterende 72 Rdl., 4 Mark, 10 Skilling skyndte han sig at lægge hånd på: »Den Rest aber haben Ihro Königliche Hoheide mir allergnädigst geschängt zur Reiss wofor ich alleruntertähniçst dancke und hir mit qwidire. Johann Rambusch«. ¹⁴ Her ser vi for første gang vor danske stamfaders evne til at få penge ud af enhver situation! Regnskabet er interessant, fordi det er den første længere skriftlige kilde, vi har fra Johann R.s hånd, indtil da forelå kun kvitteringer. Sproget er selvfølgelig tysk, håndskriften er rædsom og staveevnen højst mangelfuld. Ord som »Bostgeldt« (= Postgeld), »die Elwa« (Elben) og »über den gleinen Beldt« får os næsten til at tro, at han heller ikke kunne tale sikkert!

— — —

I oktober 1730 døde kong Frederik 4., og Christian 6. og Sophie Magdalene besteg tronen. Den nye konge var »indremissionsk«; han og især dronningen var stive og ufolkelige. Men folket skulle imponeres, og der bestodtes store summer på et prangende flot hof. Ialt anvendtes i disse år 20–25% af statens indtægter på hoffet! Alligevel var det ikke noget muntert hof; de kongelige krævede dyb ærbødighed af alle, og hele tonen var formel og kold. Kongen var flittig, men uden evner som enevældig monark; hans største fornøjelse var jagt og rejser. Sproget ved hoffet, såvel som ved militæret og dele af administrationen, var tysk og vedblev at være det indtil slutningen af århundredet.

I 1733 foretog kongeparret sin første officielle rejse til tvillingeriget Norge. Rejsen varede fra maj til september, følget bestod af 187 personer, blandt dem »Lifkarlen Rambusk« med tjener.¹⁵ At livtjeneren havde en medhjælper tyder jo på, at han havde fået ret kvalificeret arbejde. Fra 1735 er han optaget i *Hof- og Statskalenderen*.

1737 blev et vigtigt år for Johann R. I begyndelsen af året besøgte han sit hjem i Weikersheim, om sommeren avancerede han fra hoffet til et vel-lønnet embede, og i løbet af efteråret fandt han sig en kone.

18.1.1737 underskrev kongen på Frederiksberg Slot et rejsepas for Johann R. »nach seiner Heimath in dem gräfl. Hohenlohe-Weikersheimischen«.¹⁶ Det skete efter ansøgning, men ansøgningen er ikke bevaret, heller ikke andre spor af rejsen.

7.5.1737 døde toldinspektøren for Slesvig by, der tillige var stempelpapirsforvalter for hertugdømmet Slesvig. Det første embede lønnedes med 350 Rdl. årlig, det andet kastede 4% af salget af sig, anslået til 300 Rdl. årlig. 48 ansøgere meldte sig, hvoraf 27 søgte begge embeder, 21 kun ét af dem. Der var mange militære kvartermestre blandt ansøgerne og en del amts- og toldforvaltere. En af de korteste ansøgninger var Johann R.s. Han lovede »mit Göttlichem Beistand diese Bedienungen solchergestalt zu verwalten, als es die Pflicht eines rechtsschaffenen Beamten erfordere«.

Rentekammeret (svarer til Finansministeriet) indstillede én ansøger til hvert embede, men det tog den enevældige konge ikke hensyn til. Han tildelte 10. juni sin livtjener begge embederne, efter at der var stillet kaution.¹⁷ Udnævnelsen er et klart eksempel på »lakajisme«: Prøvede embedsmænd med lang tjeneste blev forbigået, og lakajer o. lign., som knap kunne læse og skrive, fik embederne.

Allerede 3.7.1737 overtog Johann R. sine embeder, som han beklædte i over 34 år. Rentekammerets revision af hans regnskaber foregik uden alvorlige anmærkninger, og vi har grund til at tro, at han var en pligtopfyldende embedsmand.¹⁸ Ærestitlerne kom da også, som de skulle: 14. januar 1740 blev han kammerråd og 23. juli 1756 virkelig justitsråd.¹⁹

Den gamle bispeby ved Slien var i tilbagegang efter fordrivelsen af de gottorpske hertuger i 1713. Mange huse stod øde, og indbyggertallet stagnerede omkring 5500. Først fra omkring 1770 kom der nogen fremgang.²⁰ Toldregnskaberne i Johann R.s tid viser de højeste indtægter i 1740 (13.207 Rdl.), i 1750 var de sunket til 8.152 Rdl., og herfra steg de kun langsomt (1760: 9.181 Rdl., 1770: 9.334 Rdl.) Under krigen omkring 1800 nåede de det dobbelte og 3-dobbelte.²¹

Toldhuset, hvor toldinspektøren boede med sin familie, lå, hvor den gamle jyske hærvej (oksevejen) krydsede hovedgaden Lollfuss. Her betalte købmændene told af ind- og udførte varer. Den største post var de gode jyske stude, der blev drevet sydpå. Bydelen, som også hedder Lollfuss, lå nær ved Gottorp Slot og rummede mange anselige huse bygget af slottets embedsmænd.

I Rigsarkivet findes en del breve fra Johann R. til kongen og embedsmændene i København. De er skrevet af hans skriver og blot underskrevet af ham, men han har selv dikteret brevene, og de giver et ret klart billede af hans personlighed.

I 1763 var toldhuset trods god vedligeholdelse blevet så forfaldent, at toldinspektøren foreslog staten at bygge et nyt. Den kendte arkitekt, landbygmester Gottfried Rosenberg, havde anslået omkostningerne til 5.286 Rdl., men hvis materialerne fra det gamle toldhus benyttedes, kunne der spares 1.000 Rdl. Forslaget blev afvist, staten manglede penge. Rambusch

»Alter Zollhof«, Slesvrig.

Bygget 1764 af toldinspektør Johann Rambusch; arkitekt: Gottfried Rosenberg.
Fotograferet 16.7.1964 af Edward Rambusch.

foreslog så, at staten gav ham grunden og det gamle hus, mod at han byggede et nyt. I København sikrede man sig et tilsagn om, at Rambusch eller hans arvinger ville afstå huset til efterfølgeren for en rimelig betaling. Rambusch reddede sig til gengæld et huslejetilskud på 175 Rdl. årlig, i realiteten en 50% forhøjelse af hans løn, der siden 1737 havde været uforandret 350 Rdl. Sådan handlede man med staten dengang!²²

Efter Rosenbergs tegninger opførtes 1764 det statelige toldhus, som den dag i dag hævder sig blandt Slesvigs mange smukke bygninger. Adressen er Lollfuss 110.

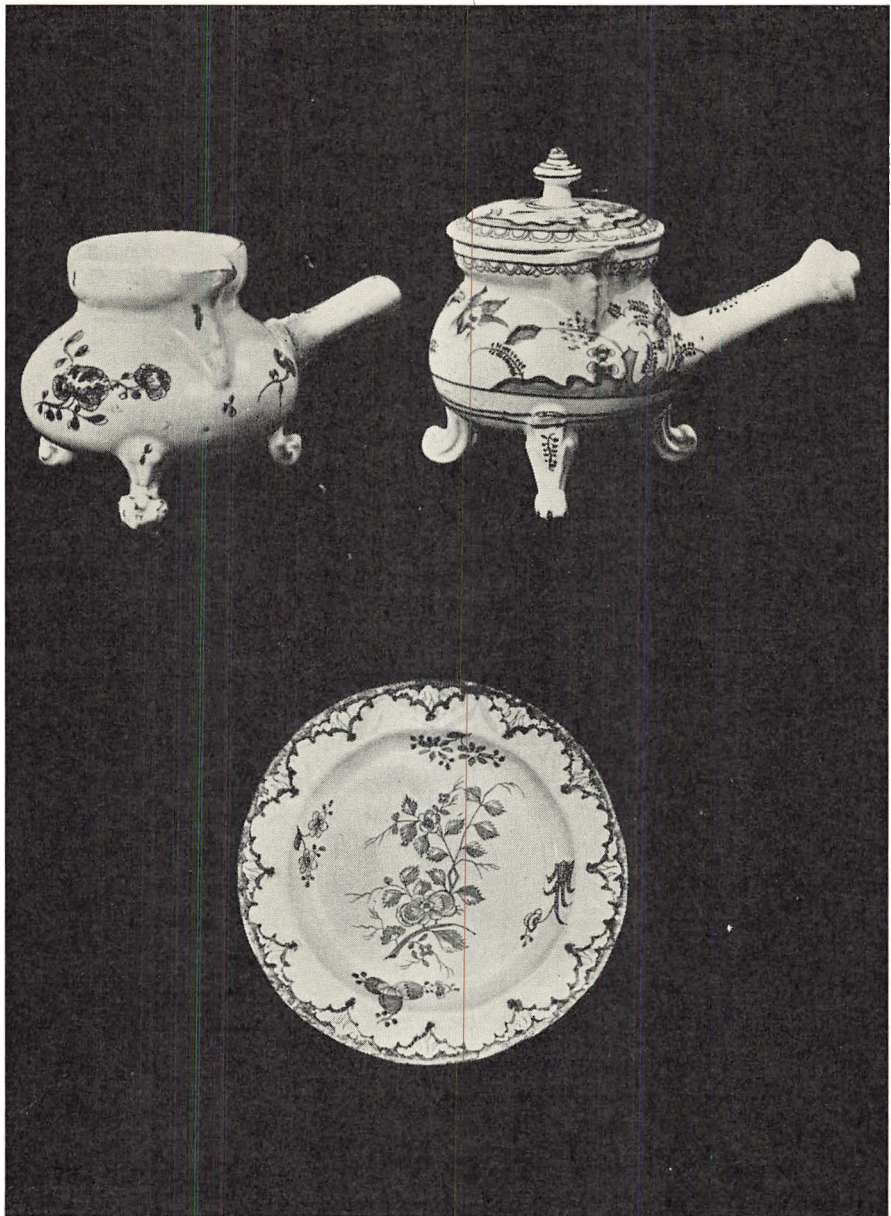
I 1755 var Johann R. med i et interessentselskab af fremtrædende Slesvig-borgere, der oprettede *Slesvig Fajancefabrik*. Det var et pionerarbejde, fabrikken var den første fajancefabrik i hertugdømmerne (Kiel fulgte efter i 1758, Eckernförde 1759 og Stockelsdorff 1771). I selve Danmark var der blevet fremstillet fajance siden 1722 på Store Kongensgadefabrikken, 1755 åbnede Kastrup Fajancefabrik.²³

Allerede i 1758 overtog justitsråd Rambusch fabrikken for 3.500 Rdl. Staten var tilfreds med initiativet, det sparede jo valuta, og Slesvig Fajancefabrik fik toldfrihed for råvarer og fri indførsel i Danmark og Norge undtagen af hvide og blåmalede produkter, som St. Kongensgadefabrikken havde eneret på at forhandle.²⁴ En anmodning om at ophæve sidstnævnte begrænsning blev afvist i 1766.²⁵

Overkrigssekretæren (svarer til forsvarsministeren) bestilte under sit besøg sammen med kongen i Slesvig i foråret 1762 et kaffestel hos fabrikant Rambusch. 8. december meldte Rambusch, at det omsider var færdigt, men nu var der ingen skibsløjlighed. Han undskyldte forsinkelsen, lovede at sende servicet med første skib til foråret og sendte hilsener fra sin kone og hele familien. Brevet viser, at Rambusch havde kunder i de højeste kredse, og at han var omhyggelig med at pleje sine forbindelser.²⁶

Der var hård konkurrence mellem fajancefabrikkerne. Direktøren for fabrikken i St. Kongensgade skræmte flere konkurrenter ud af det københavnske marked, men Johann R. i Slesvig lod sig ikke skræmme. Han klagede i 1765 til Kommercekollegiet (svarer til Handelsministeriet) og fik medhold.²⁷

De fleste Slesvigfajancer er brugsgenstande i mangan-violette farver, undertiden i forbindelse med lysegrønt. Signaturen er for det meste: S/R/H. S står for Slesvig, R for Rambusch og H (eller et andet bogstav) for maleren. Der findes andre signaturer, og signatur kan helt mangle. Gottorp-museet i Slesvig har flere stykker Slesvigfajance. På Rosenborg findes en blåmalet thebordsplade, på Kunstindustrimuseet nogle tallerkener og på

Slesvig Fajancefabrik blev grundlagt 1755 af Johann Rambusch og et par andre borgere i Slesvig. Den var i slægtens besiddelse 1758–1803.

Øverst to smørkander med manganviolette blomsterdekorationer. Den første er signeret S/R/L, den anden, der har reliefrand og låg, er signeret S/M. Begge er uden låg 8 cm høje. Tallerkenen har reliefrand og manganviolet, spidsbladet dekoration. Diameter 24,5 cm. Signeret S/R/W. Tage Rambusch's samling, Frederikshavn.

Nationalmuseet en fin samling, bl. a. en berømt punchebolle formet som en bispehue. I Tage R.s besiddelse er 3 tallerkener, 2 fade og 2 smørkander.

I Johann R.s tid var Slesvig Fajancefabrik en ganske god forretning, omend den aldrig blev stor. Den gik i arv til hans søn Friedrich Vollrath R. (nr. 23). Fabrikken skiftede beliggenhed flere gange. Længe lå den på Lollfuss 48, hvor hovedbygningen er bevaret.

At være embedsmand og forretningsmand på samme tid er ikke tilladt i dag. Særlig graverende var det, at Rambusch som toldinspektør skulle administrere bestemmelser med virkning for sin egen fabrik. Men sligt rørte ikke samtiden. Rambusch havde andre forretningsinteresser, og hans testamente viser, at han udlånte ret store pengebeløb.

I efteråret 1771 nærmede Johann R. sig støvets år, og han fandt, at det var passende at nedlægge sine embeder og skrive testamente.

I november ansøgte han om at måtte trække sig tilbage til fordel for sin søn Johann Christian. Denne var forlængst anerkendt som efterfølger, og ansøgningen ville være blevet imødekommet, hvis ikke Rambusch havde stillet en betingelse, der gjorde den uantagelig for kong Christian 7: Hvis Johann Christian efter overtagelsen af embederne skulle dø før sin far, skulle embederne igen tilfalde faderen! Tanken har nok været at sikre dem for en anden søn . . . Skønt ansøgningen blev støttet af den indflydelsesrige C. A. Struensee, afvistes den, og først da Johann R. ansøgte om afsked uden betingelser, blev den bevilget i januar 1772.²⁸

Johann R.s testamente har givet anledning til mange gætterier blandt hans efterkommere. Ingen kendte det, og derfor kunne fantasien spille frit.

Under arbejdet med denne bog lykkedes det mig i Slesvig Stadsarkiv at finde ikke blot testamentet af 2. december 1771, men også skiftet i boet (31.8.1773). Fotokopier af begge befinder sig nu i familiearkivet. Justitsråd Rambusch disponerede i sit testamente over godt 20.000 Rdl. Toldhuset vurderede han til 5.000 Rdl., fabrikken 4.400, møbler og sølvtøj 2.214 og lager 2.200, men han understregede, at han af hensyn til sønnerne vurderede disse aktiver lavt. Til sammenligning skal det anføres, at en håndværkers årsløn i det 18. århundrede var ca. 100 Rdl.

I indledningen formanede Johann R. sine 5 sønner til at dele arven i god forståelse. Skulle den blive mindre end anslået, bad han Johann Christian, den ældste, ugifte og bedst forsørgede søn, om af egen lomme at bidrage indtil 500 Rdl. Arven var faktisk lidt mindre end anslået i testamentet, så der blev brug for 488 Rdl.

Oversigten over midlerne var detaljeret og præget af, at han havde orden i sine pengesager. Mellem testamentet og skiftet er der kun uvæsent-

lige forskelle. De knap 20.000 Rdl. blev fordelt med 4.000 til hver af de to yngste sønner til deres studier, mens embede, toldhus, fabrik og indskud i officerskarriere blev tildelt de tre ældste.

Johann Rambusch fandt sig hurtigt efter sin ankomst til Slesvig en ung kone af embedsstand. 3.3.1738 fik han tilladelse til hjemmevielse med FRIEDERIKE CHRISTIANE JEBENS, født 27.12.1720 Meldorf (Ditmarsken), datter af landskriver i Eidersted og arveforpagter på Sophienkoog i Ditmarsken, kammerråd Hans Jebens og Anna Margrethe Hennings.²⁹ Hun døde 29.5.1764 i Slesvig, begr. 2.6. St. Michaelis.

Johann R. var 36 år, da han giftede sig, Frederike Christiane kun 17. Alligevel var det hende, som døde først, nemlig efter 26 års ægteskab, i hvilket der kendes 8 børn. Skildringen af ægteparret er ikke afsluttet, før deres usædvanlig store omsorg for børnene er blevet omtalt.

Den ældste søn fik en vis juridisk uddannelse og modtog allerede som 21-årig tilsagn om embedet som toldinspektør. Den næste søn skulle være officer; det kostede faderen 1.000 Rdl. at købe ham en kornets plads i 1. jyske rytterregiment. Da han efter et par måneders tjeneste døde 1.9.1759 i Husum, rejste toldinspektøren og hans kone straks derud og fremstillede deres næste søn, Hartvig Heinrich, for obersten. Denne rapporterede til København, at den unge mand havde gjort et fordelagtigt indtryk. Den ihærdige fader lod det ikke blive ved dette besøg. Han skrev 5.9. både til kongen og til overkrigssekretæren om sagen. I begge brevene fremstillede han sagen med mange ord, men også med betydelig dygtighed. Han erklærede sig villig til, om nødvendigt, at betale 500 Rdl. for pladsen. Men det blev ikke nødvendigt; bønkrivelserne virkede, og Hartvig Heinrich fik den ledige kornet-plads den 18. september.³⁰

I forsommeren 1763 søgte justitsråden overkrigssekretæren om tilladelse for Hartvig Heinrich til at tilbringe sommeren i Slesvig. Svaret var, at kongen intet havde at indvende, tilladelse af regimentets chef var tilstrækkelig.³¹

Den fjerde søn arvede fajancefabrikken og blev tillige herredsfoged for egen vest for Slesvig. De tre yngste sønner studerede jura ved tyske universiteter, og to af dem blev embedsmænd.

I en artikel om det gamle Slesvigs borgerhuse (1920) hedder det, at Johann R. var »ein rühriger und unternehmungslustiger Mann«, og i Slesvig bys historie karakteriseres han som »anstellig«, d. v. s. dygtig, ferm.³²

»Laquaie Rambusch« havde gjort det godt: Han fik et udmærket embede, havde held i sine forretninger, satte sine sønner godt i vej og efterlod sig en formue.

8 børn: 6. generation, nr. 20–27.

- 10c MARGARETHA RAMBUSCH, f. i juli 1708 Weikersheim, d. 26.3.1713 Weikersheim, begr. 27.3.
- 11d JOHANN WOLFFGANG RAMBUSCH, f. 7.10.1710 Weikersheim (fadder: sognefoged Johann Plüger i Ebertsbrunn), døbt s. d., d. 18.4.1713 Weikersheim, begr. 19.4.
- 12e ANDREAS MICHAEL RAMBUSCH, f. i august 1715 (ikke i Weikersheim), d. 9.7.1717 Weikersheim, begr. 10.7.
- 13f ANNA SOPHIA RAMBUSCH, f. 10.4.1718 Weikersheim, døbt i hjemmet samme dag (fadder: grevelig bøssespænder Andreas Kleins hustru Anna Sophia), d. 11.4.1718, begr. 12. april.

Hofjæger JOHANN WOLFFGANG RAMBUSCH's børn af 2. ægteskab med
ANNA JULIANA SCHUBART
(se nr. 7)

- 14g ANNA SUSANNA EUPHROSINA RAMBUSCH, f. 3.12.1719 Weikersheim, døbt 4.12. (fadder: kammerrådinde Anna Ursula Heynold, Adelshaims foged og skolelærer i Wachbach Joachim Albrecht Christs hustru Susanna Maria og mundkok Johann Streckers hustru Maria Euphrosina), d. 27.8.1720 Weikersheim, begr. 29.8.
- 15h JOHANN ALBRECHT RAMBUSCH, f. 4.2.1721 Weikersheim, døbt 5.2. (faddere: foged og skolelærer Joachim Albrecht Christ og mundkok Joh. Strecker). Gartner. Var til alters i Weikersheim i påsken 1739, derefter er hans skæbne ukendt.
- 16i JOHANN JOACHIM RAMBUSCH, f. 24.10.1722 Weikersheim, døbt 25.10. (faddere: mundkok Joh. Strecker, foged og skolelærer i Wachbach Joachim Albrecht Christ, præceptor i Edelfingen Joh. Rauh), d. 8.12.1722 Weikersheim, begr. 9.12.
- 17j MARIA JULIANA MAGDALENA RAMBUSCH f. og døbt 27.11.1728 Weikersheim (faddere: fru Susanna Maria Christ i Wachbach, fru Maria Euphrosina Strecker, fru Anna Magdalena Rauh i Edelfingen). Første kommunion i Weikersheim 1741, videre skæbne ukendt.
- 18k MARIA MAGDALENA RAMBUSCH, f. 22.9.1731 Weikersheim, døbt 23. september (faddere: de samme som ved den nærmest forudgående datters dåb). Videre skæbne ukendt.
- 19l ANNA MARIA BARBARA RAMBUSCH, f. 19.6.1734 Weikersheim, døbt 20.6. (faddere: pastorinde Anna Barbara Eibich i Adolzhausen, fru Susanna Maria Christ og fru Anna Magdalena Rauh), d. 25.6.1734 i Weikersheim, begr. 27.6.

6. GENERATION

Justitsråd, toldinspektør JOHANN RAMBUSCH's børn med
FRIEDRIKE CHRISTIANE JEBENS

(se nr. 9)

20a JOHANN CHRISTIAN RAMBUSCH, døbt 1.7.1739 Slesvig, St. Michaelis (faddere: »des Zollinspektors Vater J. Rambusch«, kammerråd Hochstedter i Friedrichstadt og dennes hustru), d. 14.9.1804 Slesvig, St. Michaelis.

Toldinspektørens førstefødte var opkaldt efter sin fader og sin landsfader Christian 6. 9.5.1759 blev han immatrikuleret ved Jena Universitet; han blev ikke kandidat, men han var dog den første, der snusede til den juridiske uddannelse, der næst efter den militære skulle blive den almindeligste i slægten. Allerede som 21-årig blev han 1.11.1760 adjungeret sin fader »cum spe succedendi« (med håb om at blive efterfølger). 1766 blev han adjungeret som stempelpapirsforvalter. Fra januar 1772 overtog han begge embederne, som han bestred til sin død i 1804.³³

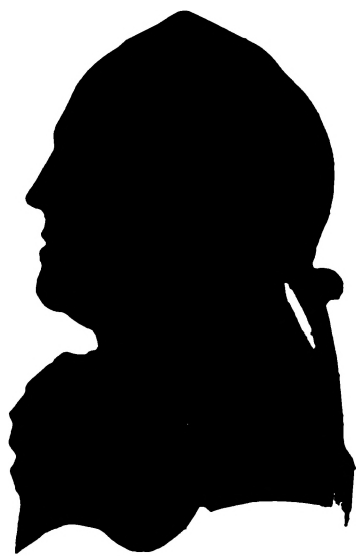
Johann Christian R. ejede og beboede toldhuset Lollfuss 110. Hans husstand bestod i 1803 af 1 fuldmægtig, 2 karle og 2 piger. Han var ugift, men broderen, Friedrich Vollrath boede hos ham med sine to døtre på 22 og 15 år.³⁴

21b CARL ANTHON GOTTLIEB RAMBUSCH, døbt 28.3.1741 Slesvig, St. Michaelis (faddere: geheimeråd von Holstein, jægermester Gruttschreiber og frue), død 1.9.1759 i Husum, begr. 4.9. Johann Rambusch's anden søn valgte officersuddannelsen, den hyppigst forekommende i slægten. Faderen købte ham i juni 1759 for 1.000 Rdl. en plads som kornet i 1. jyske kyrassér- (d. v. s. rytter-) regiment.³⁵ Allerede 1.9. døde imidlertid den unge officer; det skete i Husum, og dødsårsagen var – mæslinger! Ugift.

22c HARTVIG HEINRICH RAMBUSCH, f. 27.9.1744 Slesvig, døbt 28.9. i Gottorp Slotskirke. D. 30.8.1818 Korsør, begr. 3.9. på Korsør gl. kirkegård, senere overflyttet til familiegravstedet på den nye kirkegård.

Da Hartvig Heinrich var knap 15 år, døde hans ældre bror i sin netop påbegyndte officerskarriere. Hvordan han fik pladsen, er skildret ovenfor. Hvordan han så ud? Oberst Weitersheim rapporterede 3. september til København, at Hartvig Heinrich R. var 17 år (!), »er ist ziemlich gross, wohl gewachsen und sieht gut aus«.³⁶ I konduitelisten 1764 hedder det, at han opfører sig godt.³⁷

Af Johan R.s testamente fremgår det, at Hartvig Heinrich R. foruden de 1.000 Rdl. modtog et arveforskud på 762 Rdl., sandsynligvis til at ordne sine pensionsforhold.

Hartvig Heinrich Rambusch
(nr. 22) 1744–1818, oberst i rytteriet.
Silhuet ca. 1800, tilhører I. E. Ram-
busch, København.

Friedrich Vollrath Rambusch
(nr. 23) 1745–1826, fabrikant, her-
redsfoged, kommerceråd. Maleri ca.
1790, tilhører fru Toni Hennings,
Bremen.

26.2.1766 blev han sekondløjtnant (med anciennitet fra 16. oktober 1763) og 30.5.1770 premierløjtnant. I 1775 flyttede han til Sjælland, idet han 27. september (på sin 31-års fødselsdag) blev sekondritmester i »sjællandske kyrassérregiment« (fra 1785 kaldet »sjællandske rytterregiment«). 11.12.1789 blev han major og eskadronchef med 300 Rdl. gage. 3. november 1797 premiermajor. 23.1.1801 reserveret oberstløjtnants anciennitet. Afskediget 13.5.1803 med obersts karakter og 900 Rdl. pension.

Sjællandske rytterregiment var placeret på Vestsjælland. Som chef for 1. eskadron, der sædvanligvis lå i Slagelse, havde Hartvig Heinrich R. 4 officerer, 2 underofficerer, 4 korporaler og 2 trompeterer. Mandskabet bestod af 72 hvervede bondekarle, halvt landryttere, halvt landrekrutter. Hestene var dels stamheste på stald ved kasernen, dels distriktsheste udstationeret hos præster og herremænd.³⁸

Den daglige monotone tilværelse ved rytterskadronen i Slagelse afbrødes forår og efterår af øvelser. Regimentet kom ikke i krig, mens Hartvig Heinrich R. tjente i det. Om hans personlighed er det umuligt at danne sig noget indtryk; i regimentets regnskaber forekommer enkelte oplysninger om ham, og der er bevaret referater af krigsretssager, hvor von Ram-

busch, som han oftest blev kaldt, var dommer, men disse kilder fortæller intet om mennesket bag uniformen.

Hartvig Heinrich R. var 37 år, da han giftede sig. Hans udkårne var PETRONELLE MARIE SMITH, f. 7.11.1755 Slagelse, døbt 12.11., datter af borgmester i Slagelse, kammerråd Anton Smith. Efter ansøgning tillod kongen, at vielsen fandt sted uden forlovelse 21. november 1781 på Lille Antvorskov.³⁹ Petronelle Marie Rambusch blev næsten 91 år gammel og boede efter sin mands død hos sin ældste søn i Korsør. Afbilledet på familiesilhuetten 1826. Hun døde 10.10.1846 og blev begravet 16.10. i familiegravstedet på Korsør ny kirkegård.

4 børn: 7. generation, nr. 28–31.

23d FRIEDRICH VOLLRATH RAMBUSCH, f. 1745 Slesvig, d. 9.10.1826, begr. 14.10. Friedrichsberg.⁴⁰

Friedrich Vollrath R. blev som sin far både embedsmand og forretningsmand. Efter testamentets bestemmelse arvede han 1773 fajancefabrikken, som han længe havde bestyret. Straks søgte han bekræftelse på faderens privilegier fra 1755 og 1761. Bekræftelsen blev givet af Christian 7. 15.11. 1773.⁴¹ Men fabrikken gav efterhånden underskud trods kongelig støtte i 1787. I 1800 forpagtede han den bort, og 25.1.1803 solgte han den til Obergerichtsrat Bilhard for 10.000 Rdl. Denne lukkede definitivt Slesvig Fajancefabrik i 1814.⁴²

I 1775 var Friedrich Vollrath R. blevet kommerceråd, og 1791–1824 beklædte han embederne som herredsfoged i Arens og Treya herreder og foged i Bollingsted (vest for Slesvig).⁴³

Gift i oktober 1780 med ANNA DOROTHEA LORCK, f. 12.3.1759 Flensborg, datter af rådmand Heinrich Lorck og Anna Margaretha Claudius. Hun døde 29.5.1800 Slesvig, begr. 1.6. St. Michaelis.

For Friedrich Vollrath R. og hans efterslægt står på Friedrichsberg kirkegård i Slesvig en stor obelisk med fire marmortavler: *Ruhestätte der Familie Rambusch und Hennings*.

Det er det ældste bevarede gravmæle i slægten. Tavlernes skrift var svær at tyde, da familien besøgte Slesvig i juli 1964. Heldigvis har fru Agnes Slott-Møller, født Rambusch, gjort det for mange år siden; hendes afskrift er trykt i *Slægten Rambusch* (1926) s. 16. Den gengives her med et par rettelser indsat af forfatteren.

F. V. Rambusch, geb. 10.9.1783, gest. 1829.

F. V. Rambusch, Kommerzienrat und Hargesvogt, gest. 1826.

S. H. E. Hennings, Justitzrat und Hargesvogt, geb. 5.2.1778, gest. 3.12.1831.

Frau Major H. H. Rambusch, geboren Jessen, gest. 1840.
Frau Justitzrat S. F. D. Hennings, geboren Rambusch, 27.5.1788,
 gest. 10.4.1853.
H. H. Rambusch, Major, geb. 29.7.1782, gest. 1866.
I. H. P. Hennings, Justitzrat und Auditor, geb. 14.11.1812,
 gest. 11.2.1876.
C. V. H. Hennings, Amtsgerichtsrat a. D., Geheimejustitzrat,
 geb. 10.8.1815, gest. 21.1.1906.
Frau Justitzrat Anna Hennings, geboren Eyler, 27.12.1830,
 gest. 18.1.1917.

4 børn: 7. generation, nr. 32–35.

24e MARIA ADOLPHINE CHRISTIANE RAMBUSCH, født 1747 Slesvig, d. 10.9.1769, begr. 13.9. St. Michaelis.

25f LUDWIG FRIEDRICH RAMBUSCH, f. ca. 1750, d. senest novbr. 1771 Göttingen.

Blev immatrikuleret 11.4.1769 som stud. jur. ved Göttingen Universitet.⁴⁴ I faderens testamente af 2.12.1771 omtales han ikke. I skiftet efter faderen 31.8.1773 hedder det (passiver, nr. 14): »Cober wegen des in Göttingen verstorbenen jüngerer Rambusch 37 Rdl. 4 Sk.« Der er vel tale om udgifter til gravens vedligeholdelse.

Fødsel og dåb er forgæves søgt i Slesvigs kirkebøger. Faderen skriver i bønsskrivelsen til kongen 5.9.1759 (se ovenfor, s. 22), at han endnu har 6 sønner og 1 datter. I *Slægten Rambusch* (1926) omtalte Paul Hennings (desværre uden kildeangivelse), at »en søn, der var købmand, forsvandt på en rejse i Frankrig. Ugift«. Mon ikke der er tale om Ludwig Friedrich R.?

26g CHRISTIAN JACOB RAMBUSCH, f. 14.8.1753 uvist hvor, d. 19.9.1780 Rendsburg, begr. 25.9. St. Maria.

Blev immatrikuleret 25.4.1774 ved Jena Universitet, 1.5.1776 ved Kiel Universitet.⁴⁵ 5.12.1777 fritages han for det sidste halve år af de obligatoriske to år ved Kiel Universitet; han befinder sig på det tidspunkt i København, hvor han er volontør i Rentekammeret og privat studerer dansk jura.⁴⁶ Han fik ikke nogen dansk eksamen, men må have fået en tysk eksamen, for i juli 1779 blev »cand. jur. Christian Jacob Rambusch« af magistraten i Rendsburg udnævnt til stadssekretær (svarer til kommunaldirektør). Udnævnelsen godkendtes af Tyske Kancelli 30.7.⁴⁷

Gift med CHARLOTTE WINCKLER (N). 19.12.1780 meddeltes det hende, at hendes ansøgning om pension var anbefalet på det bedste til Generalpostkassen.⁴⁸ Ingen børn.

27h ANTHON FRIEDRICH GEORG RAMBUSCH, f. 1.12.1755 Slesvig, døbt 22.12. Slotskirken, d. 1.12.1801 Sønderborg, begr. 7.12.

Fulgte med sin storebror Christian Jacob R. gennem skolen i Meldorf og universiteterne i Jena og Kiel. Fik i juli 1778 bestalling som underrettsadvokat i begge hertugdømmer og udnævntes 4.11.1778 til auditor ved danske livregiment ryttere.⁴⁹ Fra 1781 tillige sekretær ved den slesvig-holstenske landkommission.⁵⁰ Fra 14.1.1784 amts-, told- og licensforvalter i Sønderborg, 16.1. tillige herredsfoged. Kommerceråd 6.1.1784.⁵¹ Marts 1796 til august 1797 konstitueret herredsfoged i Sundeved.⁵²

Gift 20.8.1784 Gelting i Øst-Angel med IDA CHARLOTTE ERICIUS, døbt 22.12.1761 Slesvig Domkirke, datter af kancelliråd Moritz Christian Eri- cius og Maria Augusta Ahlmann, d. 2.4.1844 Slesvig, begr. 7.4. Friedrichs- berg. Modtog fra 1803 en årlig pension på 100 Rdl. og fik fra 1816 en pension på 160 Rdl., så længe hendes vænføre datter levede.⁵³

7 børn: 7. generation, nr. 36–42.

7. GENERATION

I

Oberst HARTVIG HEINRICH RAMBUSCH's børn med MARIE PETRONELLE SMITH
(se nr. 22)

28a JOHAN ANTON CARL RAMBUSCH, f. 17.8.1782 Slagelse, døbt 4.9. St. Mikkel's, d. 24.6.1853 Korsør, begr. 29.6. på familiegravstedet.

Student 1800, dimitteret sammen med sin tre år yngre bror af Wøldike i Slagelse. Som stud. jur. arbejdede han i Rentekammeret som volontør fra foråret 1803; i efteråret 1804 og to gange i det næste år søgte han at blive kopist sammesteds, men uden held. Han anførte i efteråret 1805, at han regnede med at få eksamen om nogle måneder; han fik den i oktober 1807 og med 2. karakter. At gå i statsadministrationen havde nu ingen ræson, så han valgte officersvejen. 6.3.1809 blev han premierløjtnant i det langedlandske ridende jægerkorps, 31.3.1814 forsat til langedlandske infanteribataillon, 26.4.1814 kaptajn og kompagnichef. Efter Napoleonskrigenes afslutning reducerede Danmark sit militær: Johan Anton Carl R. fik sin afsked 1.2.1816 med 184 Rdl. pension; 1835 afskedspatent som major.

Efter sin afgang fra aktiv militærtjeneste forsøgte Johan Anton Carl R. sig i erhvervslivet. Fra 1816 boede han i Korsør, hvor han 12.12.1825 løste borgerskab og en tid ejede Strandmøllen i byens sydlige udkant. Allerede 1.5.1833 opsigede han sit borgerskab;⁵⁴ brorsønnen Carl (nr. 44) overtog ca. 1840 Strandmøllen mod en årlig livrente.⁵⁵ Ved folketællingen 1845

boede han sammen med sin gamle mor på Algade, Korsør, og 1850 boede han med to ældre ungarke. Der var ingen penge i hans bo.⁵⁶

Anna R., f. Olufsen, fortæller i sine erindringer, at Johan Anton Carl »led af tørst«. Den yngre bror »gjorde ham opmærksom på det fejle og sørgelige heri, men majoren svarede: „Ved han, hvad tørst jeg lider?“⁵⁷

Der var intet held over Johan Anton Carl R.s karriere eller ægteskab; kontrasten til hans aktive, børnerige bror er stærk. Afbilledet på familie-silhuetten 1826.

Gift med SIDSEL CATRINE OVE, f. 18.12.1783 i Bragenes, Norge, datter af feldbereder i København Niels Ove og Inger Mathea Wegener, d. 4.5.1829 Korsør, begr. 9.5. på familiegravstedet; der er ingen sten over hende eller hendes mand. Anna R. oplyser, at hun døde et år efter brylluppet, men hverken tid eller sted for dette bryllup har kunnet fastslås.⁵⁸ Ingen børn.

29b HARTVIG HEINRICH RAMBUSCH, f. 29.7.1785 Slagelse, hjemmedøbt 30.7. – opkaldt efter sin far og sin nøjagtig 3 år ældre fætter i Slesvig (nr. 33) – St. Mikkel 25.8., d. 30.5.1870 Korsør, begr. 3.6. på familiegravstedet.

St. Mikkel kirkebog nævner fadderne: Fru finansrådinde Koes, fru regimentskvartermester Plum gik hos, desuden faderen, generaladjutant von Piper, overvejmaster Rosenberg (søn af landbygmester Gottfried Rosenberg, der 1764 byggede Johann R.s hus i Slesvig) og hr. Jørgen Smith (den lilles morbror og senere svigerfar). Et imponerende opbud! Drengen viste sig at være ualmindelig livskraftig. Han levede i 85 år, havde et vigtigt embede i over 50 år, var gift 3 gange og fik 11 børn. Fra ham nedstammer alle nulevende medlemmer af slægten.

Om Hartvig Heinrich R.s tidligste år ved vi intet. Han blev student sammen med sin storebror 1800 og immatrikuleredes samme år ved Københavns Universitet. I studietiden arbejdede han i Rentekammeret som volontør; han fik sin juridiske embedseksamen 14.4.1806 med 1. karakter af 1. grad. Han var medlem af Studenterkorpset og deltog i udfaldet mod englænderne i Classens Have 31.8.1807.

Ansæt som auskultant (sekretær) i Rentekammeret sommeren 1807. Hofjunker januar 1809, kammerjunker januar 1811. Af hans anbefalinger fremgår det, at hans overordnede var udmærket tilfredse med ham.

I efteråret 1810 blev embedet som amtsforvalter for Korsør amtsstuedistrikt ledigt. Hartvig Heinrich R. indleverede sin ansøgning 9.12.1810 og skrev heri bl. a., at han i Rentekammeret har »havt lejlighed til at erholde kundskab om, og blive øvet i, embedsforretninger i almindelighed, og ved at gennemgå nogle regnskaber har jeg gjort mig bekendt med regnskabsvæsenet i særdeleshed.«⁵⁹

Afgørelsen faldt hurtigt, fra 18.2.1811 var Hartvig Heinrich Rambusch amtsforvalter i Korsør; han var endnu ikke 26 år, og han beholdt embedet indtil 1.4.1863, altså i mere end 52 år. Kun én amtsforvalter har fungeret længere. Arbejdet bestod i at inkassere jordskatter fra bønder og herremænd og forskellige afgifter fra kommunerne og skovene, desuden skulle amtsforvalteren opkræve de almindelige personskatter, når sådanne med års mellemrum blev udskrevet. Regnskaberne sendte han én gang om året til revision i Rentekammeret (de opbevares i dag i Rigsarkivet), og ca. 200.000 Rdl. afleverede han til statskassen. Amtsforvalterne betød dengang mere end i dag, fordi jordskatterne udgjorde en langt større del af statens indtægter. Deres lønninger lå mellem 1.000 og 1.700 Rdl. årlig; amtsforvalteren i Korsør hørte til de bedst lønnede med 1.546 Rdl., der i 1842 i kraft af et personligt tillæg steg til 1.686 Rdl.⁶⁰

Der er al grund til at antage, at Hartvig Heinrich (eller Hartvig Henrik, som han skrev sit navn, da de nationale strømninger opstod) var en dygtig embedsmand. Anna R. fortæller om en uanmeldt revision på amtsstuen; revisoren udrød: »Her mangler 3 skilling«, men fik svaret »Behag at tælle om igen, for de er der« – og de var der!⁶¹ Tungere end den unge svigerdatters beundring vejer nok den omstændighed, at Rambusch's embedsførelse aldrig mødte alvorlig kritik. De for embedet naturlige ordner og ærestitler kom da også til tiden: Etatsråd 1835, R. af D. 1851 og Dbm. 18. febr. 1861 (ved 50-års jubilæet).

Korsør havde ca. 1300 indbyggere, da Hartvig Heinrich R. kom til byen i 1811. I 1850 var der godt 1800, derefter steg tallet stærkt, især på grund af jernbanen til København og skibsforbindelserne til Nyborg og Kiel. Da amtsforvalteren døde i 1870, havde Korsør 3759 indbyggere, 13 gader og 323 forsikrede bygninger; der var en del fiskeri, og 32 skibe hørte hjemme i byen.⁶²

Straks efter sin ankomst begyndte den unge amtsforvalter at købe jord. I marts 1811 købte han hus og grund på byens hovedgade for 7.000 Rdl. I 1812 købte han 12 tdr. land for 6.370 Rdl., året efter 6 tdr. og i 1815 og 1819 hver gang 1 td. land. I 1820-erne og begyndelsen af 1830-erne købte han fortsat små jordlodder. 1836 ejede han 25–30 tdr. land og var en af byens største jordejere.⁶³ Men samme år begyndte strømmen at vende: Han optog hos Sorø Akademi et stort lån (5.000 Rdl.), og fra da af købte han kun lidt jord. Fra 1848 solgte han tværtimod det meste: først 8 tdr. for 1.200 Rdl. og i 1852 32 tdr. for 9.000 Rdl. 1854 arvede han sin brors hus på Algade, men allerede året efter solgte han det (tilligemed en del af sin

Slægten Rambusch i Korsør 1826.

Fra venstre amtsforvalter *Hartvig Heinrich R.* (nr. 29) 1785–1870, hans børn *Edvard* (nr. 46), *Hartvig Frederik* (45) og *Carl* (44); hans bror, major *Johan A. C. R.* (nr. 28) 1782–1853; oberstinde *Petronelle R. f. Smith* (nr. 22) 1755–1846, mor til de to mænd; amtsforvalterens børn *Theodora* (nr. 43), *Amalie* (nr. 47) og *Heinrich* (nr. 48); hans 2. hustru, *Anne R., f. Gjellerup*, 1800–34. — Silhuetten er fremstillet af en af tidens kendteste silhuetører, Franz Liberius Schmitz. Den måler 40 × 62 cm og er farvelagt:

Grå jord, blåt hav, rød solnedgang, der tåner over i blå himmel.

Tilhører Hartvig Rambusch, Esbjerg.

egen grund på Algade) til gartner Hans L. Mathiesen for 3.500 Rdl.⁶⁴ »Mathiesens Planteskole« ligger den dag i dag på disse to grunde.

Hvordan så etatsrådets hus ud? Desværre er forhuset revet ned og de andre bygninger ændrede, men gennem matrikler og brandtaksationer kan vi danne os et begreb om udseendet. Matr. nr. 2 og 5 lå på sydsiden af Algade nær ved byporten, hvor gaden bliver til Slagelsevej. Adressen er i dag Algade 15, matr. nr. 7. Forhuset målte 31 m i længden og 9 m i dybden; det havde en karnap mod gaden og en 7 m lang kvist til hver side. Huset var for størstedelen af egebindingsværk og havde 3 skorstene; det kaldes i *Korsørs historie* »en meget anelig bindingsværksgård«.⁶⁵ Det rummede følgende værelser: kontorlokale, havestue, sovekammer, køkken med spisekammer, spisestue, dagligstue, gæsteværelse, mellemstue og pulterkammer; desuden loft og kælder.

I vest lå en sidelængde, 25 × 7,5 m, af egebindingsværk, hvori der var indrettet stalde, køkken, bryggers og værelser. Til gården hørte endvidere et par »halvhuse«, et med mælkekælder og et med værelser og brænderum. Der var svinesti og et solidt plankeværk mellem gård og have.

Ved brandtaksationen i 1828 vurderedes gården til 8.050 Rdl. Da næste brandtaksation fandt sted i 1867, var værdien vokset til 13.180 Rdl. Antallet af kakkelovne i forhuset var øget fra 7 til 10; også de andre længer var forbedrede, og i haven var der blevet anlagt et 12,5 m langt drivhus med kakkelovn. I forhold til nabogårdene holdt Rambuschs gård sin stilling.⁶⁶

Indtil ca. 1850 bestod hushjælpen af 1 gartner, 3–4 landbrugsmedhjælper, 2–3 piger og en kontorist, som alle boede sammen med familien. I løbet af 1850-erne fløj de fleste børn fra reden, og hushjælpen indskrænkedes; 1870 bestod familien kun af HHR, datteren Ida, plejedatteren Thora Smith og dattersønnen Axel Schrader. Der var en logerende, en ung lærer; hushjælpen bestod af 1 karl og 1 pige.

Endnu et par kilder belyser etatsrådets økonomiske forhold. Da hans 1. hustru døde i januar 1822, fik han lov til at hensidde i uskiftet bo. Men da han indgik nyt ægteskab i oktober, skiftede han med sine børn. Ved denne lejlighed opgav han sin formue til 17.000 Rdl. sølv, hvoraf halvdelen anbragtes i Overformynderiet til de 4 børn.⁶⁷

I 1861 skrev han testamente. Han anførte, at hans fem sønner havde fået hver 3.000 Rdl. til deres uddannelse, og de to gifte døtre hver 1.000 Rdl. i medgift. Den hjemmeværende, ugifte datter Ida skulle forlods arve 1/3 af formuen, som han anslog til 1.000 Rdl. (hvad der var alt for lavt).⁶⁸ I hvert fald to af børnene kvitterede for modtaget arv: Ida 1861 og Wilhelm 1865.⁶⁹

Registreringen af etatsrådets dødsbo i 1870 varede 3 dage og fylder 5 tætskrevne foliosider. (Kopi i familiearkivet). Husholdningen var stor og indstillet på at modtage mange gæster mellem år og dag: Sølvpisestel til 24 foruden 35 par knive og gafler til dagligbrug, 22 duge og 210 servietter. Der synes ikke at have været tæpper på gulvene, og der var kun få bøger og »skilderier« og slet ingen musikinstrumenter. Af morsomme brugsgenstande skal nævnes 1 messingselvkoget (10 Rdl.) og 1 russisk selvkoget (12 Rdl.), d. v. s. samovarer til the. I dagligstuen 2 messingspytbakker! Boet var rigt på løsøre, men ikke særlig værdifuldt; det vurderedes til 1.916 Rdl. og gården til 4.000. Ved løsøreauktionen i oktober indkom 670 Rdl.⁷⁰ I oktober 1871 solgtes ejendommen for 2.800 Rdl. Vurderingen i 1867 har utvivlsomt været for høj og forfaldet ret fremskredet.

Etatsrådets børn var skuffede, de havde ventet en stor arv. En sønnesøn, Conrad Rambusch, fremsatte 50 år senere i sine erindringer om hjemmet i Korsør den hypotese, at borgmester og byfoged N. Sylow skulle have bedraget hans bedstefar gennem flere år. Det er rigtigt, at Sylow tog sit liv 4 måneder efter behandlingen af etatsrådets bo, og at han var stærkt for-gældet. Men staten krævede ingen gennemgang af Sylows embedsførelse, og Rambusch's arvinger rejste heller ikke noget krav. Det ville også have været urimeligt. Vi ved, at Conrad og de andre unge i slægten blev opdraget til stor ærefrygt for deres bedstefar; da Conrad så hans jævne leveforhold og beskedne bo, blev han skuffet og ønskede at finde en skurk. Hans iagttagelser fra registreringen af boet er tendentiøse: 25 senge og 128 stole hævdede han, der var; sandheden er: 12 senge, 5 sofaer og 78 stole. Man merkt die Absicht!

At arven var så lille, kan forklares ved, at etatsråden havde en stor familie og sikkert en omfattende selskabelighed. Desuden må haven have slugt mange penge; Conrad er inde på samme tanke, han beretter således, at hans bedstefar indførte 400 nellikeplanter fra Erfurt, og at han dyrkede ananas i drivhuset.⁷² Sikkert er det, at etatsrådets have var meget stor og havde udmærkede og sjældne planter, i 1836 således over 100 frugttræer.

Der kendes kun ét privat brev fra HHR. Det er skrevet 5.4.1860 til datteren Ida, der var på besøg hos sin søster, pastorinde Camilla Schrader i København. Skriften er noget usikker og sproget stift, men den skrivende var da også 75 år. Brevet kaster et klart lys over amtsforvalterens anstrengte økonomi på et tidspunkt, hvor børnene dog var sat i vej, og hans egen løn var højest. Det hedder bl. a.:

»Skønt jeg endnu er i Gæld til [købmand] Hense fra Efteraaret, som [jeg] endnu ikke har kunnet betale, kan du gerne hos ham tage til Hjemrejsen 2 á 3 Dusin Appelsiner og derhos sige ham, at han snart skal høre fra mig. Boghandleren skylder jeg ogsaa en Del, men for det første [d. v. s. foreløbig] kan jeg desværre ikke betale ham . . .«. Og senere: »For det første kan jeg ikke love dig Tillæg, thi det kniber stærkt for mig med Penge, men foruden de 40 Rd. haver du jo 10 Rd. til Geburtsdagen og 10 Rd. til Julen, foruden til Københavns Rejserne, maaske jeg bedre hen i Tiden kan hjælpe dig«. Tilsidst omtales en aabenbart noget udsvævende Frits, der paa sin næste Rejse til Hovedstaden bør spare paa Pengene, »thi det er mig umuligt at hjælpe ham saaledes som forrige Gang. Vil du ogsaa sige ham, naar Lejlighed gives, at han maa spare paa sine Udgifter. Det synes, som om de [der menes vel: de unge] begynder at blive kræsne, men herpaa regarderes ikke. Han snapser ikke ubetydeligt i Genever, hvoraf han ikke saa sjældent selv køber en stor af de firkantede Flasker. Dette ser jeg ikke uden Sorg. Haabende sikkert at se dig Løverdags Aften, henlever jeg med de kærligste Hilsner til dine Omgivenden

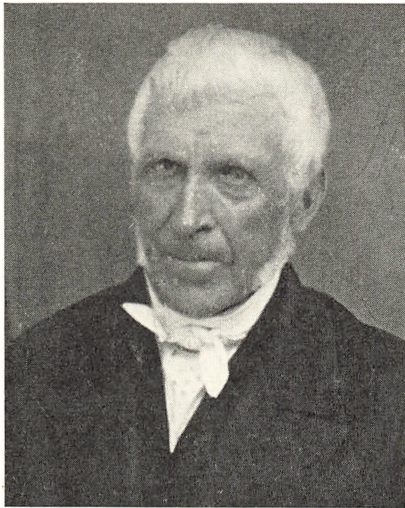
*Din hengivenste
Fader«.*

Brevet er faderligt-venligt og giver et indtryk af hans forhold til sine børn: Formelt, men venligt og interesseret. Vi ved næsten intet om familielivet hos patriarken i Korsør. Conrad skriver, at hans bedstefar havde sine fejl »særlig da han var ung« og hæfter sig ved det dystre og lidt forfaldne hus. Etatsrådets første hustru døde under et ophold i Kalundborg 1822 og begravedes der; de to næste døde henholdsvis 1834 og 1851 og ligger på familiegravstedet. Deres navne ses ikke; på gravstenen over ham står bare »Tre hustruer vare forudgangne«. Ejendommeligt er det, at den gamle lagde tre yngre hustruer i graven, men det kan have naturlige årsager: Arbejde og børnefødsler har vel slidt dem før tiden. I et af sine sidste år blev han ramt af et apoplektisk slag, han kunne kun bevæge sig ved hjælp af stok og en hjælper, men han var en køn og statelig mand til det sidste, fortæller Conrad R., og Johannes R. beretter, at bedstefaderen endnu i sin høje alderdom havde alle sine tænder.⁷³ Han afgik efter få dages sygeleje ved en blid og rolig død.⁷⁴

Vi ved ikke meget om familiens liv. Dens venner har nok været byens højere embedsmænd; det er i hvert fald dem, der er faddere ved børnenes dåb. De få udsagn, der er bevaret om hjemmet, er positive: »Et særdeles hyggeligt, venligt og velhavende Hjem«, skrev pastor J. Schiørring i 1897.⁷⁵ Sønnen Heinrich R. opfordrede 1853 en ven til på gennemrejsen at »besøge min Gamle ... [jeg ved] at du gør ham en stor Fornøjelse derved«. ⁷⁶ Endelig skal det nævnes, at svigerdatteren Anna R. kun havde gode ord at sige om hjemmet, hvor hun blev meget venligt modtaget ved sin forlovelse 1853.⁷⁷

Etatsråd Rambusch's have har virkelig været en seværdighed. Da den danske kirkes primas, biskop J. P. Mynster, i 1839 var på visitats i Korsør, viste man ham skibsværftet og »etatsråd Rambusch's store, smukke, rige have«. ⁷⁸ Jens Schiørring skrev i 1897: »Naar man for 50 aar siden kom kørende til Korsør, laa denne Villa ved indgangen til Byen og udmærkede sig ved et Blomsterflor, der paa de Tider næsten var mageløst«. ⁷⁹ I H. C. Andersens eventyr *Lille Tuk* (1847) præsenterer Korsør sig med disse ord: »... og saa lugter jeg saa dejlig, lige ved Porten, der blomstre de yndigste Roser!« Vi glæder os over dette vor forfaders bidrag til den danske litteratur!

Etatsråden passede sit embede og dyrkede sin have. Offentlige hverv interesserede ham ikke. Hans eftermæle i Korsør er godt, i *Korsørs historie* hedder det: »Etatsråd Hartvig Heinrich Rambusch, født 1785, død 1870, var en betydelig mand, som under sin lange embedstid som amtsforvalter indtog en betydningsfuld plads i vor lille by«. Hans slægt og hans karriere

Hartvig Heinrich Rambusch
(nr. 29) 1785–1870, amtsforvalter,
etatsråd. Dagerreotypi ca. 1855.

Margaretha Friederica Hennings
(nr. 32) 1781–1809. Maleri ca. 1805,
tilhører fru Toni Hennings, Bremen.

før Korsør omtales kort, og tre af hans efterkommere nævnes: Sønnerne pastor Edvard R. og stationsforstander Carl R. og dennes søn, officeren og politikeren Edvard R.⁸⁰

Da Korsørs nuværende kirkegård blev anlagt i 1825, skænkede Rambusch et stykke jord til formålet. Som tak herfor tilhører familiegravstedet slægten for evig tid, og kirkegården holder det store gravsted smukt.

Gift 1. gang 18.5.1816 Korsør med sin kusine ALHED MARIE SMITH, døbt 20.7.1796 København, Vor Frue, som datter af exam. jur., kopist i Rentekammeret, senere kaptajn og tolder i Rørvig Jørgen Stæhr Smith og Charlotte Theodora von Bach, d. 25.1.1822 under et ophold i Kalundborg, begr. der 28.1.

Ifølge Conrad R. blev Hartvig Heinrich R. presset til dette ægteskab af sin mor. Han var også nødt til det for skams skyld: 3 måneder efter brylluppet fødtes det første barn!

4 børn: 8. generation, nr. 43–46.

Gift 2. gang 18.10.1822 Korsør med ANNE WILHELMINE GJELLERUP, f. 1.12.1800 Køge, døbt 20.1.1801, datter af kapellan, senere sognepræst i Korsør Jacob Gjellerup og Laurentze Cathrine Frederikke Bernth, d. 30.4.1834 Korsør, begr. 5.5. på familiegravstedet.

Dette ægteskab var, efter Conrad R., et inklinationsparti, og han mener, at børnene var kønnere end de fra 1. og 3. ægteskab. Hun er afbilledet på familiesilhuetten 1826 og på et pastelbillede, af hvilket en fotografisk kopi er bevaret.

6 børn: 8. generation, nr. 47–52.

Gift 3. gang 2.3.1838 Korsør med LYKKE HENRIETTE SMITH, f. 14.3.1799 i København, døbt 19.6. Helligåndskirken, d. 30.6.1851 Korsør, begr. 5.7. på familiegravstedet.

Denne tredje hustru var søster til den første, og det var vistnok igen moderen, der gennemtvang sin vilje.

1 barn: 8. generation, nr. 53.

30c FREDERIC GEORG RAMBUSCH, f. 29.7.1785 Slagelse, hjemmedøbt 30.7., død 31.7., begr. 3.8. St. Mikkels »uden for kammerråd Smiths lukte stol«.

Hartvig Heinrich og Frederic Georg var tvillinger; al kraften var åbenbart gået til den først fødte!

31d FRIDERICH VOLRATH GEORG RAMBUSCH, hjemmedøbt 30.5.1797, i Slagelse St. Peders 14.7., begr. 13.10.1797 »i den murede begravelse i koret« af St. Peders.

II

Herredsfoged, kommerceråd FRIEDRICH VOLLRATH RAMBUSCH's børn med ANNA DOROTHEA LORCK
(se nr. 23)

NB! Før sit ægteskab blev Friedrich Vollrath R. vistnok far til en søn. I St. Michaelis kirke døbt 25.5.1766 en dreng, født 22.5. Han fik navnet Carl Friedrich. Moderen var Dorothea Staudnitz, trompeter Staudnitz' datter. »Zum Vater wurde angegeben Hr. Rambusch von der Fabrique«. Om barnets senere skæbne vides intet, og da faderskabet ikke er sikkert, indgår barnet ikke i stamtavlen.

32a MARGARETHA FRIEDERICA RAMBUSCH, f. 5.9.1781 Slesvig, døbt 9.9. St. Michaelis (faddere: fru postmester Sessler, fru Anna Dorothea Claudius, toldinspektør Rambusch), begr. 13.6.1809 Ærøskøbing.

Gift 12.2.1805 Slesvig, St. Michaelis, med amtsforvalter SOPHUS HANS ERICH HENNINGS, f. 5.2.1777 Pinneberg, søn af overretsadvokat F. C. Hennings og Anna Maria Klüver, d. 3.12.1831 Slesvig. Han var auditør 1798–1802, fik juristisches Staatsexamen 1802, Gottorp, og blev amtsforvalter på Ærø 1805, herredsfoged i Schliess og Füssing herreder 1809, 1816 adjungeret og 1822 udnævnt til syndicus ved St. Johannes klostret i Slesvig. 1808 virkelig kammerråd, 1825 justitsråd.

Barn: FRIEDRICH CARL BRIGITTUS HENNINGS, f. 7.10.1805 Ærøskøbing, d. 13.9.1858 Rehme. Jurist. Staatseks. 1827 Gottorp, auditor, herredsfoged, kancelliråd, justitiar. Gift 20.5.1834 København med HENRIETTE LOUISE MARIE VIEN, f. 13.10.1811 København, d. 16.12.1887 Friedrichsberg ved Hamburg. 5 børn.⁸¹

- 33b HARTVIG HEINRICH RAMBUSCH, f. 29.7.1782 Slesvig, døbt 1.8. St. Michaelis, d. 21.9. 1866 Slesvig, begr. 25.9. Friedrichsberg på familiegravstedet.

Underofficer i livregiment ryttere, 20.12.1799 reserveret anciennitet, 2.3.1801 fændrik i slesvigske infanteriregiment, 10.6.1803 sekondløjtnant, 1.1.1809 premierløjtnant.

Af slægtens mange landofficerer var Hartvig Heinrich indtil 2. verdenskrig den eneste, der kom i krig. Han tjente i det danske hjælpekorps under Napoleon 1813 og deltog i kampen ved Ratzeburg 7.10.1813 og i træfningen ved Boden (Steinhorst) 4.12.1813. Begge gange gjorde han sig så gunstigt bemærket, at han 24.12.1813 blev stabskaptajn og 23.2.1814 fik ridderkorset.⁸²

Efter krigen fortsatte Hartvig Heinrich R. sin militære karriere: 29.7. 1828, på sin 46 års fødselsdag, blev han kompagnichef, 13.3.1832 majors anciennitet, 2.4.1838 major, afsked 1.7.1842.

Gift 31.7.1835 Slesvig, Friedrichsberg, med CATHARINE MARGARETHA JOHANNA JESSEN, f. 5.12.1794 Slesvig, datter af farver Hans Burchard Jessen og Elsebe Marie Truelsen, d. 3.12.1840 Slesvig, begr. 10.12 Friedrichsberg på familiegravstedet. Der kendes ingen børn.

- 34c FRIEDRICH VOLLRATH RAMBUSCH, f. 10.9.1783 Slesvig, døbt 14.9. St. Michaelis, d. 8.9.1829 Slesvig, begr. 11.9 Friedrichsberg på familiegravstedet.

Ved begravelsen oplyses, at han var købmand og ugift.

- 35d SOPHIA FRIEDERIKA DOROTHEA RAMBUSCH, f. 27.5.1788 Slesvig, døbt 30.5. St. Michaelis, d. 10.4.1853 Slesvig, begr. Friedrichsberg på familiegravstedet.

Maleri gengivet i Hennings stamtavle (1905) nr. 14.

Gift 4.10.1810 Slesvig, Friedrichsberg med s. H. E. HENNINGS (gift 1. gang med hendes søster, nr. 32). 3 børn:

1. MARIE CHARLOTTE MARGARETHA NICOLINE HENNINGS, f. 27.3.1811 Slesvig, d. 11.3.1891 Bremen.

2. JULIUS HEINRICH PETER WILHELM HENNINGS, f. 14.11.1812 Slesvig, d. 12.2. 1876 Slesvig, begr. Friedrichsberg. Jurist. Staatseks. 1838 Kiel, auditor, afskediget 1867 som kgl. preussisk justitsråd. Gift 1849 med ELISE MARIE FRIEDRIKE HELMCKE, f. 25.1.1817 Slesvig, d. 11.7.1853 Slesvig, begr. Domkirken. 2 børn.

3. CARL HEINRICH VOLLRATH HENNINGS, f. 10.8.1815 Slesvig, d. 21.1.1906 Slesvig, begr. Friedrichsberg. Jurist. Staatseks. 1841 Kiel, advokat, herredsfoged, Amtsgerichtsrat, gehejmejustråd. Gift 27.8.1858 Grube med ANNA EYLER, f. 29.12.1830 Lütjenburg, d. 18.1.1917 Slesvig begr. Friedrichsberg. 2 børn.

III

Amts- og toldforvalter ANTON FRIEDRICH GEORG RAMBUSCH's børn med
IDA CHARLOTTE ERICIUS

(se nr. 27)

- 36a LUISE AUGUSTA RAMBUSCH, f. 14.9.1785 Sønderborg, døbt 20.9. Levede 1801 ved faderens død, videre skæbne ukendt.
- 37b FRIEDRICH MORITZ RAMBUSCH, f. 21.3.1787 Sønderborg, døbt 24.3., død før 1801.
- 38c CHRISTIANE WILHELMINE RAMBUSCH, f. 12.12.1788 Sønderborg, døbt 17.12., død 4.2.1792, begr. 8.2.
- 39d ANTON LUDEWIG RAMBUSCH, f. 18.8.1790 Sønderborg, døbt 21.8. Levede 1801. Videre skæbne ukendt.
- 40e IDA HENRIETTE RAMBUSCH, f. 8.2.1793 Sønderborg, døbt 11.2., d. 22.11. 1875 Slesvig, begr. 25.11. Domkirken. »Mademoiselle Ida Rambusch« var 1840 guvernante på Frijsenborg, oplyser folketællingen dette år. Hun er ikke at finde i folketællingerne 1834 og 1845. Boede siden i Slesvig. Ugift.
- 41f CHARLOTTE ELISABETH RAMBUSCH, f. 24.1.1795 Sønderborg, døbt 2.2., død 1.12.1830 Slesvig, begr. 5.12. St. Michaelis.
Gift (tilladelse 19.12.1821 til vielse i hjemmet) med postmester i Burg (Femern) kaptajn AUGUST HEINRICH BALLER, f. 21.8.1795 Neumünster, søn af dr. med. H. C. Baller og Friedericka Schiønnemann, d. vistnok 1851. Ved sin død efterlod hun følgende levende børn:
1. SOPHIE FRIEDERIKE AUGUSTE VON BALLER.
2. FERDINAND FRIEDRICH HEINRICH VON BALLER.
3. CARL EMIL VON BALLER.
- 42g FREDERIQUE GEORGINE RAMBUSCH, f. 18.3.1799 Sønderborg, døbt 26.3. Død 15.3.1885 Slesvig, begr. 20.3. Domgemeinde (St. Michaelis).
Havde kun én arm; hendes mor oppebar derfor en særlig pension fra staten. Holdt 1863 skole i Slesvig for små piger. Ugift.

8. GENERATION

Etatsråd, amtsforvalter HARTVIG HEINRICH RAMBUSCH's børn
af 1. ægteskab med ALHED MARIE SMITH
(se nr. 29)

43a THEODORA HENRIETTE PETRONELLA RAMBUSCH, f. 13.8.1816 Korsør, hjemmedøbt 15.8., i kirken 16.9., d. 24.4.1838 Korsør, begr. 30.4. på familiegravstedet.

44b CARL ANTON GEORG RAMBUSCH, f. 4.2.1818 Korsør, hjemmedøbt 18.2., i kirken 11. 6., d. 27.3.1910 København, begr. 2.4. Korsør på familiegravstedet.

Carl R. fik i seks år undervisning på Sorø Akademi, var derefter 1835–37 sekretær hos forvalteren på Fussingø gods ved Randers. I mellemtiden må han have drevet juridiske studier, for 5.11.1838 blev han med 2. karakter exam. jur. (en i 1931 ophævet eksamen for ikke-akademikere).

Købte omkring 1840 Møllegården ved Korsør af sin farbror (nr. 28) og var landmand og møller. I januar 1848 solgte han 13 tdr. land for 1.600 Rdl., og snart befandt han sig i Sønderjylland, hvor han søgte stilling, så snart 3-års krigen var forbi.

To breve til den berømte embedsmand Th. A. J. Regenburg, der var hans skolekammerat fra Sorø Akademi og tillige slægtning, kaster et interessant lys over Carl R.s personlighed. 28.1.1851 bad han om oplysninger om et gendarmerikorps, der skulle oprettes i Sønderjylland: »Du har jo selv lovet at ville hjælpe mig«. 9.3.1851 bad han om Regenburgs støtte til en ansøgning om Haderslev skovriderembede: »Vær overbevist om, at hvis der nogen udenfor forstsvæsenet skal have det, ingen hurtigere kan sætte sig ind i de forretninger end jeg, da jeg af en privatmand at være, er temmelig godt bekendt med forstsvæsenet«. Den utålmodige 33-årige meddele dog, at han også vil være tilfreds med at blive skovfoged. Skulle begge disse muligheder slå fejl, vil han være toldassistent; helst i Nordslesvig og gerne med expetance på at blive kontrollør, »når jeg blev bekendt med forretningerne og vedkommende måtte finde dem tilfredse med mig, hvorom jeg aldeles ikke tvivler. Gerne ønskede jeg at blive bereden, da disse have nogen højere gage. – Jeg kan møde nårsomhelst det forlanges«. ⁸³

Carl R.s selvsikkerhed og energi fandt snart en virkeplads. Han var ikke officer eller akademiker, men embedsmand blev han alligevel: Fra 1854 tjente han i 38 år jernbanerne, den nye, stærkt voksende etat, der åbnede så gode muligheder for unge med fantasi og virkelyst. Han begyndte ved den sydslesvigske jernbane 6.10.1854, var først assistent i Rendsburg og blev senere stationsforvalter i Duvensted og i Klosterkro. 1862 trådte han

Carl Anton Georg Rambusch
(nr. 44) 1818–1910, stationsforstander.
Foto 1908.

Hartvig Frederik Emil Rambusch
(nr. 45) 1819–ca. 1888, læge i Brasilien,
med hustru *Emilie Drümmer*, f. 1839 og
søn *Edvard Heinrich* (nr. 61), f. 1859.
Foto ca. 1866.

i tjeneste hos de danske jernbaner som stationsforvalter, først i Langå, 1.4.1868 i Odense, 1.11.1875 i Frederikshavn, hvor han 1.4.1878 blev stationsinspektør og 1.10.1887 stationsforstander.

I personaleindberetningerne roses Carl R. for sin venlighed og omgængelighed, »forholdet til publikum og undergivne er særdeles godt«. Han havde god orden i sine regnskaber. Derimod aftog hans energi og opmærksomhed efterhånden så meget, at hans foresatte måtte bede ham om at tage sin afsked.⁸⁴

Afskeden fandt sted 31.10.1892 i nåde og med pension. 24.7.1890 var Carl R. blevet R. af D. »I anledning af sin fødselsdag [90 år 4.2.1908] var han indbudt til taffel hos kongen, der egenhændig fæstede Dannebrogskorsket på hans bryst ved siden af Ridderkorset«.⁸⁵

92 år blev jernbaneveteranen, og han er dermed det medlem af slægten, der har nået den højeste alder.

Gift 23.10.1840 Haderslev med HELENE JOHANNE AMALIE WETCHE, f. 19.4.1818 Kolding, hjemmedøbt 24.4., i kirken 30.5., datter af toldkasserer, kammerråd Hendrik Andreas Wetche og Sophie Amalie Wiimh, d. 19.6.1892 Frederikshavn, begr. 23.6. Korsør på familiegravstedet.

7 børn: 9. generation, nr. 54–60.

Slægten Rambusch i Brasilien

(Oplysninger fra Alfredo Timm, Joinville, Santa Catarina, Brasilien).

- 45c HARTVIG FREDERIK EMIL RAMBUSCH, f. 5.11.1819 Korsør, døbt 15.11., d. 22.6.1888 Lages, S. C., Brasilien.

Udvandrede til Brasilien ca. 1844. Farmaceut og læge, først i Lages, derefter i Itaquí, Rio Grande do Sul. I krigen med Paraguay 1867–69 var han overkirurg i den brasilianske hær. Var vistnok på besøg i Danmark 1869–70. Virkede som læge forskellige steder i Brasilien, 1880–88 i Lages i staten Santa Catarina, hvor de fleste af hans mange efterkommere stadig bor.

Gift 15.3.1858 Uruguaina, Rio Grande do Sul, med ANNA EMILIE CAROLINA DRÜMMER, f. 28.10.1838 Pinneberg, Holsten, datter af arkitekt Christian Drümmer og Catarina Meinke, d. 5.4.1921 Lages.

1 barn: 9. generation, nr. 61.

- 61 EDUARDO AUGUST RAMBUSCH, f. 19.2.1859 Itaquí, Rio Grande do Sul, døbt (luthersk) 3.3.1860 Restauration, Corrientas, Argentina, d. 11.5.1953 Lages.

Eduardo R. blev farmaceut 1882, havde eget apotek i Lages 1892–1918 og virkede af og til som læge. Med sine 94 år blev han familiens længstlevende.

Gift 1903 Lages med ANNA MAGDALENA GRACHER, f. 15.6.1882 Tubarao, S. C., datter af Jose Francisco Gracher og Luiza Pickler, d. 21.1.1958 Lages. 5 børn (10. generation):

1. EDUARDO RAMBUSCH (Junior), f. 4.1.1905 Lages, forretningsmand. Gift 15.5.1953 Lages med PRUDENCIA DE JESUS SANTOS, f. 8.8.1927 Lages, datter af Ceciliano Bernardo dos Santos og Camila Maria de J. S. 3 børn (11. generation):

1. LUCIA RAMBUSCH, f. 22.3.1954 Lages.
2. LICINIA RAMBUSCH, f. 12.3.1956 Lages.
3. EDUARDO RAMBUSCH (Neto), f. 20.2.1961 Lages.

2. EDITH RAMBUSCH, f. 30.9.1906 Lages. Gift 3.6.1922 Lages med bankfunktionær i Banco Nacional do Comercio, Joinville, S. C., ALFREDO TIMM, f. 26.11.1896 Joinville, søn af Germano Timm og Lina Rau T. 2 børn:

1. JONAS TIMM, f. 19.3.1923 Lages, kemiker. Gift 23.5.1950 Joinville med EVA BECKMANN, f. 23.7.1928 Joinville, datter af Max Beckmann og Paula B. 2 børn.

2. MARIO FREDERICO TIMM, f. 10.2.1928 Joinville, forretningsmand. Gift 12.9.1953 Joinville med CARMEN WAGNER, f. 20.6.1925 Joinville, datter af Roberto Wagner og Adele W. 3 børn.

3. NYDIA RAMBUSCH, f. 15.4.1908 Lages. Gift 31.3.1925 Lages med forretningsmand CELSO ROSA RAMOS, f. 1.7.1904 Lages, søn af Honorato Ramos og Maria Jose R. 1 barn:

RENATO R. RAMOS, f. 23.4.1928 Lages, jurist. Gift 1.7.1953 Florianopolis med SUELY TOULOUS, f. 4.3.1933 Florianopolis, datter af Alcides Toulous og Nair Nunes T. 2 børn.

4. NINA RAMBUSCH, f. 5.2.1918 Lages. Gift 23.11.1935 Lages med forretningsmand ERICH SELL, f. 18.3.1914 Santo Amaro, S. C., søn af Carlos Sell og Laura Seemann S. 4 børn:
 1. MAURO SELL, f. 21.11.1937 Lages, forretningsmand. Gift 20.5.1963 Porto Alegre, Rio Grande do Sul, med CARMELITA CUNHA, f. 26.3.1941 Porto Alegre, datter af Garibaldi R. da Cunha og Flora Brusque C.
 2. RUTE SELL, f. 3.5.1942 Lages, gymnasielærerinde.
 3. CLAUDETE SELL, f. 7.5.1943 Lages. Gift 14.9.1962 Lages med Dr. LUIS FREITAS SANTOS, f. 23.3.1937 Curitiba, Parana, søn af Luis Freitas Santos og Julieta S. 2 børn.
 4. LUIZ CARLOS SELL, f. 4.5.1944 Lages, student.
5. ODILA RAMBUSCH, f. 6.7.1925 Lages. Gift 10.2.1944 Lages med forretningsmand ARNO GRACHER, f. 9.3.1925 Brusque, S. C., søn af Pedro Gracher og Helena G. 4 børn:
 1. BEATRIZ GRACHER, f. 18.11.1945 Lages.
 2. CLOVIS GRACHER, f. 18.2.1948 Lages.
 3. ARLETE GRACHER, f. 13.6.1950 Lages.
 4. SALVIO GRACHER, f. 31.8.1955 Lages.

Andre tilføjelser og rettelser

- Forordet, l. 12 f. n.: »1852« skal være »ca. 1844«.
- S. 22, l. 10 f. o.: »Frederike« skal være »Friederike«.
- S. 40, l. 7 f. n.: Sætningen »og han er ... højeste alder« udgår.
- S. 78, l. 6 f. n.: »DRENG« skal være »HENRIK TORALF BENTZEN, f. 14.3.1965 Oslo, døbt 30.5. Nordberg kirke«.
- S. 81, l. 4 f. o.: »1949« skal være »18.5.1951«.
- S. 84, l. 9 f. o.: »gren til« skal være »gren) til«.
- S. 84, l. 2 f. n.: s. N. SØNDERHOLM døde 16.4.1966 i København, brændt 22.4., urnen nedsat i Søndermarken.
- S. 87, l. 14 f. n.: »(1945) alle« skal være »(1945, alle«.
- S. 93, l. 1 f. n.: »1954« skal være »1956«.
- S. 95, nr. 96: MARGIT RAMBUSCH døde 13.6.1965 i København, urnen blev nedsat 17.6. på Bispebjerg kirkegård.
- S. 101, l. 7 f. n.: Der tilføjes: 1 barn: GAVIN RAMBUSCH WILSON, f. 3.6.1965 New York City, døbt 3.7. St. Thomas, Mamaroneck, N. Y.
- S. 108, nr. 130: »KARTNA« skal være »KARINA«. Død 5.3.1966 New York City, begr. 7.3. Gates of Heaven Cemetery fra St. Vincent Ferrer.
Tre måneder senere fik Viggo og Catha R. tvillinger: EDWIN PETER RAMBUSCH og MARTIN VIGGO RAMBUSCH, begge f. på Brooklyn Hospital 11.6.1966, døbt 10.7., St. Christopher's Chapel, New York City.
- S. 128, note 87: »???« skal være »40«.
- S. 130, note 156: »Saterdag« skal være »Saturday«.

45c HARTVIG FREDERIK EMIL RAMBUSCH, f. 5.11.1819 Korsør, døbt 15.11., død ca. 1888 vistnok i Lages, provinsen Sta. Catarina, Brasilien.

Gik på Sorø Akademi, derefter 4 år i lære hos apoteker Jacobæus i Rudkøbing, medhjælper der et halvt år. Efter et års studier i København blev han i april 1840 cand. pharm. med 2. karakter, eksamineret af bl. a. H. C. Ørsted.⁸⁶

Frits R. var måske en tid apoteker i Ostindien. Brorsønnen Frode R. skriver om ham: »Han var et godt menneske, men eventyrlig; var flere gange velhavende, men mistede igen alt«. Udvandrede omkring 1.6.1852 til Brasilien, hvor han vistnok uddannede sig til læge og virkede som sådan i ovennævnte Lages.⁸⁷

Gift med EMILIE DRÜMMER, f. 1839, datter af arkitekt Drümmer og hustru, Hamburg.

1 barn: 9. generation, nr. 61.

46d EDVARD VILHELM AUGUST RAMBUSCH, f. 4. eller 5.10.1821 Korsør,⁸⁸ døbt 7.10. (blandt fadderne var jomfru Gjellerup, der et år senere skulle blive hans stedmor), d. 14.12.1896 København, begr. 21.12. Garnisonskirkegården.

Edwards mor døde et par måneder efter hans fødsel; en fjern slægtning, frk. Ida Melchior, tog sig af hans opdragelse og fik stor indflydelse på ham.⁸⁹ Knap 10 år gammel blev han optaget i Slagelse lærde skole, fik fra 1834 gratis undervisning og fra 1838 stipendier.

Student 1840 (2. karakter). Skolen kalder hans anlæg »kun almindelige«, fliden »i hans første skoleår noget ustadig, men i de tre sidste år meget god« (noget lignende udtalte skolen om årets tre andre studenter), fremgang »så god som hans evner tillader det«, og tilsidst hedder det, at sædeligheden »har stedse været god« (således også hos kammeraterne!)⁹⁰ Edvard R. mindedes sin skoletid uden kærlighed; af kammeraterne skildres han som »en ualmindelig støt og solid dreng, meget flittig og påpassende. Han havde til øgenavn »Mutter Maria«, måske fordi han var en køn dreng med krøllet hår, blå øjne og røde kinder, måske også fordi han var så alvorlig og tilbageholdende«. ⁹¹ Folketællingen 1845 oplyser, at han på det tidspunkt boede sammen med sin yngre bror, sekondløjtnant Heinrich R., hos etatsråd Bangs enke, Skindergade 8–9¹. Deltog i studenter-skandinavismen.

Edvard R. blev cand. theol. 16. januar 1846 med 2. karakter og havde derfor svært ved at få præsteembede; hans enlige stand virkede på samme måde; han var 34½ år, før han blev gift. Hans første ansættelse var som personel kapellan august 1847 i Mesinge (ved Kerteminde), og fra foråret

1849 var han hjælpepræst i Horne (ved Fåborg). Som sin broder Carl (nr. 44) søgte han stilling i Sønderjylland, og som broderen bad han Th. J. A. Regenborg om støtte. Brevene er helt forskellige fra Carl R.s, de er beskedne, næsten undskyldende. Der kom intet ud af dem.

August 1852 personel kapellan for en gammel og vistnok fortrukken præst i Nr. Lyndelse og Højby (8 km syd for Odense), hvor han kom ind i en vennekreds af grundtvigske præster og højskolefolk (Vilh. Birkedal, Jens Schiørring, K. F. Viborg, C. F. Kisbye). Her vil jeg vige pladsen for Jens Schiørring, Edvard R.s kollega og bedste ven. Hans nekrolog i *Højskolebladet* 16.4.1897 skildrer Edvard og Anna R.s liv på smukkeste måde.

»Der havde i flere Menneskealdre været meget tarvelige Præster i Nørre Lyndelse, saa Trangen til at høre et troende Vidnesbyrd om Synd og Naade var stor, og det kunde Rambusch bringe. Der blev stort Røre i Sognene ved hans trosvarme, uforbeholdne og troværdige Vidnesbyrd. Man flokkedes i Kirkerne ikke blot fra Nørre Lyndelse og Højby, men ogsaa fra andre Sogne. Vankundigheden i Sognet var saa stor, at da en Mand faldt i en svær Sygdom og gjorde det Løfte, at hvis han kom sig, vilde han tjene den levende Gud, vidste han ikke, hvorledes han skulde komme til at opfylde dette Løfte. Da kom Rambusch med sin Forkyndelse om Synd og Naade, og nu greb Mandens angerfulde Hjerte Ordet med Varme, og han blev Rambusch's bedste ven. Rambusch fandt ogsaa her hende, som han paa sit Dødsleje kaldte sin bedste Ven, Anna Olufsen, der var Lærerinde paa en Herregaard i Nærheden af Lyndelse; de havde Bryllup 1856 og blev viede af Birkedal og fik saa deres første Hjem i et lille Hus i Lyndelse. Den første Gang, jeg besøgte dem i Lyndelse, var 28. Juni 1857 i Forening med en Ven fra Skelskør. Men vi fik dog ikke Rambusch i Tale, da deres førstefødte Søn, nu Artilleriofficeren, behagede at indfinde sig den Dag. Men jeg modtoges af Rambusch's omtalte Ven Kristian Bastian. – Senere besøgte jeg Rambusch's mange Gange, og det var med deres Hjem for Øje, at jeg endnu samme Aar selv stiftede Hjem og flyttede til et lille Hus i Sødinge, der var endnu mindre end Rambusch's. Ja, dér begyndte et Samliv mellem Rambusch's og mit Hjem, som var meget inderligt, men som desværre hurtigt blev afbrudt, men dog fortsat i Jylland. Rambusch og jeg passede i flere Henseender godt sammen. Vort Naturvæsen havde flere Lighedspunkter, og lige Børn lege bedst.

Rambusch blev ikke boende i Lyndelse; han mistede den omtalte gode Ven, som døde pludselig. Og da han var død, var det, som om Rambusch's Gerning paa dette Sted var afsluttet, og straks efter blev han kaldet til Sognepræst i Sønderomme og Hoven. I Sønderomme var det jo, at Birkedal havde haft sin første Præstegerning. Det var derfra, han havde udsendt sit første Indlæg i Kirkestriden, hvorom Grundtvig skrev, at det var kommen fra en af de bedste Præstepenue Nord for Ejderen. Det var ogsaa derfra, at hans første Postil, »Synd og Naade«, som man vist tør kalde en af de bedste i den danske Menighed, var kommen. Sønderomme stod altsaa for Birkedal i Fantasiens Lysskær, og der var noget i hans Ord om de kære Hedeboer: »at Livet endnu var bevaret hos dem, som Blomsterne kan bevares under Snedækket«. Det var derfor rimeligt, at han ønskede en af sine Venner derover for at fortsætte den Gerning, der havde været standset, siden han forlod Omme. Ved Birkedals Venskab med den daværende Kultusminister, Hall, opnaaedes det, at Rambusch fik Kaldet. Straks i 1859 holdt Rambusch sin Afskedsprædiken første Søndag efter Helligtrekonger, og jeg var Øjenvidne til den Bevægelse, der gik gen-

nem de tætte Skarer, der den Dag fyldte hans Kirke. Rambusch betonedede stærkt sin Gerning på dette Sted, og det passede godt til Menighedens barnlige Stade for fyrretyve Aar siden. Det Liv, som Rambusch havde været Redskab til at vække i disse Sogne, blev senere fortsat af andre dygtige Præster. En af dem skrev en Gang til R.: »Gid jeg maa faa et saadant Eftermæle, som De har her«.

Den Søndag, Rambusch blev indsat i Sønderomme og Hoven, anvendte han i sin Tiltrædelsesprædiken det bekendte Vers fra Sangen til Jyllands Pris:

*Men aldrig har jeg hørt det før
og heller aldrig siden,
hvor mindelig for Ladedør
kan kvindre Finke liden,
naar Jydesvenden, som jeg saa,
et lille Korn til Fugle smaa
en Vinterdag udskifter.*

En saadan Svend, der udskiftede Ordets Korn til Menneskene paa Heden, vilde han gerne være, sagde han. Og en saadan Svend blev han i de tretten [tolv] Aar, han var Ordets Tjener paa dette Sted.

Sønderomme hører til de saakaldte »Flader«, en Benævnelse, som den berømte Oberst Dalgas har indført i sine geografiske Billeder af Vestjylland i Modsætning til »Bakkeørne«. Sønderomme var altsaa skarpt sandet, men allerede i det gamle Stedrim hedder det:

*Sønderomme og Hoven
er to gode Sov'n,*

og da Hedeselskabet fik den store Vandkraft af Aaen anvendt til Vandingskanaler, blev de to gode Sogne endnu bedre. Dette Fremskridt skete netop, medens Rambusch var Præst der. Men ikke blot paa Jorden skete der denne glædelige Forandring, men ogsaa over Hjerterne udgødes det levende Vand, og det Ord opfyldtes: »Hvo som tror paa mig«, siger Jesus, »af hans Liv skal flyde levende Vandstrømme«. – Rambusch, hans Hustru og deres lille Søn blev modtagne med Glæde, først for Birkedals Skyld, siden for Ordets Skyld. Det levende Vidnesbyrd skaffede ham dér som overalt, hvor det lyder, Venner og Modstandere; men han fandt ogsaa, at de haardeste Modstandere kunde blive de mest trofaste Venner. Rambusch tog dér, som alle Steder, hvor han kom, med stor Iver fat paa Gerningen. En af hans Provster har en Gang karakteriseret Rambusch paa følgende Maade: »Der er noget i og hos den Mand, som minder om Ordet: Nidkærlighed for Herrens Hus har fortæret mig«. Det er sandt og træffende; men der var tillige noget andet hos Rambusch, og det var Kærlighedens Glød; Guds Kærlighed havde faaet Magt med hans haarde Hjerter. Det laa maaske noget skjult i hans unge Aar, men det kom stærkere og stærkere frem paa de gamle Dage.

At faa Ungdommen med laa altid Rambusch særlig paa Hjerter. Han samlede de unge til Møder i Præstegaarden, fortalte Fædrelandshistorie for dem, og hans Hustru sang for dem. Fædrelandssangene var den Gang aldeles ubekendte for Hedeboerne. Han fik afholdt Folkefester for at give Ungdommen Sans for nogen bedre Morskab end at tage til Marked. Forfatteren af disse Optegnelser havde rigelig Lejlighed til at se Frugterne af Rambusch's Virksomhed, da han seks Aar efter Rambusch blev kaldet til Præst for

et Hedekald [Hodde og Tistrup]. Der var nok tre Mil over »e svot Hie« mellem os, men fra ingen af Siderne følte vi, at Vejen imellem Venner er lang. Ja, Vejen kunde være besværlig, og da især ved Juletider, da det var en sat Regel, at vi skulde samles. Tit maatte vi have en Spade med i Vognen for at reparere de meget skrøbelige Broer eller Overkørsler, som vi skulde over.

Blev der en stor Virksomhed for Rambusch paa Heden, saa blev ogsaa hans Hjem velsignet af Gud. 6 af Børneflokken fødtes der, men de to døde tidlig. Men den store Familie og de Fordringer, den stillede, bevægede Rambusch til at søge Forflyttelse. Det var svært at bryde op fra Sønderomme. En trofast Kreds havde sluttet sig om hans Forfyndelse. Endog fra Sogne, der laa tre Mil borte, vandrede de over Moser og Heder for at komme i Kirke i Hoven. Den Dag, han holdt Afskedsprædiken, var der Folk samlede fra 15 Sogne i hans Kirker.

Inden jeg afslutter Tegningen af Rambusch's Gerning i Sønderomme, vil jeg tilføje nogle Skildringer af forskellige, der kendte ham fra den Tid eller har hørt Vidnesbyrd om ham. En af hans Eftermænd skriver: »Jeg fik den Lykke, at tage Gerningen op i Sønderomme 15 Aar efter, at Rambusch var draget bort, og jeg maa sige, jeg høstede, hvor han havde saaet. Thi det var saa kendeligt, at hvor jeg kom i de vidtstrakte Sogne og fandt Vidnesbyrd om levende Kristendom, da var det Rambusch, som havde været Tjeneren, ved hvis Hjælp Himmelsæden var kommen til at gro«. En af Rambusch's Konfirmander [Poul Bjerger], nu Lærer paa Askov Højskole, hvis Moder hørte til dem, der gik til Hoven over Heden, skriver: »Jeg husker saa godt, at Mor har sagt, naar hun kom hjem fra den lange Kirkevej: »Ja, det er endda langt derved, og somme Tider er man nær ved at fortryde det, førend man kommer over den store Hede. Men er man saa endelig kommen ind i Kirken, hvor er man da glad ved, at man har overvundet sin Dorskhed. Aldrig har jeg endnu fortrudt, at jeg var gaaet derved, men tit, at jeg blev hjemme«. Om sin Konfirmationsforberedelse hos Rambusch skriver samme Lærer: »To Ting var helt nyt for mig; han lærte os, hvad Guds Ord var, og det hang ved; og han forklarede os de 3 første Bønner i Fadervor, de hørte sammen, og for dem alle 3 gjaldt Ordene: som i Himlen, saa paa Jorden. Af selve Konfirmationshandlingen husker jeg ikke noget, men Bønnen staar endnu den Dag i Dag for mig som noget af det mest gribende, jeg har oplevet«. Af Rambusch's mange Venner i Sønderomme vil jeg nævne Marie Vind, som var den bedste Fortællerske, jeg har kendt i Jylland. Hendes Datterdatter skriver til Fru Rambusch: »Vi véd jo, at om en liden Stund skal vi samles, og netop deri havde Deres kære Mand sin Styrke, at han kunde gøre os glade i dette Haab«. Den gamle Krokone fra Sønderomme, som nu næsten er blind, besøgte Rambusch's kort før hans Død, og da hun kom ind, næsten løb hun hen til ham og sagde: »God Dag, god Dag, kære Pastor Rambusch! De har gjort mig saa glad i Kirken mange Gange, at jeg kunde have klappet i mine Hænder, naar det ikke havde været det Sted, det var«. Paa Askov Højskole kom Rambusch tit i Tresserne, og derfra skriver man: »Hvor det dog var fornøjeligt, naar Rambusch's kom kørende hertil med egen Befordring. Vejen var lang og trang (5 Mil), men de kom med Venlighed og Tillid til vor lille spirende Skole.«

Alt var dog ikke lutter idyl. I et brev 1870 til den kendte frimenighedspræst Otto Møller, Gylling, skrev Edvard R.: »... i min afsondrede beliggenhed i tolv år på heden, hvor man også åndeligen kører med stude, [har jeg] så ofte sukket efter livlige folk og en troesenig broder at omgås, tale

med og støttes af«. (Han ville gerne være sognepræst i sognet, hvor Otto Møller var frimenighedspræst).⁹²

(*Schiørrings artikel fortsat*):

»Den 17. April 1871 blev Rambusch kaldet til Sognepræst for Ø.- og V. Assels paa Mors. Man har lagt Mærke til, at de 3 Steder, hvor Rambusch havde sin første Gerning, havde Navn efter alle Verdenshjørnerne: Først *Nørrelyndelse*, saa *Sønderomme* og endelig *Øster-* og *Vester-Assels*, Rambusch blev der i 16 Aar. Han arbejdede ogsaa dér troligt, men en levende Menighed, der kunde glæde sig ved Samfundet, syntes det aldrig at bryde frem til. Det kunde synes mærkeligt paa et Sted som Mors, hvor baade den første Opvækkelse i Tredive og den senere i Tresserne har haft et af sine Brændpunkter. Men det er i Nørre-Herred, at Livet især har rørt sig. I Sønder-Herred har det altid været mere stille, og Rambusch var kommen til den yderste Spids af Sønder-Herred. Men stor Kærlighed og Hjælpsomhed viste Befolkningen i Assels imod deres Præst.

Rambusch's oplevede i Assels baade Glæde og Sorg. De holdt deres Sølvbryllup, men kort efter brændte Præstegaarden for dem. Men endnu større Sorg blev det, at de mistede deres to Døtre, den ene som Barn og den anden kort efter hendes Ægteskab. – Den 8. Juni 1887 blev Rambusch kaldet til sit sidste Kald, Vindinge ved Nyborg, men da var hans Kraft brudt, og allerede Aaret efter brød Sygdommen ud, som begyndte med stærk Nervøsitet eller Ængstelse, saa han ikke turde føre Ordet. Men naar hans Hustru kunde faa ham op paa Prædikestolen, kunde han glemme sin Sygdom og prædike som før. En af hans Naboer fra Vindinge skriver: »Han har været en sjælden nidkær og dygtig Præst i den danske Menighed, en af dem, hvis Navne maaske ikke vil bevares i mange Slægter, men hvis trosvarme og hjertemilde Forkyndelse har baaret rig Frugt ved at give mange en Sjæl Stødet til den evige Bevægelse«.

I 1892 fik Rambusch Afsked bevilget, og det syntes, at han endnu en Gang skulde blive glad og fornøjet i København, hvor de boede. Men i Julen 1893 brød den Sygdom frem, som gjorde ham hjælpeløs som et Barn, og som 14. Dec. 1896 endte hans Liv.

Naar vi nu ser tilbage paa hans Liv, da tegner sig hans Billede for os som »en Israelit, i hvem der ikke var Sving«; for var nogen ærlig og sand helt igennem – menneskeligt talt – da var han det. Der var jo noget strengt i hans Naturvæsen, som kunde grænse til Haardhed, og derfor passede hans Forkyndelse saa godt til Vestjyderne. Da man spurgte en af hans Tilhørere i Sønderomme, hvorfor han syntes saa godt om Rambusch's Prædiken, svarede han: »Han kan bedst svirpe os«. Men Vorherre havde jo et saadant Tag i Rambusch, at han bøjede sig ydmygt for Ordet, følte sig som en Synder og bad om Tilgivelse for, hvad han saa hos sig selv som Synd. Vorherres Kærlighed havde smeltet hans Hjerter; ved den og i den havde han funden Freden, som kastede en saa forunderlig Lysning over hans sidste Dage. Paa Sottesengen sagde hans trofaste Hustru til ham: »Lille Fa'er, vær glad ved, at Du ikke har saa store Smerter; prøv paa at sige et Gud ske Lov«. Da greb han hendes Haand og sagde: »Du er dog min bedste Ven paa Jorden, jeg elsker dig som i Ungdomsaarene«. Han bad saa mindelig om Udløsning og bad hende gentagne Gange bekende Troen og bede Fadervor med sig. Da de kom til »Kødets Opstandelse«, sagde han med høj Røst: »og det evige Liv«, og i denne Tro sov han hen«.

Som ung var Edvard R. streng, hans tale »tordnende og hård«. Han var lovens mand, skeptisk over for alt menneskeværk.⁹³ Han troede f. eks. ikke

på, at menighederne kunne styre kirken. Senere i livet blev han mildere, det grundtvigske milieu gjorde ham friere og mere positiv overfor det folkelige, ægteskabet med den livlige Anna Olufsen virkede i samme retning.

To af Rambusch's konfirmander blev senere fremtrædende politikere: landstingsmand Jørgen Pedersen og konseilspræsident (= statsminister) J. C. Christensen. Både denne og konseilspræsident Klaus Berntsen skriver i deres erindringer meget positivt om ham.

Ægteparret havde store personlige sorger. Af de 8 børn døde 4 som børn eller unge. Økonomiske bekymringer havde de til det sidste. Som gammel led Edvard R. under en nervøs svækkelse, der gjorde ham angst for at prædike; i 1893 fik han et apoplektisk slag, der gjorde ham hjælpeløs. Under disse prøvelser styrkedes hans tro og tålmodighed.

Edvard R. udgav en del af sine prædikener:

Prædiken til 13. Søndag efter Trinitatis, holden ved Nedlæggelsen af Kapellaniet paa eget An- og Tilsvar for Horne Menighed, den 5. September 1852 (Odense, u. å.)

Prædiken holden Nytaarsaften 1853 i Nørre-Lyndelse Kirke. (Odense, 1854)

Prædiken holden Helligtrekongers Aften 1855 i Nørre-Lyndelse Kirke. Udgiven efter Opfordring. (Odense, 1855)

Forsagelse og Tro. 15 Prædikener, holdte i Nørre-Lyndelse og Høiby Kirker. (Odense, trykt i København, 1856)

Afskedsprædiken til Nørre-Lyndelse og Høiby Sognemenigheder, holden paa 1. Søndag efter Helligtrekongersdag 1859. (Odense, 1859)

Prædiken ved Tiltrædelsen af Embedet som Sognepræst for Sønder-Omme og Hoven Sognemenigheder, holden den 3. Søndag efter Helligtrekongersdag 1859. (Odense, 1859)

En Ligtale. Holden den 7. Maj 1859. (Odense, 1859)

Afskedsprædiken i S.-Omme og Hoven Kirker, holden den 3. Søndag efter Trinitatis 1871. (Odense, 1871)

Tiltrædelsesprædiken i Ø.-Assels Kirke, holden 5. Søndag efter Trinitatis 1871. (Odense, 1871)

Ved Ida Nanna Marie Hindings, født Rambusch's Begravelse i Øster Assels den 12. April 1883. (Nykøbing Mors, u. å.)

Afskedsprædiken i Vindinge Kirke den 20. April 1892. (Trykt i Kirkebladet, udg. af T. Rørdam og T. Elmquist, 1. og 15. Maj 1892.)

Edvard V. A. Rambusch
(nr. 46) 1821–1896, sognepræst.
Foto ca. 1887.

– og hans hustru
Anna Olufsen 1834–1913.
Foto ca. 1887.

Viet af Vilhelm Birkedal 20.5.1856 Ryslinge til ANNA OLUFINE POSTHUMA OLUFSEN, f. 19.9.1834 Saksøbing, døbt 26.12., datter af købmand og kommissionær Andreas Jørgen Olufsen og Johanne Georgine Clausen, d. 26.10.1913, begr. Garnisonskirkegården.

1850–52 blev Anna Olufsen uddannet til lærerinde på Beckwith-Lohmeyers kvindeinstitut i København. Fra september 1852 var hun lærerinde på Bramstrup herregård 2 km fra Nr. Lyndelse. Her traf hun Edvard R., der gjorde et stærkt indtryk på hende ved sin alvor og værdighed. Forlovet 28.7.1853. Lærerinde hos pastor Falck i Vindinge (ved Nyborg) 1854–55, lærte derefter husholdning hos forvalteren på Brahetrolleborg.

Anna R., f. Olufsen, var livlig og velbegavet; hun havde kunstnerisk fantasi og skrev vers og sange til festlige lejligheder; hendes erindringer viser gode litterære evner. I de senere år, især efter at hun var blevet enke, udviklede hun sig til lidt af en intrigant gammel svigermoder.

8 børn: 9. generation, nr. 62–69.

Etatsråd, amtsforvalter HARTVIG HEINRICH RAMBUSCH's børn
af 2. ægteskab med ANNA WILHELMINE GJELLERUP
(se nr. 29)

47e AMALIE FREDERIKA ANDREA RAMBUSCH, f. 30.12.1823 Korsør, døbt 5.1.1824, d. 15.7.1904 København.

Gift 9.4.1844 med katechet i Korsør HANS CARL LUDVIG BAGGER, f. 8.10.1807 Flødstrup, søn af kammerråd, toldinspektør i Korsør Andreas Christian Bagger og Frederikke Crone, d. 25.10.1891 København.

Han blev student fra Nyborg 1828, cand. theol. 1834, katechet i Korsør 1843, sognepræst til Øland (Hjørring amt) 1849 og sognepræst til Kullerup-Refsvindinge 1858. Afsked 1884. Børn:

1. WILHELMINE FREDERIKKE BAGGER, f. 1845 Korsør, d. 15.5.1923. Ugift.
2. MARGRETHE HENRIETTE BAGGER, f. 31.1.1850 Øland. Gift med proprietær JØRGENSEN, Skåne, f. 24.6.1837, d. 20.7.1907. 8 børn.
3. JULIE THEODORA BAGGER, f. 29.6.1852 Øland, d. 30.10.1922. Ugift.
4. AXEL HALFDAN ANDREAS HARTVIG BAGGER, f. 14.5.1855 Øland, d. 1926 New York. Axel Bagger kom til USA og blev statsborger 1879. Sejlede i den amerikanske handelsflåde til 1895, da han begyndte i skibsforsikringsbranchen. Fra 1914 havde han eget firma, hvor han optog to sønner. Havariagent også for danske firmaer. Ved dygtighed og integritet fik han mange betroede hverv for private og for den amerikanske regering. Medstifter af den første dansk-lutherske kirke i New York. R. af D. 1925.

Gift 20.7.1883 New York med AGNES HORNEMANN, f. 1854 Hjørring, d. 1939 New York. Ægteparret var nære venner af Frode Rambusch'es fra 1890'erne; de to familier har endnu nær forbindelse med hinanden. 7 børn.

5. CAMILLA LOUISE ADOLPHINE IDA CAROLINE BAGGER, f. 30.10.1857 Øland. Gift 21.11.1897 med senere afdelingsingeniør i Københavns kommune OVE NOBEL, f. 12.8.1867, d. 25.6.1916. R. af D. 2 børn.
 6. MARIA AMALIE BAGGER, f. 18.8.1860 Kullerup-Refsvindinge. Sygeplejerske i Norge.
 7. ANNA HELENE BIRGITTE CONSTANTINE BAGGER, f. 19.12.1863 Kullerup-Refsvindinge. Gift 5.7.1892 med gartner, senere forvalter ved Nakkebølle sanatorium J. F. BRÖNNICHE, f. 20.1.1864 Roskilde. Ingen børn.
 8. HELGA BAGGER, f. 26.2.1866 Kullerup-Refsvindinge, d. 1884 København.
- 48f HEINRICH JACOB VICTOR RAMBUSCH, f. 3.11.1825 Korsør, døbt 6.11. (Jacob Heinrich Victor), d. 20.1.1886 København, begr. 26.1. Holmens kirkegård.

Endnu før sin 12 års fødselsdag blev Heinrich R. kadet, som 19-årig fik han afgang fra Søkadetakademiet som sekondløjtnant med anciennitet fra 1.8.1844 og med Gerners medaille.

Under 3-års krigen 1848–50 var han næstkommanderende på fregatten *Freja*, der blokerede tyske Østersøhavne, derefter på linjeskibet *Prins Christian VIII*, der 5.4.1849 kæmpede godt ved Eckernförde, før det blev

Heinrich J. V. Rambusch
(nr. 48) 1825–86, kommandør i flåden.
Fotograferet 1858 med sin forlovede,
senere hustru, *Constantine Hansen*,
1834–91.

Ida R. S. Freuchen
(nr. 51) 1830–88. Foto ca. 1860.

sprængt i luften. Heinrich R. udmærkede sig i denne kamp ved »en sjælden ro og koldblodighed«. ⁹⁴

Fra hans tid i tysk fangenskab i Rendsburg april–august 1849 er der bevaret et brev til hans officersven C. Wulff, og fra hans tjenestetid på vagtskibet *Elben* ved Altona 1852–53 er der bevaret en række breve til samme. Det fremgår af alle brevene, at han keder sig forfærdeligt. Således skriver han 9.1.1853 »... jeg er nu ganske forfærdelig ked af at ligge herude (Uf!!!), især er Helligdagene og de lange Aftener mig en sand Plage. Gudskelov, at Julen er vel overstaet, den var virkelig drøj«. ⁹⁵ En overgang tænkte han på at udvandre til Australien, men 1.12.1852 kom forfremmelsen til premierløjtnant, og i februar 1853 blev vagtskibet endelig lagt op.

1858 løjtnant, 1853–55 og 1858–61 var han fører af postdampskibet *Eideren* mellem Korsør og Kiel. 1856–57 var han med korvetten *Najaden* til Sydamerika og Vestindien, 1857 næstkommanderende på kongeskibet *Slesvig*. 1863–67 næstkommanderende ved Søkadetakademiet og på forskellige korvetter. 1864 gjorde han tjeneste på panserfregatten *Dannebrog* uden at komme i kamp. 1866 kaptajnløjtnant, 1868 kaptajn. 1869 chef for skonnerten *Absalon*, samme år chef for panserbatteriet *Lindormen* (prøve-

togt). 1871 chef for logiskibet, 1873 chef for skonnerten *St. Thomas* (2. prøvetogt). R. af D. samme år. 19. juli 1876 afskediget med kommandørs karakter.

»Heinrich R. var en lige så dygtig sømand, som han var en smuk og nobel personlighed, behagelig og elskværdig i sin omgang«, skrev *Tidsskrift for Søvesen* ved hans død.⁹⁶ Han var en alvorsmand, og hjemmet var stærkt nationalt og konservativt. Reaktionen var, at døtrene Agnes og Agathe blev Brandesianere!

Gift 19.3.1859 Holmens Kirke med JULIANE CONSTANTINE HANSEN, f. 24. 3.1834 Samarang, Java, datter af købmand på Java Wilhelm Hansen og Antoinette de Ville, d. 26.12.1891, begr. Holmens kirkegård.

Constantine var en livlig, mørk skønhed, en fortræffelig modvægt til sin strenge mand. Datteren Agnes' kunstneriske evner må stamme fra hende. I hjemmet kom bl. a. Edvard R.s sønner under deres uddannelse i København.⁹⁷

5 børn: 9. generation, nr. 70–74.

49g GEORGIA CATHRINE SOPHIE RAMBUSCH, f. 18.2.1828 Korsør, hjemmedøbt 24.2., d. 14.4.1828, begr. 18.4.

50h HARALD WALDEMAR FERDINAND RAMBUSCH, f. 23.2.1829 Korsør, døbt 29.5., d. 13.8.1829, begr. 17.8.

51i IDA ROSALIE SOPHIE RAMBUSCH, f. 18.7.1830 Korsør, døbt 6.9., d. 1.10.1888 København, begr. 8.10. Vemmetofte.

Ida R. førte hus for sin far fra 1851, da han for 3. gang blev enkemand, til hans død 1870.

Gift 17.7.1875 Faxe med prokurator CARL ANTON FREUCHEN, f. 23.3. 1835, Magleby, Møn, søn af sognepræst til Magleby, senere til Faxe, provst Ole Johan Freuchen og Johanne Frederikke Emilie Petersen, d. 19.3.1915 København, begr. Vemmetofte. Han blev student fra Sorø 1855, cand jur. 1862, prokurator 1869, birkedommer i Fejø birk 1882; afsked 1887. Der kom ingen børn i dette ægteskab, men i hans første ægteskab, indgået 28.7. 1869 med ANNA MARGRETHE NØDEBO, f. 20.4.1842 Vemmetofte, d. 21.8. 1870, begr. Vemmetofte, var der et barn: senere provst P. A. V. FREUCHEN, 1870–1939, for hvem Ida R. blev en elsket stedmor.⁹⁸

52j CAMILLA HENRIETTE VILHELMINE RAMBUSCH, f. 1.8.1832 Korsør, døbt 5.10., d. 15.4.1913 København.

Gift 11.5.1852 Korsør med cand. theol. NIELS BOE VILHELM SCHRADER, f. 19.4.1822 København, søn af premierløjtnant, senere major Stephanus von Schrader og Nicoline Claudine Boesen (Boyesen), d. 4.12.1894 København. Han blev student 1840 fra Metropolitanskolen, cand theol. 1846,

var derefter lærer i København, bl. a. ved Beckwith-Lohmeyers institut. Sognepræst til Kollerup, Skræm og Hjortdal (Hanherred) 1861, sognepræst til Skallerup og Vennebjerg (ved Hjørring) 1874. Afsked 1894. Børn:

1. STEPHAN HARTVIG SCHRADER, f. 21.5.1853 København, d. 18.9.1923 København. Student 1871 fra Metropolitanskolen, stud. polyt., underviste. 1880 postmester i Skagen, 1891 postmester i Nykøbing S. Afsked 1919. Gift 27.10.1881 Sæby med AGNES KLITGAARD, f. 21.1.1856 Sæby, d. 12.2.1912 Nykøbing S. 9 børn.⁹⁹
2. AXEL EDVARD SCHRADER, f. 25.1.1855 København, d. 26.5.1935 Ordrup. Kaptajn i fodfolket 1893, teknisk konsulent for Helsingør 1895–1916 og bygningsinspektør 1904–23. R. af D. 1901. Afsked 1915. Gift 16.6.1885 Garnisonskirken med DAGMAR FANGEL, f. 21.5.1860 Skanderborg. Ægteskabet opløst 1903. 5 børn.
3. WILHELMINE NICOLINE SCHRADER, f. 13.3.1857 København, d. 5.1.1929 Århus. Gift 18.10.1877 med sognepræst J. F. BALSLEV, f. 22.3.1839 Ugger-slev (Fyn), d. 26.3.1936 Århus.
4. IDA MARGRETHE SCHRADER, f. 11.3.1860 København, d. 17.2.1918. Korrespondent, senest prokurist i Green bankforretning.
5. NIELS ALBERT SCHRADER, f. 6.4.1863 Kollerup. Gift 3.11.1893 med THORA MARIE RASMUSSEN, f. 29.9.1867, d. 11.7.1925. 4 børn.
6. EINAR DITLEV SCHRADER, f. 2.2.1867 Kollerup. Gartneruddannelse, farmer i Mellen, Jackson Co., Oregon, USA.
7. OLAF BOE SCHRADER, f. 27.2.1869 Kollerup. Student 1888 fra Haderslev, cand. phil. 1889, derefter til USA. Gift 26.5.1897 Juneau, Wisconsin, med FANNY CAMILLA RAMBUSCH (se 9. generation nr. 75).
8. JOHANNES VILHELM SCHRADER, f. 13.4.1872 Kollerup. Agent for Otto Mønsted A/S. Gift 18.4.1897 Tølløse med ELLEN JUEL KIERSGAARD, f. 1.3.1875 Tølløse. 4 børn.

Etatsråd, amtsforvalter HARTVIG HEINRICH RAMBUSCH's barn
af 3. ægteskab med LYKKE HENRIETTE SMITH
(se nr. 29)

53k WILHELM MARIUS THEODOR RAMBUSCH, f. 5.11.1839 Korsør, døbt 6.4.1840, d. 20.10.1896 Fredericksburg, Virginia, USA, begr. Juneau Wisconsin.

Etatsrådets 11. og sidste barn var en urolig ånd med hang til fantastier. Han blev student 1859, dimitteret af Universitetet.¹⁰⁰ Det første skriftlige vidnesbyrd om ham er fra maj 1860, da han sendte redaktøren af tidsskriftet *Hviletimer* tre fortællinger af Dickens. Han oplyste, at han selv havde oversat fortællingerne, og at han nu gerne ville have dem trykt.

Redaktøren spurgte, om nogen af fortællingerne havde været oversat før. Stud. med. & chir. Wilhelm R. turde »med temlig sikkerhed« svare nej for to fortællingers vedkommende, og han lovede at undersøge den tredje nøjere. Unægtelig lidt sent! Ingen af de tre fortællinger blev trykt i *Hviletimer* . . .¹⁰¹

Kort efter denne episode må Wilhelm R. være emigreret til USA, for vi ved, at han deltog i borgerkrigen 1861–63 (N. Y. Volunteers, 9th Corps).

1870 udgav William T. Rambusch *Nordamerikas De forenede Staters Historie, udarbejdet efter de bedste Kildeskrifter. I: Til Revolutionens Slutning 1789* (240 sider, udg. af The Scandinavian Printing Company of the State of Minnesota, Minneapolis). Bogen er et uselvstændigt resume af tidens historieskrivning, men den er ganske velskrevet.

Et brev fra William R. til H. C. Andersen 1871 er bevaret. Papirets trykte hoved angiver »Danish Vice Consulate. W. T. Rambusch, Vice Consul. Minneapolis, Minnesota«. William R. havde set i aviserne, at H. C. Andersen agtede sig til USA. Han opfordrede nu den store digter til at komme til Minnesota, tilbød at hente ham i Chicago og lovede, at besøget ville glæde mange landsmænd. »Fra Chicago er rejsen herop kun kort (24 timer), og det er virkelig først her, hvor landet har udviklet sig og byerne sprunget op i løbet af de sidste ti til femten år, at man gør sig et begreb om det amerikanske folks foretagelsesånd«. H. C. Andersens besøg blev aldrig til noget.¹⁰²

I Minnesota boede William T. Rambusch vistnok 1867–71, derefter træffer vi ham i Juneau, Wisconsin, hvor han var advokat, regeringens land-agent og senere direktør for Citizens' National Bank. Han var formand for den lokale organisation af veteraner fra borgerkrigen og spillede en ret fremtrædende rolle i det republikanske parti.

Hans urolige liv fik en brat ende. I oktober 1896 skrev aviserne, at han var forsvundet med nogle værdipapirer. Det viste sig, at han havde bedraget banken for et par hundrede tusinde dollars. 20. oktober modtog dekoratør Frode Rambusch, New York, telegram om, at W. T. Rambusch havde begået selvmord, og at han i et brev havde anmodet om, at denne nevø måtte blive underrettet. Frode R. har senere oplyst, at W. T. R. skød sig selv på en fællesgrav i Fredericksburg, Va. for faldne i borgerkrigen.¹⁰³

Gift 2.7.1868 med EMILY CURTIS, f. 28.5.1844 Candor, N. Y., datter af Hiram Curtis.

1 adopteret barn: 9. generation, nr. 75.

Ottende generation bestod udelukkende af etatsråd, amtsforvalter Hartvig Heinrichs R.s børn, idet ingen andre mænd af syvende generation fik børn.

9. GENERATION

I

Stationsforstander CARL RAMBUSCH'S børn med HELENE WETCHE
(se nr. 44)

De fem voksne børn af dette kuld har en del fælles træk, som skal omtales kort.

For det første havde de fra deres far arvet et fortræffeligt helbred, og de nåede alle en høj levealder: Edvard og Hartvig blev 88 år, Conrad 81, Theodora 80 og Holger 68; gennemsnittet er usædvanlig højt: 81½ år.

Alle fire brødre valgte erhverv, hvor præcision og disciplin var afgørende: Edvard og Holger blev officerer, Hartvig jernbanemand og Conrad kaptajn i Ø. K.

De var udprægede pligt- og viljesmennesker. Musiske træk spores kun hos Theodora. Brødrene var stejle karakterer og forholdet mellem dem køligt; den mildeste af dem var Holger.

Fra Lerkenfeldt berettes, at Edvard ikke kom godt ud af det med brødrene og ikke brød sig meget om sin slægt.¹⁰⁴ I en diskussion kom Hartvig for skade at sige til sin bror Conrad: »Hvad ved sådan en skipper om det?«. Ø. K.-kaptajnens reaktion kom omgående: »Sagde han skipper? Vi har talt sammen for sidste gang!«. Han holdt ord: I årevis sås de ikke, først ved Conrads dødsleje blev de forsonede.¹⁰⁵

I politiske anliggender var flokken stærkt konservativ. Som sidste fælles-træk skal nævnes deres ringe frugtbarhed: Alle fire brødre blev gift, men der kom i deres fem ægteskaber kun tre børn og ét barnebarn.

54a MARIE AMALIA RAMBUSCH, f. 2.4.1842 Korsør, døbt 3.6., d. 23.3.1843, begr. 30.3. på familiegravstedet.

55b HARTVIG HEINRICH ANDREAS RAMBUSCH, f. 25.4.1844 Korsør, døbt 7.7., d. 6.9.1932 København, urnen nedsat 23.9. på familiegravstedet i Korsør.

Hartvig R. fik som sin far en god karriere ved de danske jernbaner. Han gik i gymnasiet i Rendsburg og blev fra 1860 uddannet som maskinarbejder i Flensborg og Århus. Lokomotivfyrbøder, lokomotivfører. Maskinmester i Memel 1866–68. Værkstedsforsmand på Statsbanernes værksted i Århus 1.7.1869, værkstedsforsstander 1871. Maskinmester i Frederikshavn 1.5.1874. Kontorchef i Århus 1.8.1882. Maskininspektør for de sjællandske jernbaner 1.4.1893, maskinbestyrer (for København) 1.4.1908. Tillige konsulent for private jernbaner. Afsked 31.8.1915.

Hartvig R. var en yderst pligtopfyldende embedsmand, viser D.S.B.s personalakter. Han beskæftigede sig også i fritiden med etatens forhold, således oversatte han englænderen Michael Reynolds' bog *Locomotive En-*

Hartvig H. A. Rambusch
(nr. 55) 1844–1932, maskinbestyrer
i D.S.B. Foto ca. 1914.

Holger Rambusch
(nr. 57) 1848–1916, overmaskiningeniør
i søværnet. Foto ca. 1914.

gine Driving til dansk: *Lokomotivkørsel, en praktisk Haandbog for Lokomotivførere* (Frederikshavn, Vogelius, 1878) og fik den udgivet med statsstøtte. Studierejse til Tyskland og Frankrig 1878. Efter sin afsked udgav han *En gammel Jernbanemands Erindringer 1854–1882* (København, Lybecker, 1916), hvis skildring af de slesvigske og jyske jernbaners første år er interessant og velskrevet.

Hartvig R. synes desuden at have haft interesse for zoologi. I et brev fra april 1882 spurgte han zoologen Japetus Steenstrup om navnet på en sjælden fugl, som han havde skudt og nu skænkede Zoologisk Museum.¹⁰⁶

R. af D. 1896, modtog den siamesiske Hvide Elefant-orden IV 1897.

Gift 1. gang 1869 med BETTY LØVGREN, d. 1872. Gift 2. gang 31.1.1885 med LOVISE HANSINE FENOR, f. 1.4.1857, datter af herreekviperingshandler Heinrich Fenor og Nicoline Sandbech, d. 27.10.1916, begr. Korsør. Ægteparret stiftede et legat for jernbanemaskinfolk.¹⁰⁷

56c EDVARD JOHAN CARL RAMBUSCH, f. 7.5.1846 Korsør, døbt 31.7., fadder var bl. a. onklen, cand. theol. Edvard R., d. 3.1.1934 på skib ved Madeira, begr. 13.1. på Garnisonskirkegården.

Officeren og politikeren Edvard R. er slægtens kendteste mand. På tre områder har han ydet en betydelig indsats: I hæren, i forsvarsagitation og politik og i plantningssagen.

Skolegang i Rendsburg, præliminæreksamen fra Slesvig Domscole 1863, telegrafist. Ved udbruddet af krigen 1864 meldte han sig som frivillig, men nåede ikke at komme med. Uddannet ved landvæsen 1864–68, derefter officerskarriere.

Menig 25.4.1868, korporal 30.4.1869, sekondløjtnant i fodfolket 30.7.1870, premierløjtnant i ingeniørkorpset 1.5.1874, kaptajn 9.5.1883, chef for telegrafkompagniet 1.5.1884. På grund af alder afskediget med oberstløjtnantsrang 7.5.1898.

Edvard R. var teknisk begavet og havde evner som arbejdsleder. Han forbedrede forskellige telegraf- og signalapparater og konstruerede bl. a. en felttelefon og en blinklanterne til natsignalering. Desuden organiserede han hærens ballontjeneste og deltog selv i flere ballonture. Forestod opførelsen af Fortun-, Bagsværd- og Hvidøreforterne (led i Københavns befæstning 1885–94).

Nogle pjecer og artikler fra disse år viser Edvard R.s interesse for tekniske problemer: *Asphaltens Betydning for Landbruget* (udg. af Evers & Co. Tagpap- og Asfaltfabrik, u. å.), »Sporvognsdrift ved Gasmotorer« (særtryk af *Den tekniske Forenings Tidsskrift*, 4. hefte, 1896–97), »Visual Signaling« (*Ordnance Notes*, Washington, 1883) og *Luftballoner og Luftsejls* (Udvalget til Folkeoplysningens Fremme, København, Gad, 1893).

Som første skridt til en politisk karriere kastede Edvard R. sig fra ca. 1880 ud i tidens heftige forsvarsagitation. Det gjaldt Københavns befæstning, midlerne dertil ville han skaffe ved selvbeskatning. Selv gav han hele sin officersgage (-pension) til forsvarssagen. *Spørgsmål og Svar angaaende Forsvarssagen* (»Småskrifter udgivet af Foreningerne til Forsvarssagens Fremme«, nr. 9, 1881) udkom i 3 oplag på 30.000 eksemplarer. I 1909 udkom en lille bog med samme emne: *Svar paa Indvendinger ved Diskussionsmøder om Forsvarssagen* (København, Mohr & Co.). *Folkevæbning og Militarisme* (København, Hagerup, 1891) var tilegnet grundtvigske højskolekredse og tog afstand fra deres tanke om folkevæbning som utilstrækkelig. 1885 udgav Edvard R. sit største arbejde *Vort Værn, Forsvarets Historie 1850–84* (København, Reitzel, 240 sider).

En lang række artikler i dagspressen og nogle tusinde foredrag over hele landet må med i billedet af en af forsvarssagens ledende agitatorer i en menneskealder.

1898 blev Edvard R. afskediget, og han gik nu for alvor ind i politik. 1895 og 1898 folketingskandidat for Højre i København. 2.10.1903–11.5.1918 landstingsmand for 1. kreds (København). Sekretær i tinget 1903–08. Han tog tit ordet under forhandlingerne, oftest naturligvis om militære

spørgsmål, men mange andre emner havde hans interesse. I 1908 afholdt han (og Asger Karstensen) sig fra at stemme og muliggjorde derved vedtagelsen af loven, der demokratiserede valgretten ved kommunale valg; Højre var utilfreds med dem.¹⁰⁸ I det hele taget var han ikke reaktionær, havde flere venner i højskolen og forstod, at forsvaret intet var værd, hvis det ikke byggede på folkets tillid; derfor popularisering og agitation.

Trods en energisk indsats formåede han ikke at gøre sig rigtig gældende på Rigsdagen; han kunne ikke affinde sig med partilinjens i alle spørgsmål, og i 1918 blev han vraget af det nydannede konservative Folkeparti.

I 1919 skrev han to politiske pjecer: *Ministeriet Zahles Ord og Handlinger* (København, Rømer) – et flammende angreb på den radikale grænsepolitik – og *Verdenskrigens Oprindelse, Ophavsmænd og sandsynlige Følger* (København, Rømer) – en citatsamling med rigelig tilgodeseen af egne standpunkter, dog positiv overfor Wilson og Folkeforbundet.

Efter sin afsked fra hæren og sideløbende med sit politiske virke kastede Edvard R. sig ud i et nyt arbejde. Hans kones slægt, Kjeldsen'erne, ejede store hedestrækninger omkring slægtsgården Lerkenfeldt i Himmerland. Her gik den 56-årige »med ungdommelig iver og virketrang« i 1902 i gang med at rydde lyngen og plante nåletræer. Hos fagfolk og i videnskabelig litteratur søgte han oplysning om, hvilke træer det var bedst at anvende.¹⁰⁹

Arbejdet begyndte kl. 6 efter et bad i åen; selv gik han i spidsen med 5–7 timers arbejde. Der benyttedes en plov, han selv havde konstrueret. Allerede 1908 var 35 tdr. land beplantet, og snart stod der en veldrevet plantage på 80 tdr. land, Lerkenfeldt Bjerge. Oberstløjtnanten førte en detailleret dagbog og et omhyggeligt regnskab. I 1933 opgjorde han udgifterne til planter og gødning til 19.897 kr. (hvoraf staten refunderede 4.392 kr.) og anslog sit eget arbejde til 14.888 kr. (aldrig refunderet).

Rambusch blev medejer af Lerkenfeldt Bjerge og en anden Kjeldsen-plantage. Kjeldsen-slægten mindes ham med taknemlighed: »Flittig, nøjsom og uendelig god«.¹¹¹ En fløj på Lerkenfeldt kaldes endnu »Rambuschfløjen«. Egnens befolkning rejste et mindesmærke for ham i plantagen, afsløret 24.7.1927 af Hedeselskabets formand, fhv. konseilspræsident J. C. Christensen.

Edvard R. var som barn så svagelig, at hans forældre var sikre på, at militæret ikke ville kunne bruge ham. Som 85-årig kunne han se tilbage på et virksomt liv, og han var stadig forbløffende vital. Sin levereccept angav han således: »Stadig brug af alle evner og kræfter lige til deres grænse, nøjsom og tarvelig levevis, afhold fra tobak og tilnærmeligvis fra alkohol og andre parringsmidler (som stærke krydderier o. l.), tidlig op og tidlig til ro,

Edvard Johan Carl Rambusch

(nr. 56) 1846–1934, oberstløjtnant, landstingsmand. Stenen blev rejst i Lerkenfeldt Bjerge 1927 som påskønnelse af E. R.s plantningsarbejde. Han står ved siden af stenen, hvis relief er lavet af Agnes Slott-Møller, f. Rambusch.

dagen til arbejde, natten til søvn«. Desuden et koldt bad hver morgen og rigelig motion og frisk luft.¹¹²

Hans dagbøger viser, at han dyrkede en del selskabelighed; han holdt af musik og teater og var en ihærdig danser. Samtidig var han dog så sparsommelig, at han ved sin afsked i 1898 havde en formue på 41.000 kr.

Med års mellemrum traf han på gaden i København sin fætter Sigurd R. Denne har berettet, at møderne altid forløb på samme måde: Edvard R. hilste »Goddag Sigurd!«, trak sit ur frem og konstaterede: »Vi har nøjagtig tre minutter at tale sammen«, og derefter spurgte han systematisk:

»Hvordan har din kone det? Skammeligt, at hun er radikal!« ... »Hvordan går det med dine børn?« ... »Dit arbejde?« o. s. v. Når de tre minutter var tilende, ilede han videre.¹¹³

I slutningen af 1933 tog Edvard R. på en af *Berlingske Tidende* arrangeret julerejse til Madeira. Ufortrøden studerede han spansk før og under rejsen, og han var en veloplagt og populær rejsefælle. Under et besøg i Tanger blev han våd af styrtsoer, en forkølelse udviklede sig til lungebetændelse – og endelig sagde hjertet nej.¹¹⁴

C. Rockstroh skriver om Edvard R. i *Dansk biografisk Leksikon* (1940): »Rambusch var en glødende forsvarsven, en kundskabsrig, samtidig praktisk og idealistisk natur; i sjælden grad uegennyttig og offervillig, ikke helt fri for naivitet.«

Han var æresmedlem af den konservative vælgerforening for Københavns 5. kreds og af Sønderjysk Forening for København og Omegn fra 1932. R. af D. 28.5.1892, Ridder V af den japanske Opgående Sols orden 13.11.1895 og Dbm. 28.7.1916. Dagbøger og korrespondance på Lerkenfeldt.

Gift 16.5.1877 Vesterbølle (ved Lerkenfeldt) med JULIE THEODORA KJELDSSEN, f. 28.12.1843 Lerkenfeldt, datter af godsejer Mathias Kjeldsen og Mette Faurschou, d. 20.5.1916 København, begr. 26.5. Garnisonskirkegården. Det var et såre lykkeligt ægteskab, og Edvard R. knyttede sig, som omtalt, nært til sin kones slægt. De fik ingen børn, men hjalp på flere måder andres børn, f. eks. betalte de Ellen Lichts musikuddannelse. Hun udvandrede senere til USA og giftede sig der med næste generations Edvard R. (nr. 88).

57d HOLGER RAMBUSCH, f. 9.3.1848 Korsør, døbt 27.6., d. 16.2.1916, begr. 22.2. Gjentofte kirkegård.

»Han var en kraftig, uforfærdet dreng med et kærligt hjerte«, skrev Anna R. om Holger, der opholdt sig i Sønder Omme præstegård i vinteren 1861–62. Gik i Slesvig Domscole til 1862, derpå ansat i statsbanernes maskinværksted i Århus. Opholdt sig fra 1868 på stipendium i England og efterfulgte sin bror Hartvig som værkstedsformand i Århus 1.4.1871. Maskinmester på det jysk-engelske dampskibsselskabs skibe *Hengest* og *Horsa* 1874–84, på *Rovena* (mellem Madagascar og Mauritius) 1884–89.

Ansatt i Det danske Petroleumsaktieselskab 1890; førte tilsyn med bygningen af damperen *Christine* og sejlede med den på USA indtil 1894. Derefter trådte han ind i militæret: Maskinmester ved Københavns Søbefæstning (til tjeneste ved Middelgrundsfortet) 1.10.1894, overmaskinin-

Conrad R. V. Rambusch
(nr. 58) 1850–1931, kaptajn i Ø.K.
Foto ca. 1904.

Theodora Rambusch
(nr. 60) 1856–1936. Foto ca. 1914.

geniør ved Hærens tekniske Korps (Kystartilleriet) 1.11.1909. Faldt for aldersgrænsen og blev R. af D. 9.3.1913.¹¹⁵

Gift 7.5.1876 med INGER MARIE HENRIETTE OTTOSEN, f. 19.4.1853 Helsingør, datter af skibstømrer Peter Ottosen og Christine Petersen, d. 31.5.1932, begr. Gentofte kirkegård. Hun omtales som elskelig og ægteskabet som lykkeligt.

2 børn: 10. generation, nr. 76 og 77.

58e CONRAD REGNAR VALDEMAR RAMBUSCH, f. 14.11.1850 Vejen, døbt (R. V. C.) 16.3.1851, d. 11.6.1931 København, urnen nedsat på familiegravstedet i Korsør 26.6.

Tog dansk styrmandseksamen 1873 og tysk styrmandseksamen 1880. Løjtnant på Holmen 1.4.–1.10.1876, derefter ansat i rederiet Sloman & Co., Hamburg. Førte fuldriggerne *Eugenia*, *Herschel*, *Fritz Reuter* og dampskibene *Barcelona*, *Girgenti*, *Capri* og *Rapallo*.

1903–10 kaptajn i Ø.K. Førte dampskibene *St. Jan*, *Nicobar* (skibet brændte i Det røde Hav i december 1906, og han førte det til Aden), *St. Jan II*, *Samui*, *Anamba* og *Sibirien*.

Gjorde frivillig tjeneste i Røde Kors fra foråret 1915 til sommeren 1920, modtog dekorationerne Dansk Røde Kors' Hæderstegn og Østrigsk Røde

Kors' Ehrenzeichen mit Kriegsdekoration. Erindringer og slægtshistoriske studier (1920) i familiearkivet.

Gift 30.6.1891 med META BRANDES, f. 5.5.1867 Hamburg, datter af grosserer Theodor Brandes og Emma Thiel. Ægteskabet opløst 1900.

1 barn: 10. generation, nr. 78.

59f MARIA AMALIE RAMBUSCH, f. ca. 30.6.1854, d. 30.9.1856 Rendsburg, begr. 5.10. Christ- und Garnisonskirche.

60g ANNA HENRIETTE THEODORA RAMBUSCH, f. 29.12.1856 Rendsburg, døbt 25.3.1857 Christ- und Garnisonskirche, d. 11.12.1936 København, urnen nedsat 29.12. på familiegravstedet i Korsør.

Førte hus på Frederiksberg for sin far fra 1892, da han var blevet enke-mand. Levede i mange år i Esrum og tilsidst i København som rentier.

Theodora R. var et fint og idealistisk menneske. Hun var theosof og introducerede i 1894 denne tolerante filosofis store navn Annie Besant i Danmark ved at udgive hendes foredrag *Om Theosofi* med en biografisk indledning (København, Schou).

Senere oversatte hun et stort antal bøger til blindeskrift.¹¹⁶ I *Danske Digtere i det 20. Aarhundrede* (1951) er hun fotograferet ca. 1936 sammen med Nis Petersen, hvis store roman *Sandalmagernes Gade* hun oversatte til blindeskrift.

Theodora R. har efterladt sig et usædvanligt smukt arbejde: *Et Aar med Marcus Aurelius*. Bogen er så stor som en gammel bibel, af fint svært papir, indbundet i skind og med guldsnit. Til hver dag i året har hun valgt en sentens af den romerske kejser og filosof Marcus Aurelius og til sentensen tegnet (med tusch) en vignet eller større tegning. Arbejdet er udført under en sygdom fra foråret 1890 til efteråret 1891. Det var Theodora R.s håb, at bogen skulle blive et familiestykke. Hendes håb er gået i opfyldelse. Den lykkelige ejer er forfatteren af disse linjer.

II

Læge HARTVIG F. E. RAMBUSCH's barn med EMILIE DRÜMMER
(se nr. 45)

61 EDVARD HEINRICH RAMBUSCH, f. 19.2.1859 København.

Var ifølge Frode R. læge i det sydlige Brasilien. Den danske ambassade i Rio de Janeiro har oplyst, at efterkommere af ham lever i Florianopolis i staten Santa Catarina. Gentagne forsøg på at få forbindelse med dem har været forgæves.¹¹⁷

Edvardssønnerne fotograferet 1901 i anledning af Frodes besøg.

I forreste række fra venstre: Johannes, brødrenes mor Anna R., f. Olufsen, Frodes søn Harold og Frode. I anden række: »Mille«, Svend, Charlotte, Sigurd og Johanne. (De to sidste var ikke til stede ved fotograferingen, deres portrætter er monteret ind i gruppebilledet).

III

Sognepræst EDVARD V. A. RAMBUSCH's børn med ANNA OLUFSEN (se nr. 46)

Også af dette kuld nåede 4 mænd og 1 kvinde voksen alder. De var iøvrigt meget forskellige fra Carl og Helene R.s børn. Af helbred var de, som deres far, ikke særlig stærke, og deres levealder blev ikke høj. Ældst blev Svend med 84 år, Johannes blev 72, Frode 65, Sigurd 58 og Ida 19. I gennemsnit knap 60 år; fraregnes Ida, bliver gennemsnitsalderen knap 70 år.

De fik en fri grundtvigsk opdragelse, hvor fortællinger og sange havde en fremtrædende plads. De var pligtmennesker, men tillige stemningsprægede, tildels sangviske. Af ydre var de som Carlssønnerne af normal højde og kraftigt byggede.

Den ældste i flokken, Johannes, blev officer og industrileder. De andre valgte mildere klimaer: Frode blev kunstner, Sigurd embedslæge, Svend præst, og Ida giftede sig med en embedslæge. Både Frode, Sigurd og Svend havde sproglig-litterære evner og interesser. Forholdet mellem disse søskende var godt. Deres indstilling til politik og samfundsproblemer var moderat konservativ med Sigurd som eneste undtagelse.

Også med hensyn til frugtbarhed udgør de en tydelig kontrast til Carlsønnerne: De blev alle fem tidligt gift. Ida døde kort efter sit bryllup. Brødrene fik i 6 ægteskaber ialt 19 børn, 34 børnebørn og (foreløbig) 48 oldebørn. Alt tyder på, at kun denne gren af slægten skal fortsætte.

62a FRITS HENRIK JOHANNES RAMBUSCH, f. 27.6.1857 Nørre Lyndelse, døbt 28.7., d. 8.2.1929 Rungsted, begr. 14.2. Vestre Kirkegård.

Johannes R. vandt sig et betydeligt navn indenfor dansk industri og var det medlem af slægten, der nåede mest indenfor den danske forretningsverden. Undervist i hjemmet af forældrene og senere, som sine yngre søskende, af seminarister. Efter konfirmationen april 1872 i tømmerlære hos møllebygger Hansen, Odense. Om vinteren frekventerede han den tekniske skole både dag og aften. Svendestykke 1874 (en trappe på 6 trin), derefter drog han sammen med broderen Frode til København, hvor de hos arkitekt C. V. Nielsen forberedte sig til optagelse på Kunstakademiet. Fulgte Akademiets arkitektundervisning i januar og oktober kvartaler 1875 og i januar kvartal 1876. I de to sidste kvartaler lå timerne fra kl. 6–8!¹¹⁸ Om sommeren arbejdede han dels i København, dels på Højriis og i Nykøbing Mors, hvor han 1877 med kommunal støtte oprettede den stadig eksisterende tekniske aftenskole. 1880 genopførtes den nedbrændte præstegård i Øster Assels efter hans tegninger.

Det var Johannes R.s hensigt at blive arkitekt, derfor var det meget mod hans vilje, at hæren gjorde ham til befalingsmand. Han blev indkaldt til artilleriet i maj 1878, blev korporal 28.9.1879, sekondløjtnant 28.9.1880, premierløjtnant 1.10.1883 og kaptajn 1.4.1895. Fra 1.4.1890 gjorde han tjeneste ved Hærens Laboratorieværksteder, som han blev chef for 1.7.1895.

I de 10 år, kaptajn Rambusch ledede hærens værksteder, var han 12 gange på tjenesterejser i udlandet. 1892–93 lykkedes det med de samme maskiner og forøget fortjeneste for arbejderne at 3-doble produktionen af håndvåbenammunition og reducere omkostningerne betydeligt. 1903–04 fremstilledes efter hans tegninger al ammunition til det nye feltskyts, hvorved staten sparede $\frac{1}{2}$ mill. kr.¹¹⁹

Johannes R. viste »sjældne evner både som organisator af den værksteds-mæssige produktion og som selvstændig konstruktør af de specialiteter, værkstederne særlig beskæftigede sig med«. ¹²⁰ Det var derfor naturligt, at dansk industri kaldte på ham. I 1897 blev han formand for bestyrelsen i A/S Nielsen & Winther (maskinfabrik), og 25.10.1905 tog han sin afsked fra hæren og blev administrerende direktør. Den sunde, energiske mand måtte begrunde sin afskedsansøgning med »svagelighed«!¹²¹ Kaptajn Rambusch blev ikke blot en myndig og dygtig industrileder, men også »en overordent-

lig talentfuld sælger, der i ofte vanskelige lande som Balkanstaterne, Rusland og det fjerne Østen forstod at komme på en god fod med sine kunder, som han vandt ved sin redelighed og sit ligefremme danske væsen. Hans store sprogkundskaber var ham herunder til uvurderlig nytte.«¹²²

A/S Nielsen & Winther's specialer var værktøjsmaskiner (især drejebænke) og ammunitionsmaskiner samt hydrauliske anlæg. Virksomheden var stor og velkonsolideret, da den 1. verdenskrig kom og bragte den en vældig ekspansion takket være leverancer til de krigsførende magter, især Rusland. I 1911 var omsætningen på 1,2 mill. kr., hvoraf 772.000 kr. stammede fra eksport. I 1915 var omsætningen steget til godt 10 mill., og udbyttet var på 20%, og 1916 nåede man godt 12 mill. kr. omsætning og 30% udbytte. I dette år havde fabrikken 1200 arbejdere og var en af de største i landet. I 1917 blev der fremstillet 100 AMn drejebænke pr. måned, og som noget helt nyt blev der bygget flyvemaskiner: N & W-jagere. Filialkontorer i Hankow og Petrograd sørgede for afsætningen.

Efter revolutionen i november 1917 gik det galt for Nielsen & Winther, fordi den nye Sovjetstat sluttede fred og nægtede at betale Tsarrigets gæld. »Kaptajnen« tog sin tårn også i nedgangstiden. Først i slutningen af 1921 trådte han tilbage fra den daglige ledelse, fortsatte dog som medlem af bestyrelsen. Firmaet blev opløst i en række mindre virksomheder.

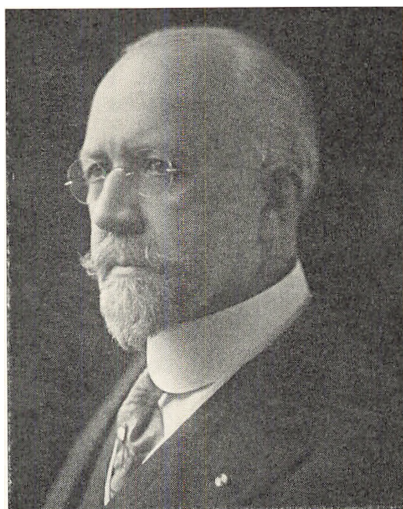
Før forretningslivet opslugte Johannes R., holdt han en del foredrag om tekniske emner. Et par af dem foreligger trykt: »Materialprøver« (*Den tekniske Forenings Tidsskrift*, 8. hefte, 1895–96) og »De vigtigste Metoder til fremstilling af Jern og Staal« (*Maskinmestrenes Forening*, 19.12.1898).

Johannes R. lagde et betydeligt arbejde i organisationer og foreninger. Han var medlem af Industriforeningens repræsentantskab fra 1908, af bestyrelsen for Teknologisk Institut fra 1909, af Industriraadet fra 1912 og af dets stående udvalg (der førte mange forhandlinger med politikerne) 1916–24. Medlem af skolerådet for den tekniske håndværkerundervisning fra 1916 og af kommissionen for omordningen af Danmarks diplomatiske og konsulære repræsentation samt af Udenrigsministeriet 1921–25, af komiteen til belysning af statsmonopoler 1919 og formand for Erhvervsrådet 1921–26. Som formand for landsforeningen Dansk Arbejde 1914–20 mødte han uventede problemer. Foreningens pionerer, hovedsagelig håndværkere, ville ikke finde sig i hans disciplin; tovtrækkeriet i ledelsen medførte svagere aktivitet og stagnerende medlemstal. »Kaptajnen« var glad, da han forlod denne formandspost.¹²⁴

Ridder af Sværdordenens 1. kl. 14.11.1899, R. af D. 30.10.1900, Dbm. 14.5.1904, Kommandør af 2. grad 16.10.1922. Generalkonsul for Kina fra

F. H. Johannes Rambusch
(nr. 62) 1857–1929, kaptajn, direktør,
generalkonsul. Foto 1928.

Frode C. V. Rambusch
(nr. 63) 1859–1924, maler, direktør.
Foto ca. 1920.

1918, Kinesisk Gyldne Høst 1922. Erindringer (1927) i familiearkivet.

Gift 9.6.1885 Mern med EMILIE THEODORA SPANG, f. 22.5.1863 Køge, datter af sognepræst T. E. Spang og Emilie Theodora Gether, d. 23.1.1928 København, begr. 28.1. Vestre Kirkegård.

3 børn: 10. generation, nr. 79–81.

63b FRODE CHRISTIAN VALDEMAR RAMBUSCH, f. 23.3.1859 Sønder Omme, døbt 3.4., d. 19.10.1924 New York, begr. 21.10. fra Paulist Fathers' Church på Calvary Cemetery.

Da Frode R. skulle lære at læse og skrive, var hans fader grebet af den tanke, at hvis man bare lod drengen passe sig selv, skulle han nok få lært, hvad han havde brug for. Det slog ikke til: Frode lærte sent at læse og kom aldrig på fortrolig fod med dansk retskrivning. Til gengæld var hans glæde over litteratur dyb og stærk, og han kunne til sine sidste år citere lange passager af sagaerne og dansk guldalderdigtning.¹²⁵

Tidligt viste han anlæg for at tegne, og efter sin konfirmation i april 1874 kom han i lære hos malermester Andersen i Odense. Sammen med storebror Johannes var han derefter på arkitekt C. V. Niensens tegnestue, og han blev som 16-årig optaget på Kunstakademiet i efteråret 1875. Her fulgte han undervisningen i tegning og dekoration i 5 semestre, desuden var han 1877–79 lærling hos malermester Markussen i Lille Strandstræde.¹²⁶

Ind imellem var han på højskole, først i Hoven og 1876–77 på Askov. I elevprotokollen hedder det om ham: »Evner g eller mg, flid g, fremgang g, opførsel ug«. ¹²⁷

Efter læreår fulgte vandreår. Den unge maler rejste 1881 til Dresden, senere arbejdede han i Berlin, Paris, Zürich og München, hvor han frekventerede Kunstgewerbeschule. I Wien arbejdede han længe for firmaet Wildt & Weise, som slægten siden har bevaret forbindelsen med. Også Frodes søn Harold (nr. 82) har uddannet sig her. Overalt deltog han ivrigt i de skandinaviske foreningers arbejde. I januar 1884 skrev hans fader stolt til lærer Poul Bjerge, Askov: »Sig [forstander] Schröder, at min søn Frode nu i henimod 3 år har arbejdet som dekorationsmaler, først i Dresden, og nu i Wien og er viceformand for den skandinaviske forening dér, agtet og afholdt af skandinaverne dér«. ¹²⁸

I 1888 arbejdede Frode R. i Christiania (Oslo), hvor han blev forlovet med Valborg Olsen. De to unge ville udvandre, enten til Rusland eller til USA. Det blev USA; i februar 1889 rejste Frode til New York, et år senere kom Valborg.

I New York arbejdede han for flere dekorationsfirmaer. Det var vanskelige år med hårdt arbejde og mange skuffelser. Frode R. ville være selvstændig; i 1898 lykkedes det, da William Hencken investerede 2.500 dollars i hans talent. På dette grundlag blev Rambusch Decorating Company skabt. Ihærdigt arbejdede Frode R. sit firma op til en betydelig størrelse; dets speciale var dekoration af kirker (især katolske); efterhånden udvidedes arbejdsfeltet til alle store bygninger og rum. Firmaets udvikling er skildret i store træk s. 112–13.

Det ses af Frode R.s arbejder, at han var en begavet kunstner. Kunstnerisk skaben og samvær med betydelige mennesker vurderede han langt højere end succes i forretningslivet. I begge sine ægteskaber skabte han kultiverede samlingssteder for dansk-amerikanere og andre venner. Han var præsident for American-Scandinavian Foundation 1911–12 og modtog 24.1.1911 ridderkorset for sin indsats i danske organisationer i udlandet.

Både han og Valborg følte sig tiltrukket af katolicismen. Han konverterede i 1896, hun på sit dødsleje. Hans 2. kone, Karen-Elise Juel var katolik, før de mødtes. Frode tog 1910 initiativet til at stifte Saint Ansgar's Catholic League, en forening af katolikker af skandinavisk oprindelse, hvis formål er at føre Skandinavien tilbage til moderkirken. Hans begravelse bivånedes af høje katolske gejstlige, personlige venner af den danske præstesøn.

Skrev som 23-årig »Sagn fra Mors« (*Jydske Samlinger*, IX, 347–61, 1882–83). Holdt foredrag og skrev artikler om danskhed og skandinavisk

samling som værn mod Tyskland; han glemte aldrig 1864. Værdifulde fotografier og breve i familiens arkiv skyldes Frode R.s historiske forståelse. Slægtens historie interesserede ham fra drengeårene, og sammen med sin bror, Johannes, tog han initiativet til at lade en stamtavle udarbejde. Desværre skulle han dø, før arbejdet var færdigt. Udgifterne til forskning og trykning betaltes af hans enke Karen-Elise og af Johannes R.

Gift 1. gang 18.12.1890 i den danske sømandskirke i New York med VALBORG OLSEN, f. 30.9.1867 Christiania, datter af malermester Henrik William Olsen og Mathea Olsen, d. 30.4.1900 efter barnefødsel, begr. Calvary Cemetery. Frode R. glemte aldrig sin første, højt elskede hustru. På hendes gravsten lod han følgende vers indhugge:

En kærlig hustru, en trofast ven.

En fuldtud elskelig kvinde.

Gud signe din sjæl i himmelen.

Velsignet er her dit minde.

2 børn: 10. generation, nr. 82 og 83.

Gift 2. gang 8.5.1902 New York med KAREN-ELISE JUEL, f. 24.9.1865 København, datter af toldkasserer Niels Juel og Anna Rømer, d. 22.2.1937 Bahamaerne, begr. Calvary Cemetery 28.2.

Karen-Elise Juel blev uddannet som lærerinde og var en tid ansat ved det danske hof. Hun var en perfektionistisk, energisk kvinde, blandt hvis fortjenester er, at Frodes sønner lærte et smukt dansk. Hun overtog ledelsen af Saint Ansgar's Catholic League efter Frodes død og gjorde medlemsbladet *Saint Ansgar's Bulletin* velskrevet og velfunderet.

64c SIGURD HARALD ALFRED RAMBUSCH, f. 25.5.1861 Sønder Omme, døbt (H. S. A.) 27.6., d. 14.1.1919 Skørping, begr. Vroue 20.1.

Blev undervist i hjemmet indtil sin konfirmation i foråret 1875. Gik en kort tid i Viborg Katedralskole og blev student fra Døckers Kursus i København 1880. Gjorde i studietiden tjeneste som konst. kandidat på Kommunehospitalet. Cand. med. januar 1888 (2. karakter).

Efter et år som læge i Selde (Salling) udnævntes han 24.6.1889 til distriktslæge i Sjørup 21 km vest for Viborg. Hans distrikt var et af de største i Danmark, ialt 315 km², hvoraf over halvdelen var hede, men der boede kun 3.700 mennesker. Vejene var i en elendig stand, så sygebesøgene, der foregik i åben hestevogn med kusk, var anstrengende og ofte langvarige.

Johannes R. skrev 1926 om sin bror: »Sigurd var den livligste og bedst begavede af de 4 brødre, han havde en smuk sangstemme og var meget af-

holdt af sit klientel, ikke mindst på grund af sit gode humør og evnen til at opleve og fortælle historier«. ¹²⁹ Udover den egentlige sygdomsbekæmpelse udførte han et stort forebyggende arbejde ved at agitere for gymnastik og hygiejne. Han vandt befolkningens tillid, så det blev naturligt at gå til læge.

Sigurd R. var naturelsker, en ivrig jæger og havemand. Ved siden af embedet havde han kræfter til at dyrke et par videnskaber: Topografi og naturhistorie fik deres del i bogen *Ringkøbing Fjord* (København, Bojesen, 1900), mens hygiejne og socialmedicin blev behandlet i følgende artikler: »Vore Landboligers Sundhedsforhold« (*Det ny Aarhundrede*, sept. 1906), »Iagttagelser fra Midtjyllands Hedeegne 1890–1904« (*Maanedsskrift for Sundhedspleje*, juni-august 1906), »Skolebørnenes fysikaliske Forhold i nogle midtjyske Sogne« (*Meddelelser fra den antropologiske Komité*, I, 1, 1907) og »Dødsfald ved ulykkelige Hændelser blandt Provinsbybefolkningen i Danmark 1886–1905 incl.« (*Ugeskrift for Læger*, nr. 32, 1908). Afhandlingen »Den medfødte Natteblindheds Arvelighedsforhold« vandt megen anerkendelse og blev udgivet af *Videnskabernes Selskab* (Oversigt over Forhandlingerne, nr. 5, 1909). Foredrag og artikler, bl. a. i *Det ny Aarhundrede*.

Distriktslæge Rambusch sad i bestyrelsen for *Hedebruget* fra 1906 og var formand for Viborg–Thisted amters lægekreds 1909–10. Han førte en omfattende korrespondance med læger og naturforskere og dygtiggjorde sig ved studieophold i København og udlandet.

Sigurd R. kom fra et grundtvigsk hjem, politisk knyttet til Venstre. Moderat konservativ som sin slægt var han, indtil han mødte Johanne Faarftoft, der var stærkt politisk og socialt engageret. Hjemmet blev radikalt, og børn og børnebørn har siden med enkelte undtagelser været radikale eller liberale, flere af dem aktive i politisk arbejde. I 1905 var ægteparret med til at rejse Det radikale Venstre, hvis trofaste støtter de blev. I hjemmet kom de ledende radikale politikere samt forfattere som Jakob Knudsen, Johan Skjoldborg, Carl Ewald og tegneren Achton Friis.

Særlig betydningsfuldt blev venskabet med Jeppe Aakjær. Det begyndte, da Aakjær, udstødt af sine egne, Fjandboerne, ensom og med derangeret økonomi fandt sig et fristed i Sjørup lægebolig i vinteren 1904–05, og det fortsatte resten af livet. *Rugens Sange* er skrevet i lægeboligens gæsteværelse i vinteren 1905–06, og fru Johanne og hendes børn var de første, der hørte de dejlige strofer. I Aakjærs *Samlede Værker* findes digte om hver af ægtefællerne, og på Sigurd R.s gravsten på Vroue kirkegård ved Sjørup står følgende vers af Aakjær:

*Han bragte hjælp, hvorhen han kom,
thi selv hans smil var lægedom.
Han elsked' højt hint barske land
her rundenom hans gravhøjs rand.
Nu har den trætte lagt sig ned
i midten af sin virksomhed.
Med sorg vi gemte vennen væk
her under savnets fugletræk.*

I 1910 blev Sigurd R. udnævnt til stiftsfysikus for Aalborg stift, 1915 amtslæge for Aalborg og Hjørring amter. Kun i 8 år fik han lov at virke her; hans hjerte var overanstrengt, og 1.4.1918 måtte han tage sin afsked. R. af D. 11.6.1913.

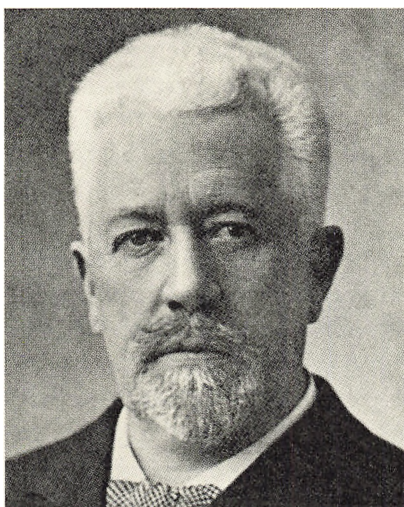
Viet af Edvard R. 6.5.1888 Nykøbing Mors til JOHANNE FAARTOFT, f. 25.7.1865 Nykøbing Mors, datter af købmand Niels Faartoft og Abalone Lassen, d. 8.4.1944 Pederskovgård, Tåsinge, begr. 15.4. Vroue.

Johanne R. var en personlighed, der satte sig spor i og udenfor den slægt, som stadig mindes hende med veneration. På Askov Højskole, hvor hun var elev i sommeren 1884, fik hun sine frisindede idealer styrket. I den fattige hedeegn omkring Sjørup så hun megen nød og social uretfærdighed. Hun ville være med til at lindre nøden og blev en virksom formand for sognets kommunale hjælpekasse. Hun forstod, at kvinderne måtte vækkes, før de sociale forhold kunne forbedres, og gik derfor ind i kvindebevægelsen, hvor »hendes kloge og frisindede personlighed og organisatoriske evne gjorde hende til en af de ledende og mest aktive i arbejdet for at danne kvindevalgretsforeninger over hele landet«. ¹³⁰ I 1907 var hun med til at stifte Landsforbundet for Kvinders Valgret, som hun var formand for, indtil kvinderne ved grundloven af 1915 opnåede valgret. I disse år holdt hun mange foredrag og skrev artikler om fredssag, kvindesag og politik.

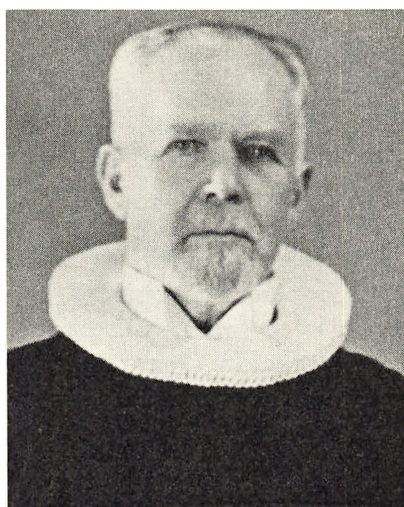
Efter at Johanne R. var blevet enke, fortsatte hun sit politiske arbejde i Det radikale Venstre. Hun var folketingskandidat ved flere valg og blev tilsidst tinglygt medlem af Landstinget (31.1.1927–1.10.1928) som suppleant for Erik Scavenius. Ordfører især i sager vedrørende sundheds- og socialpolitik.

Sine sidste år tilbragte hun hos »Milla« på seminariet i Vejle. Her skrev hun sine erindringer (1 kollegiehefte, 1942 og dagbøger (6 kollegiehefter, 1940–44), der sammen med hendes øvrige papirer findes i familiearkivet.

5 børn: 10. generation, nr. 84–88.

Sigurd H. A. Rambusch
(nr. 64) 1861–1919, stiftsfysikus.
Foto ca. 1911.

Svend Trøst Rambusch
(nr. 68) 1870–1954, sognepræst.
Foto ca. 1940.

65d IDA NANNA MARIE RAMBUSCH, f. 12.12.1863 Sønder Omme, døbt 14.3.1864, d. Thisted 5.4.1883, begr. Øster Assels 12.4.

Blev undervist i hjemmet sammen med sine ældre brødre. Konfirmeret april 1877. Hun var både god og smuk og blev højt elsket af forældre og søskende.

Viet 26.12.1882 Øster Assels af Edvard R. til familiens læge JOHAN CHRISTIAN HINDING, f. 2.2.1852 Nykøbing Mors, søn af købmand Christian Jensen Hinding og Cathrine Theodora Wøller, d. 11.9.1945 Gentofte. Student Aalborg 1870, cand. med. 1878 (2. karakter), praktiserende læge, senere kommunelæge i Nykøbing indtil 1928. Justitsråd 1904. Han blev gift 2. gang med ANDREA GEORGINE OLUFSEN, (Anna R. f. Olufsens bror-datter), f. 9.7.1861 Slagelse, d. 3.10.1939 Gentofte.

66e VIGGO THORVALD HALVDAN RAMBUSCH, f. 1.3.1866 Sønder Omme, døbt 24.4., d. 19.2.1867, begr. 25.2.

67f VIGGO THORVALD AAGE RAMBUSCH, f. 10.7.1868 Sønder Omme, døbt 26.8., d. 13.4.1870, begr. 19.4.

68g SVEND TRØST RAMBUSCH, f. 8.12.1870 Sønder Omme, døbt 8.3.1871, d. 20. 11.1954 Nyborg, begr. 24.11.

Svend R. blev undervist i hjemmet af Andrea Olufsen, senere gift Hinding. Konfirmeret 1885. Student 1889 Borgerdydskolen på Christianshavn.

Boede fra 1885 hos sin bror Johannes og fra 1892 hos forældrene, der havde slået sig ned i København. I studietiden underviste han på Østerbros Latinskole. Cand. theol. (2. karakter) januar 1895, derefter personel kapellan hos provst Gudme i Ormslev og Kolt (ved Århus). 13.11.1896 sognepræst på Tunø. Svend R. »fik sin åndelige påvirkning fra sin fader, hvem han skyldte meget«, skrev præstehistorikeren Paul Nedergaard i 1959.¹³¹

26.5.1902 blandt 18 ansøgere udnævnt til sognepræst til Skallerup og Vennebjerg (ved Hjørring), hvor han de næste 16 år fik sin manddomsgerning. Sognets historiker N. J. Jørgensen skriver: »De var to energiske, velbegavede og fremadstræbende unge præstefolk, der snart vandt en ikke ringe indflydelse i pastoratet. Rambusch var udstyret med rige alsidige evner, hvorved han kunne erfaringsmæssigt tage del i mangeartede forhold«. ¹³²

Pastor R. ville, at kirken skulle være et kønt og hyggeligt samlingssted for menigheden. På hans initiativ blev der i Skallerup kirke opsat et originalt alterbillede af Axel Hou: »Martha og Maria«; der blev foretaget nyanskaffelser, og der blev plantet omkring kirkegården. Selv var han en ivrig havemand som sin far og farfar, og præstegårdens have blev stærkt forskønnet.

Han gjorde meget ud af sine prædikener, og i kirken kom hans smukke røst til sin ret. »Hans forkyndelse var jævn og varm. Især var han velkommen ved sygelejer. De er mange, som med hjertelig tak vil mindes hans besøg ved deres sygeleje . . . Med hensyn til kirkelige partier, da betegnede han sig selv som kirkelig grundtvigianer« – således skrev *Vendsyssel Tidende* ved hans afgang.¹³³ Pastor R. var formand for sognets sygeplejeforening, og i det hele taget gik han op i sognets liv og blev brugt over hele Vendsyssel som foredragsholder.

Svend R. havde længe lidt af dårlige nerver og søvnløshed, som han mente kom af overanstrengelse i studieårene. I januar 1909 blev han udsat for et alvorligt chok: På vej til Sjørup, hvor han skulle holde foredrag og besøge sin broder Sigurd R., væltede præstefolkenes vogn. Charlotte R. brækkede lårhalsen ved faldet på den frosne vej og forvandt aldrig skaden, Svend R.s nervesvækkelse forværredes, så han tilsidst ikke kunne prædike. I 1913 måtte han underkaste sig forskellige kure. De virkede ikke, og i de følgende år blev hans gudstjenester varetaget dels af nabopræster, dels af en hjælpepræst. Med udgangen af 1918 måtte han tage sin afsked.

Det var bittert for den virksomme præst at skulle forlade sin gerning. Men han blev ikke forbitret. I Nyborg skabte han sig et nyt hjem, og i mange år var han en afholdt lærer ved Statsfængslet.

Ida Nanna Marie Hinding
(nr. 65) 1863–83. Foto ca. 1880.

Agathe (nr. 74) 1871–1941, g. m. overlæge Niels Muus. *Waldemar Constantin* (nr. 72) f. 1864. *Agnes* (nr. 71) 1862–1937, malerinde, g. m. maleren Harald Slott-Møller. Foto ca. 1880.

Svend R. har udgivet »Brev fra København« (*Kirkebladet*, København 1. og 15. maj 1892) samt sine prædikener ved faderens begravelse 1896 og ved sin svigerinde Emilie Essemanns begravelse 1909.¹³⁴ Desuden småstykker i lokale kirkeblade. Dupliserede erindringer 1946 og manuskripter til prædikener 1908–09 i familiearkivet. Han levede afklaret og stille i sin lange livsaften; hans hjem var godt at gæste, og han var en værdig nestor for familien.

Gift 1. gang 20.5.1896 Nyborg med CHARLOTTE LOUISE ESSEMANN, f. 13.1.1869 Århus, datter af regnskabsfører ved Statsbanerne, kancelliråd Andreas Essemann og Elisabeth Kirstine Bering, d. 18.3.1934 Nyborg, begr. 25.3.

Charlotte Essemann blev uddannet som lærerinde og underviste sine børn, før de kom i skole. Hun var sin mand en god støtte og deltog i sognets sociale arbejde som medlem af tilsynsrådet med plejebørn og af hjælpe-kassens bestyrelse. 9 børn fødte hun i løbet af 10¹/₂ år, så der blev brug for al hendes flid og sparsommelighed. Optegnelser i familiearkivet.

9 børn: 10. generation nr. 89–97.

Gift 2. gang 29.3.1936 Vindinge med MARJORY IRVING, f. 28.1.1887 Toronto, Canada, døbt 4.4., datter af grosserer Alfred Boydell Lambe og

Laura Hannah Drage, d. 24.8.1964 Nyborg, begr. 28.8. (Gift 1. gang 29.4. 1914 Toronto med bankassistent ÆMILIUS HONFRAY IRVING. Ægteskabet opløst. Ingen børn). Sammen med Svend R. skabte »Madge« et smukt og hyggeligt hjem; endnu i 10 år efter hans død førte hun hus for sig selv og Eli. »Madge« faldt godt tilrette i slægten, hvor hun vil blive husket længe for sin mildhed og menneskelighed.

69h ALHED INGEBOG ANDREA RAMBUSCH, f. 17.5.1873 Øster Assels, døbt 27.6., d. 29.4.1880, begr. 4.5.

IV

Kommandør HEINRICH RAMBUSCH's børn med JULIANE CONSTANTINE HANSEN (se nr. 48)

70a WILHELM MARIUS VAN WAEG RAMBUSCH, f. i slutningen af 1860, ikke døbt i Holmens Kirke, d. 23.12.1863, begr. 27.12. Holmens Kirkegård.

71b AGNES RAMBUSCH, f. 10.6.1862, døbt 27.7. Holmens kirke, d. 11.6.1937 på Løgismose ved Assens, begr. 18.6. Holmens Kirkegård fra Kastelskirken.

Agnes Rambusch, der efter sit ægteskab med Harald Slott-Møller vandt sig et stort navn i dansk kunst, er slægtens betydeligste kvinde. Efter konfirmationen uddannede hun sig på tegneskolen for kvinder 1878–85 og hos P. S. Krøyer 1885–86. Hun udstillede første gang på Charlottenborg 1885 og har siden udstillet talrige gange både i Danmark og i udlandet. Medstifter af »Den Frie« 1891. Både hun og hendes mand var i de unge år radikale; de var nære venner af Georg Brandes og trådte ud af folkekirken. Efter århundredskiftet kom det til et brud, ægteparret fandt nye og større værdier i det nationale, senere i livet tillige i det kristelige.

Mens flertallet af de unge kunstnere i 1880-erne søgte inspiration i den franske malerkunst, rejste Agnes og Harald Slott-Møller, tilrådet af Julius Lange, til Italien og blev præget for livet af italiensk kunst og kultur. For deres kunstneriske udvikling spillede også de engelske prærafaelitter en rolle.

Som historiemaler har Agnes Slott-Møller præsteret ypperlige arbejder: »Dronning Margrethe og den jyske adel« (1889–90), og »Niels Ebbesen« (1893) er nok de mest kendte. I 1895 vandt hun konkurrencen om udsmykning af Københavns Rådhus og modellerede hertil relieffet af byens ældste råd med den af hende skabte indskrift: »Saa er By som Borger«, desuden de 25 håndværkere af kridtsten og dørpostfiguren af kalksten. »Valdemar Sejv«-serien stammer fra hendes sidste ti leveår.

Helst ville Agnes Slott-Møller have skabt historiemaleri, men der kom ikke bestillinger nok fra det offentlige. Hun ydede da en særpræget indsats som skildrer af folkevisens mennesker, som hun lige fra barndommen havde følt sig tiltrukket af. Hun foretog indgående studier af klædedragt og arkitektur og havde en stor indfølelse over for middelalderens mænd og kvinder: »Agnete« (1892), relieffet »Dronning Dagmars Død« på Askov højskole (1895–96), reliefmaleriet »H. Ebbes Døtre« (1898) og »Ridderen og Jomfruen under Linden« (1906).

Agnes Slott-Møller var stærkt nationalt engageret. Hun var formand for »Danske Kvinders Forsvarsforening« 1915–17, medlem af bestyrelsen for »Sønderjydske Samfund« fra 1915 og medlem af bestyrelsen for kunstgaven til Sønderjylland 1921. Hun har skrevet bøgerne *Nationale Værdier* (København, Hagerup, 1917), *Folkevises Billeder* (København, Aschehoug, 1923) og *Danske historiske Minder i Slesvig By* (København-Flensborg, Slesvigsk Forlag, Grønseforlaget, 1926). Desuden mange artikler og foredrag. Hun gik aktivt ind i kampagnen for at bevare de vestindiske øer 1916–17 og i Flensborgbevægelsen 1919–20.

Udmærkelser m. m.: Kunstakademiets årsmedaille 1906, Medaillen »Ingenio et arti« 1932, mange rejsestipendier.

Gift 22.5.1888 på Københavns Rådhus med maleren GEORG HARALD SLOTT-MØLLER, f. 17.8.1864 København, søn af købmand Carl Emil Møller og Anna Maria Cathrine Møller, d. 20.10.1937 København, begr. Holmens Kirkegård.

Elev på Akademiet december 1881–foråret 1883, hos Krøyer 1883–86. Leder af egen kunstskele fra 1892, kunstnerisk leder af fajancefabrikken »Alumina« (1902–06). Af hans tidlige produktion skal nævnes »Fattigfolk (Dødens venteværelse)« (1890), »Georg Brandes« (1890), »Tre Kvinder« (1894) og »Badende unge Piger« (1904). Tillige produktiv i kunstindustri (bøger, sølv, møbler m. m.). Har skrevet *Kunstens Kilder* (1917).

De to stærke karakterer dannede et usædvanlig godt ægteskab og supplerede hinanden på bedste måde. Sammen gik de deres egne veje mod tidens strøm. Harald Slott-Møller vendte sig i 1907 mod »Fynboerne« og kom i den almindelige mening til at stå som reaktionær. Både hans og hustruens kunst har i de sidste årtier mødt ringe forståelse. Begge venter på deres renaissance.¹³⁶ 2 børn:

1. LYKKE MARIE SLOTT-MØLLER, f. 28.8.1893 København, ikke døbt, optaget i den katolske kirke 1952. Operasangerinde i Italien; bor nu i København.

2. MICHALA BENEDETTA SLOTT-MØLLER, f. 15.8.1900 København, ikke døbt, d. 13.1.1901.

72c WALDEMAR CONSTANTIN RAMBUSCH, f. 9.12.1864 København, døbt 21.5.1865 Holmens Kirke, vistnok død mellem 1886 og 1891.

1879–80 lærling på korvetten *Dagmar*, blev optaget på Søkadetakademiet 1882, men klarede ikke de praktiske prøver til søs samme år. Trådte derfor ind i handelsflåden og menes druknet ud for Sydamerikas kyst. Efter faderens død, men før moderen døde, blev hans skibskiste sendt hjem til København af et sømandshjem i New York.¹³⁷

73d THYRA AMALIA RAMBUSCH, f. 28.9.1871, hjemmedøbt 10.11., d. 12.11. begr. 15.11. Holmens Kirkegård.

74e AGATHE RAMBUSCH, f. 28.9.1871 København, hjemmedøbt 10.11., i Holmens Kirke 24.3.1872, d. 23.1.1941 København, begr. Holmens Kirkegård.¹³⁸

Gift 28.4.1900 Københavns Rådhus med læge NIELS ROTHENBORG MUUS, f. 23.5.1866 Jægerspris, søn af oberst Lauritz H. L. Muus og Anna Synnesteved, d. 11.5.1947 København, begr. Ringsted. Student Sorø 1884, cand. med. 1891, dr. med. 1900, formand for Sundhedsstyrelsen maj 1909–november 1911, overlæge ved Maribo sygehus 1913–37. 3 børn:

1. JYTTE MARIE MUUS, f. 21.9.1904 København. Mag. scient. (kemi) 1930. Professor ved Mount Holyoke College, Massachusetts, USA. Ugift.
2. STRANGE NIELSSØN MUUS, f. 15.8.1907 København. Tjente i den britiske hær under 2. verdenskrig, afsked som major 1946. Direktør for Rhodesian Chrome Mines, Ltd., Selukwe, Rhodesia. Gift 1934 Kakameka, Tanganyika, med CATHERINE PENTREATH. 2 børn.
3. SUZETTE MUUS, f. 13.2.1911 København. Gift 2.6.1934 med senere direktør for Ny Carlsbergfondet JØRGEN STHYR. Ingen børn.

v

Advokat VILHELM MARIUS THEODOR RAMBUSCH'S og EMILY CURTIS'
adopterede barn
(se nr. 53)

75 FANNY CAMILLA RAMBUSCH, f. 26.12.1870 Washington DC, d. 29.11.1918.

Gift 26.5.1897 Juneau, Wisconsin, med OLAF BOE SCHRADER, f. 27.2.1869 Kollerup, Hanherred, (se 8. generation, nr. 52). 2 børn:

1. HAROLD WILLIAM SCHRADER, f. 25.5.1898 Wisconsin.
2. LAWRENCE OLUF SCHRADER.

Holger Theodor Rambusch
(nr. 76) 1878–1958, kontorassistent.
Foto 1944.

Henry Andreas Rambusch
(nr. 77) 1881–1954, telegrafmester i
søværnet. Foto ca. 1939.

10. GENERATION

I

Overmaskiningeniør **HOLGER RAMBUSCH**'s børn med **HENRIETTE OTTOSEN**
(se nr. 57)

76a **HOLGER THEODOR RAMBUSCH**, f. 18.5.1878 Århus, døbt i Domkirken, d. 15. 9.1958, urnen nedsat 24.9. på familiegravstedet i Korsør.

Kontorassistent. Drev i nogle år en kro i Københavns omegn; bestyrer af Gentofte menighedshus 1934–44.

Gift ca. 1930 med **CARLA PETERSEN**, f. 18.3.1882 København, d. 4.1.1949 Charlottenlund, begr. 7.1. alderdomshjemmet, Hyldegårds Tværvej, Ordrup. Ingen børn.¹³⁹

77b **HENRY ANDREAS RAMBUSCH**, f. 16.10.1881 Århus, døbt 1.3.1882 i Domkirken, d. 20.5.1954 København, urnen nedsat 29.5. på familiegravstedet i Korsør.

Gik i Østerbros Latin- og Realskole, uddannet som elektriker på Charlottenburg technische Hochschule, Berlin, 1901–03. Ansat hos Siemens-Schuckert i Berlin og hos C. P. Jürgensens mekaniske Etablissement i København.

Indkaldt til hæren 4.6.1904, sekondløjtnant 30.7.1905. Konstruktør hos Siemens-Schuckert og A/S Heinholst, begge i København 1906–10. Under-

telegrafingeniør ved Kystartilleriregimentet 1.10.1910, telegrafist af 1. grad 1.2.1923. Overført til Søværnet 1.11.1932, telegrafmester 1.4.1935. Afsked 1946. Hæderstegn for 8 års tjeneste 1.10.1918. Ridder af Svenske Vasaorden 1925. R. af D. 29.1.1938.¹⁴⁰

Henri R. (som han i sine senere år skrev sig) var slægtens kendteste sportsmand. Under sin uddannelse i Berlin spillede han for den tyske fodboldklub Britannia; tre år i træk scorede han i gennemsnit to mål pr. kamp!¹⁴¹ I Danmark spillede han først for AB, derefter for ØB og tilsidst for B 93. Bedst var han som venstre wing; *Politikens* sportsredaktør Magnus Simonsen skrev i sin nekrolog: »Han var en meget farlig wing, der kunne gå op til hjørneflaget og centre eller gå indenom og score på sit favoritskud, et knaldhårdt venstrebensskud til en medløbsbold i fuld fart, som fik folk til at juble«. Henry R. var med til at vinde den første danske sejr over et engelsk hold i 1905, og i 1906 var han med på det danske olympiadefodboldhold, der slog Grækenland 11–0 og vandt alle sine kampe. »Efter sine aktive fodboldår var Rambusch juniorleder i B 93, hvor han var elsket af os drenge for sit vennsæle væsen, glade sind og gode humør. Både livsglæden og vitaliteten bevarede han usvækket til sin død«. ¹⁴²

Gift 4.8.1908 København med DAGMAR JEANETTE HANSEN, f. 4.9.1876 København, døbt 24.9. Stefanskirken, datter af inspektør ved Folketeatret Harald Hansen og Anna Ulrikke Glistrup. Præliminæreksamen 1893 N. Zahles Skole.

1 barn: 11. generation, nr. 98.

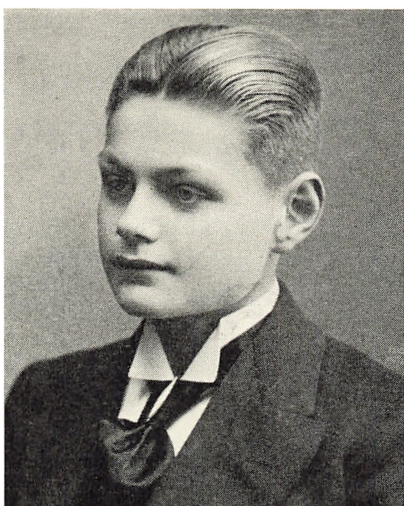
II

Kaptajn i ØK CONRAD RAMBUSCH's barn med META BRANDES
(se nr. 58)

78 CARL THEODOR REINHOLD RAMBUSCH, f. 5.2.1897 Hamburg, faldet på Vestfronten i oktober 1917.¹⁴³

Boede hos sin mor i Hamburg indtil 1904, derefter i Danmark. Fik dansk indfødsret ved lov af 21.12.1914.¹⁴⁴ Elev på Sorø Akademi fra august 1907, alumne 1909, skolesøgende igen 1912 og udvist 8.3.1915, få måneder før nysproglig studentereksamen.¹⁴⁵ Ejvind R. (nr. 107) beretter, at da han omkring 1930 gik på Sorø Akademi, levede endnu rygtet om den vanartede Carl Theodor!

Meldte sig som 19–20-årig under de tyske faner og faldt ved fronten, vistnok i Flandern. Helt uberettiget findes hans navn på Marselisborg mindemur over dansksindede sønderjyder faldet under tvungen tysk tjeneste. Ugift.

Carl Theodor Rambusch
(nr. 78) 1897–1917, frivillig i den tyske
hær i første verdenskrig. Foto ca. 1912.

Ida Emilie Rambusch
(nr. 79) f. 1886, seminarieførster-
inde. Foto 1943.

III

Kaptajn, direktør, generalkonsul JOHANNES RAMBUSCH's børn med
EMILIE THEODORA SPANG
(se nr. 62)

79a IDA EMILIE THEODORA RAMBUSCH, f. 26.11.1886 København, døbt 4.2.1887
Garnisonskirken.

Gennemgik frk. Sommers Privatskole og frk. I. Testmanns Handelskur-
sus. Lærerinde 1909 (Femmers Kvindeseminarium) og samme år ansat som
lærerinde ved Femmers Kvindeseminariums øvelsesskole. Lærerinde ved
Københavns Forskoleseminarium 1910. Faglærerinde i historie 1916. Har
desuden gennemgået Lærershøjskolens kurser i religionshistorie, kunsthisto-
rie, verdenslitteratur og svensk.

1917 historielærerinde og inspektrice ved Femmers Kvindeseminarium,
forstanderinde for dette og Københavns Forskoleseminarium fra 1935, til
de blev nedlagt 1937 og 1938. Forstanderinde for Statens Forskolesemina-
rium i Vejle 1.2.1939. Afsked 1.5.1956.

Medlem af repræsentantskabet for Dansk Skolescene ca. 1932–38; en
kort tid ledende censor ved forskoleseminariernes optagelsesprøve; censor
i historie ved seminarierne 1945–58; medlem af Seminariekommissionen
1947–51. R. af D. 27.3.1953.

»Milla« R. var en rank og myndig skoleleder, hendes undervisning var kultiveret, forholdet til eleverne forstående. Af sine mange elever mindes hun med respekt og taknemlighed. »[Hun] prægede dem med sin stærke personlighed . . . Det var uden overdivelse frk. Rambusch, der skabte seminariets særlige atmosfære«, skrev *Veje Amts Folkeblad* ved hendes 70-årsdag.¹⁴⁶

Familiens nestor er ved godt helbred. Efter sin afsked var hun i et par år vikar ved Zahles Seminarium. Hun følger Lærerhøjskolens forelæsninger i historie og litteratur og har siden 1957 tre gange besøgt sit elskede Grækenland.

80b HELGA ELLEN GERDA RAMBUSCH, f. 24.11.1887 København, døbt 11.4.1888, d. 25.2.1919, begr. 4.3. Vestre Kirkegård.

Gennemgik som sin søster frk. Testmanns Handelskursus, derefter korrespondent hos A/S Nielsen & Winther og hos Tvermoes & Abrahamsen.

Gift 3.1.1917 København, St. Jakobs, med ingeniør OTTO FRIEDRICH AHRENS, f. 27.12.1873 Kellinghusen, Holsten, søn af Johan Nikolaus Ahrens og Wilhelmine Junge. Indehaver af A/S Otto Ahrens, elektriske isolationsmaterialer, Rødovre. 1 barn: INGE AGNETE AHRENS, f. 30.8.1918, København, døbt 25.1.1919 St. Jakobs. Nysproglig student 1937 Rysensteen. Uddannet barneplejerske og laboratorieassistent. Socialrådgiver 1950 Den sociale Højskole.

Gift 15.11.1940 København, St. Jakobs, med læge JENS VEJE, f. 9.2.1912 København, døbt 12.5. Sundby Kirke, søn af læge, dr. med. Jens Jensen Veje og Dorothea Bircherod Gerner. Matematisk student 1930 Metropolitanskolen, cand. med. juni 1937 (1. karakter), hospitalsuddannelse, praktiserende læge på Amager siden november 1941. 4 børn:

1. HELGA LONE VEJE, f. 4.10.1941 Hellerup, døbt 1.1.1942 Lukasstiftelsen. Pigeskoleeksamen 1959 (Zahle), børnehavelærerinde juni 1963 (Frøbelseminariet). Gift 22.6.1963 Sundkirken med ingeniør ESKILD TORALF BENTZEN, f. 3.8.1934 Oslo, søn af læge Toralf Essendrop Bentzen og Anna Dorenfeldt Schultz. Konsulent i fjældsprængningsteknik, ansat i Norges tekniske og naturvidenskabelige forskningsråd. 1 barn: DRENG, f. 14.3.1965 Oslo.
2. JENS OTTO VEJE, f. 13.5.1943 København, døbt 17.10. Sundby Kirke. Matematisk student 1961, Østersøgade. Studerer medicin ved Københavns Universitet.
3. NIELS PEDER VEJE, f. 30.1.1950 København, døbt 23.4. Sundby Kirke.
4. KAREN VEJE, f. 20.10.1952 København, døbt 25.1.1953 Sundby Kirke.

Helga Ahrens
(nr. 80) 1887–1919.
Foto ca. 1913.

Tycho Rambusch
(nr. 81) 1890–1923, direktør.
Foto 1918.

81c TYCHO EMANUEL RAMBUSCH, f. 23.1.1890 København, døbt 8.5. Garnisonskirken, d. 6.2.1923 Rungsted, begr. 14.2. Vestre Kirkegård.

Student 1908 Efterslægtsselskabet, Niels Brocks Handelsskole, korrespondent hos A/S Nielsen & Winther. Uddannet 1 år i Berlin og Wien hos Gebrüder Böhler & Co., derefter 1 år i England. Kaldt hjem på grund af mobilisering i 1914. Direktør for N. & W.s filial Press Stanok i Petrograd (Leningrad), udfyldte sin plads fortræffeligt, skriver faderen, der var direktør for N. & W.

Måtte på grund af revolutionen forlade Rusland i slutningen af 1918. Kontorchef hos A/S Nielsen & Winther, assisterede ved etableringen af datterselskaber i Finland og Belgien 1919, rejste sidst i januar 1920 til Bruxelles og Paris for at lede virksomhederne der.

I september 1920 konstateredes det, at han var stærkt angrebet af tuberkulose i lunger og hals. Kurophold på sanatoriet i Pau og Vejlefjord Sanatorium var forgæves.

Gift 18.1.1920 Rigshospitalet med ELENA KUCHINSKIJ, f. 13.2.1895 Dvinsk, Rusland, døbt 22.2., datter af løjtnant Gerasim Ludvigovich Kuchinskij, der faldt som kaptajn i den russisk-japanske krig 1904–05, og Agafja Familna. (?)¹⁴⁷

Elena Rambusch rejste kort efter sin mands død til Sovjet, senere slog hun sig ned i Paris, hvor hun levede endnu i 1946. Efter den tid har familien ingen underretning om hende.

1 barn: 11. generation, nr. 99.

IV

Direktør FRODE RAMBUSCH'S BØRN MED VALBORG OLSEN

(se nr. 63)

82a HAROLD WILLIAM RAMBUSCH, f. 30.11.1891 Brooklyn, N. Y., døbt kort efter i Our Saviour's danske, lutherske kirke, 4 år gammel døbt i den katolske Paulist Church.

Indtil sit 10. år gik Harold W. Rambusch i private skoler og klostertskoler. Rejste med sin far i Tyskland og Skandinavien 1901–02, fik i 1/2 år undervisning i sin onkel Sigurds hjem i Sjørup. Boys' High School, Putnam and Marcy, Brooklyn, 1905–09, modtog her belønningen *Arista* for godt arbejde. Pratt Institute, Brooklyn, 1909–11, arbejdede i ferierne for Rambusch Decorating Company som dekoratør.

Rejste i marts 1913 til Europa for at arbejde og studere. Først i England og Norge, fulgte derefter i vinteren 1913–14 Joakim Skovgårds undervisning på Kunstakademiet i København. Fik samtidig gennem den amerikanske minister i Danmark, dr. Maurice Francis Egan, adgang til at færdes i diplomatiske kredse. Efter arbejde i Berlin og Wien (Wildt & Weise) og studier i Italien vendte han i juli 1914 tilbage til New York.

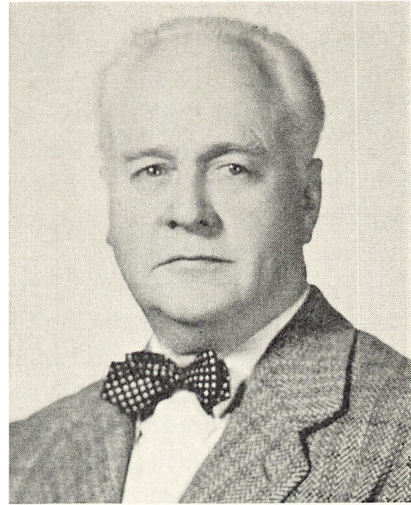
Fra 1914 til idag har Harold W. R. arbejdet for Rambusch Decorating Company, i næsten 40 år, 1924–61, var han firmaets chef. I sin selvbiografi (1955) skriver han: »Right or wrong: from my youth the Company has been my principal concern«. Det var Frode R., der grundlagde RDC, men det var Harold W. R., der gjorde firmaet stort. Med en utrættelig energi og fuldstændig koncentration om opgaven har han forbundet fasthed og overblik over den alsidige virksomhed. Hans selvbiografi slutter med disse ord: »I am probably at fault for my home has seen less of me than it should, and the Company would probably have benefitted had I shared the responsibility with more of my associates«. Lad tiden dømme!

I den amerikanske gren af slægten har Harold W. R. været førstemand siden sin fars død 1924, det naturlige midtpunkt.

Harold W. R. har haft mange tillidshverv: Formand for N. Y.-afdelingen af American-Scandinavian Foundation 1935–36; medlem af den danske komité for New York World's Fair 1939–40. Næstformand for Architectural League 1940–41; formand for Stained Glass Association of America

Harold W. Rambusch
(nr. 82) f. 1891, direktør, og hustru
Olava Steen, f. 1896. Foto 1960.

Viggo F. E. Rambusch
(nr. 83) f. 1900, direktør.
Foto 1964.

1944–45; formand for N. Y.-afdelingen af American Institute of Design 1952–53.

Foredrag og artikler om dekoration. Skrev artiklen »Stained Glass« i *Encyclopedia Americana* (1948 og senere udgaver). R. af D. 1949. Selvbio-grafi (1955) i familiearkivet.

Gift 19.4.1916 Our Lady of Angels, Brooklyn, med OLAVA PRANTE STEEN, f. 14.1.1896 Philadelphia, døbt som katolik på sin bryllupsdag, datter af norskfødt stålingeniør Christen Julius Steen og Lena Prante. Om de to unges forlovelse og bryllup trods stærke forhindringer findes i familiearkivet en spændende beretning.

Forlod Girls' High School, Philadelphia, 1913, studerede ved det ortopædiske institut i Oslo 1914 og underviste indtil sit bryllup i gymnastik ved Drexel Institute i Philadelphia.

Olava Rambusch udfører et stort socialt og humanitært arbejde. Formand for Dr. White Settlement House, Brooklyn, 1934–36 og 1940–42. Medlem af bestyrelsen for National Conference on Catholic Charities 1950–52; formand for Friendly Visitors, Women's Prison, New York 1959–61 og for Catholic Home Bureau for Dependent Children, New York 1962–64.

3 adopterede børn: 11. generation, nr. 100–102.

83b VIGGO FRODE EDWARD RAMBUSCH, f. 17.4.1900 New York City, døbt 22.4. St. Mary's Rosebank, Staten Island, N. Y.

B. A. 1922, Colombia College, Bachelor of Architecture 1924 Columbia University, M. A. (arkitektur) 1925 Catholic University, Washington D. C. Efter denne gode teoretiske uddannelse trådte Viggo R. ind i Rambusch Decorating Company, hvor han tog sig af arkitekt- og malerarbejdet. Vice-president 1924, president 16.1.1961, formand for bestyrelsen 18.1.1965.

Viggo R. er sekretær for N. Y.-afdelingen af American-Scandinavian Foundation og næstformand for Architectural League of New York. Formand siden 1937 for Saint Ansgar's Catholic League, der nu har 7 lokalafdelinger og godt 800 medlemmer. Redaktør af sammes *Bulletin* 1940–48. Tidsskriftet udkommer i 1500 ekspl. og er det eneste, som på et verdenssprog bringer løbende oplysninger om den katolske kirke i Skandinavien.

Gift 24.4.1930 New York med GUDRUN HARRIET BECH, f. 20.3.1904 New York, datter af konsultssekretær, senere dansk generalkonsul i New York Georg Bech og Harriet Eleonora Kauffmann, døbt 14.5.1904 i den danske lutherske kirke, Brooklyn, optaget i den katolske kirke 17.4.1930.

Eksamen fra Horace Mann High School, N. Y., 1921, studerede ved New York School of Fine and Applied Arts 1921–22 og derefter i Europa. Sekretær ved det danske generalkonsulat i New York. Aktiv i katolske organisationer og lokale klubber.

3 børn: 11. generation, nr. 103–05.

v

Stiftsfysikus SIGURD RAMBUSCH's børn med JOHANNE FAARTOFT
(se nr. 64)

84a NIELS EDVARD RAMBUSCH, f. 25.3.1889 Selde, døbt 17.5., d. Stockton-on-Tees 15.5.1957, urnen nedsat 17.5. på Oxbridge Cemetery.

Realeksamen 1903 Nykøbing Mors Mellem- og Realskole, i lære hos smedemester Schourup, Nykøbing, konfirmeret 17.4.1904. Udlært hos Nielsen & Winther, København, 1904–08, sølvmedaille for svendepreven. Maskinkonstruktør 1910 Københavns tekniske Skole. 6 måneders værnepligt ved cykletropperne (!), derefter lærer ved Teknisk Skole i Aalborg. I Aalborg boede nu forældrene, og det var første gang siden sit 7. år, at Niels R. i længere tid boede i sit hjem.

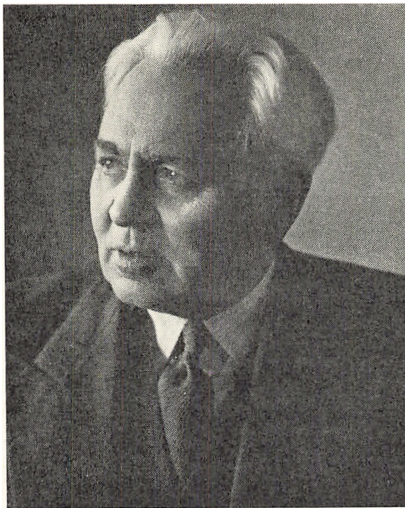
Men snart drog den unge ingeniør til England, hvor så mange andre jyder i tidens løb har slået sig ned. I marts 1911 begyndte han at arbejde i Arthur H. Lynn's kemiske ingeniørfirma i London, og hermed begyndte en af de fineste danske karrierer i England i dette århundrede.

1915 etableredes firmaet Lymn & Rambush, Westminster. Niels R. blev kemisk ingeniør fra Battersea Polytechnic 1918, samme år blev firmaet opkøbt af den nordengelske Power Gas Corporation, Ltd., Stockton-on-Tees, hvor Niels R. blev overingeniør.

Technical manager ved Power Gas Corporation og det associerede Ashmore Benson Pease & Company 1927, general manager 1931. Medlem af bestyrelsen for ABP 1933 og administrerende direktør for begge firmaer 1937. Efter krigen blev han 1947 næstformand og 1951 formand for bestyrelsen i PGC, der havde underlagt sig ABP, Rose, Downs & Thompson, Ltd., Hull, og andre firmaer.

I årene 1948–57, da Niels R.s indflydelse var størst, blev bruttooverskuddet mere end 4-doblet: fra £ 227.400 til £ 1.052.560; reserverne voksede fra £ 411.000 til £ 2.700.000, og aktieudbyttet steg fra 12^{1/2} til 15. Antallet af ansatte øgedes fra 2000 til 2500.¹⁴⁸ Niels R. var en strålende leder. Han havde ikke blot et detaljeret kendskab til de enkelte led i den store virksomhed, men tillige vidsyn og dristighed. Hans energi var formidabel; udstyret med charme og forhandlingsevner hjembragte han fra sine rejser de store kontrakter, der sikrede firmaets vækst. Firmaet byggede oprindelig gasværker i England og mange lande i Vesteuropa; tilsidst producerede det anlæg og maskiner til alle dele af den kemiske industri og havde datterselskaber i Canada, Australien, Sydafrika og Frankrig og store anlæg i Indien.

Litterær virksomhed, opfindelser: Niels R.s hovedværk er *Modern Gas Producers* (London, Benn Bros., 1923, 545 sider), der endnu betragtes som autoritet. Fra 1916 udtog han patenter på opfindelser indenfor gasproduktion. Af hans mange afhandlinger skal nævnes: »Thermal Losses in the Gas Producer Process« (*Journal of The Society of Chemical Industry*, juni 1921), »Comparison between Laboratory Fuel Tests and Practical Working Results of the Producer Gas Process« (samme, dec. 1921), »Production of By-Product Producer Gas« (*Journal of the West of Scotland Iron and Steel Institute*, 1922), »Large Water Gas Generators in Great Britain«, foredrag ved 3. *International Conference on Bituminous Coal*, Pittsburgh, Penn., USA (Leeds, 1931), sammen med F. F. Rixon »The Gas Generator as a direct Producer of Metallurgical Products« (*Transactions of the Institution of Chemical Engineers*, IX, 1931) og sammen med G. B. Taylor »A New Method of Investigating the Behaviour of Charge Material in an Ironfoundry Cupola«, foredrag ved *Institution of British Foundrymen*, 42. Annual Meeting, Manchester 1945 (London 1945). Desuden foredrag om kemiske og tekniske emner.

Niels E. Rambusch
(nr. 84) 1889–1957, direktør, dr. scient.
h. c. Foto ca. 1950.

Anna Sønderholm
(nr. 85) f. 1890. Foto 1949.

Medstifter af og vicepresident for Institution of Chemical Engineers, hvis Moulton-medaille han modtog 1931. 29.6.1948 nåede han højdepunktet af sin karriere, da Durham University udnævnte ham til æresdoktor (Doctor of Science, h. c.).

Niels R. var et overskudsmenneske. Han var arbejdsglad som få og festlig i et festligt lag. Han havde en ægte forståelse for dem, der var »i hans brød«, og i udtalelser og nekrologer prises han for sin inspirerende personlighed.¹⁴⁹

Britisk statsborger 1930; navneforandring (gældende for hans gren til *Rambush* ved Deed of Poll 1930. Selvbiografi (1955) i familiearkivet.

Gift 16.9.1911 London med MAVIS BLACKMORE, f. 15.6.1889 Hornsey, London, datter af kolonialhandler John Henry Blackmore og Mary Anne Brockington. Uddannet ved Purley & Maldon, Essex.

4 børn: 11. generation, nr. 106–09.

85b ANNA RAMBUSCH, f. 18.12.1890 Sjørup, døbt 11.1.1891 Vroue. Huslig uddannelse, bl. a. hos landsarkivar Saxild, Viborg. Sygeplejerskeuddannelse på Frederiksberg Hospital 1915. Gift 30.9.1918 Skørping med cand. jur. SØREN NIKOLAJ SØNDERHOLM, f. 24.8.1888 »Sønderholm«, Vammen ved Viborg, søn af gårdejer Lars Peter Sønderholm og Ane Kirstine Dahl. Gammel sproglig student 1911 Viborg Katedralskole, cand. jur. juni 1917 (1.

karakter), fuldmægtig på Nordre Birk, by og herredsfogedfuldmægtig i Esbjerg 1917, kst. politifuldmægtig smst. 1919, politifuldmægtig i Viborg 1921. Landsretssagfører 1933 (bestallingen deponeret). Politimester i Søby 1937, dommer i Svendborg 1942. Afsked 1958. R. af D. 13.5.1942, R. af D.^I 18.11.1954. 3 børn:

1. LARS PETER SØNDERHOLM, f. 25.8.1919 Esbjerg; matematisk student 1938 Viborg Katedralskole. Var under besættelsen aktiv i *Holger Danske's* sabotagegrupper. Cand. jur. juni 1946 København (1. karakter), politifuldmægtig i Slagelse, sagførerfuldmægtig 1.3.1947, sagfører 21.3.1950, i Hartvig R.s sagførerforretning i Esbjerg 1952–53, derefter egen forretning i Viborg. Landsretssagfører 1958. Ansat i A/S Myresjö 1960–62, sekretær i Undervisningsministeriet 1963, fuldmægtig januar 1964. Gift 7.12.1950 med sygeplejerske EDEL NYMAND, f. 11.11.1921, datter af sognepræst Søren Sørensen Nymand og Martha Krogh. Ægteskabet opløst. 2 børn:

1. SØREN SØNDERHOLM, f. 8.10.1951 Slagelse.

2. JAKOB SØNDERHOLM, f. 16.6.1954 Viborg.

2. JOHANNE SØNDERHOLM, f. 11.1.1923 Viborg, døbt 15.4. Domkirken. Ny-sproglig student 1941 Hjørring Gymnasium, 3-sproget korrespondent 1943 Handelshøjskolen i København, sygeplejerske 1947. Gift 27.6.1953 Bregninge, Tåsinge, med cand. jur. BENT FRIIS BALLEGAARD, f. 7.7.1925 Maribo, døbt 22.11. Saksjøbing, søn af skolebestyrer Martin Hansen Ballegaard og Magdalene Elise Olsen. Student 1944 Haslev, cand. jur. juni 1953 København (1. karakter). Sekretær i Landbrugsministeriet 1.2. 1954, fuldmægtig 1.3.1965. 2 børn:

1. MARTIN BALLEGAARD, f. 30.9.1955 Frederiksberg.

2. HENRIK BALLEGAARD, f. 29.12.1956 Frederiksberg.

3. JACOB DAHL SØNDERHOLM, f. 6.11.1928 Viborg, døbt 20.1.1929 Domkirken. Matematisk student 1946 Svendborg, cand. med. 1957. Læge på Fåborg Sygehus 1961–65, sygehuslæge i Ringe 1.7.1965. Gift 30.1.1954 med SOLVEIG ELLEN RAU, f. 17.1.1921. 3 børn:

1. NANNA SØNDERHOLM, f. 15.8.1955 København.

2. METTE SØNDERHOLM, f. 15.3.1958 Fåborg.

3. DRENG, f. 9.1.1965 Fåborg.

86c ERIK REINHARDT RAMBUSCH, f. 14.11.1892 Sjørup, hjemmedøbt 21.12., i Vroue kirke 3.4.1893, d. 24.8.1945 Århus, begr. 30.8. Vestre Kirkegård.

Præliminæreksamen 1907, Nykøbing Mors Mellem- og Realskole, konfirmeret 1.10.1911, telegrafelev Skive 1908–10, telegrafmedhjælper Aalborg 1911–13. Sejlede i 2 år som telegrafist på D. F. D. S.s Amerikabåde.

Erik R. Rambusch

(nr. 86) 1892–1945, økonomidirektør og hustru *Elisabeth Hansen*, f. 1897. Foto-graferet 11.4.1945 af datteren Anna.

Hartvig H. Rambusch

(nr. 87) f. 1894, landsretssagfører.
Foto 1949.

Erik R. var glødende radikal. I maj 1911 var han medstifter af Radikal Ungdoms Landsforbund, og i de følgende år var han en af bevægelsens ledende agitatorer. Hjemkommen fra England holdt han på R. U.s landsmøde 1919 et foredrag om udbyttedeling og arbejdernes indflydelse på virksomhedernes ledelse. Han fik disse tanker optaget i resolutionen, og snart blev de accepteret af Det radikale Venstre. I 1920 blev de ført frem i Folketinget af vennen Bertel Dahlgaard og i 1927 af P. Munch.¹⁵⁰

Det var Erik R.s mål at blive politiker. Tilskyndet af professor L. V. Birck gik han i land i 1915 og begyndte at studere. Student 1916 (dimitteret af universitetet), cand. polit. juni 1921 (1. karakter). Lærer ved Københavns Radioskole 1915–18. Sekretær i Udenrigsministeriet 1.7.1921, skatteinspektør i Esbjerg 1.5.1925. Indførte 10-ratesystemet og en effektiv skatteinddrivning, der reducerede restancer til et minimum. Kommunaldirektør 1.2.1936; i dette embede forenkede han byens administration og koordinerede de enkelte led. Han var idérig og aktiv, afholdt af sit personale og respekteret af byråd og andre myndigheder. Årene i Esbjerg blev hans lykkeligste.

1.2.1939 tiltrådte Erik R. det nyoprettede embede som økonomidirektør i Århus. Han tilrettelagde det nye magistratsstyre, omlagde regnskabsvæse-

net og foretog en række fordelagtige konverteringer. Fik oprettet Århus kommunes statistiske kontor og fungerede tillige som byrådssekretær.

Alligevel var de 6½ år i Århus ikke fuldt tilfredsstillende for Erik R. Han kritiserede skarpt slendrian og protektion; byrådets flertal og periodens to borgmestre fandt snart, at denne embedsmand var for selvstændig og begrænsede hans beføjelser. I juni 1945 fik Århus en ny borgmester, fhv. minister S. Unmack-Larsen, en betydelig personlighed, der var indstillet på at give sine embedsmænd ansvar. Et tillidsfuldt forhold mellem borgmester og økonomidirektør var netop blevet etableret, da døden afbrød det.

Borgmesteren talte ved graven om hans »enestående pligttroskab« og sluttede: »Erik Rambusch var en mand, der sagde sin mening uden hensyn til, om det behagede mig eller de tidligere borgmestre. Han arbejdede først og fremmest for sin bys vel . . . Jeg vil savne ham! Hans død er et meget stort tab for Århus by«. ¹⁵¹ Byens førende blad skrev: »Økonomidirektør Rambusch var ikke lige populær blandt byens øvrige administrationsledere. Når han fandt noget vrangt, skred han ind uden persons anseelse, men hvem holder af alt for megen reformiver, når man synes, at alt er godt, som det er? Til gengæld var han elsket af sine nærmeste medarbejdere. De beundrede hans klare forstand, og de vil savne det lyse smil, han evnede at lægge over alt arbejde, selv det kedeligste«. ¹⁵²

Litterær virksomhed: Erik R. skrev 3 bøger om skattespørgsmål: *Den personlige Beskatning til Stat og Kommune i Hovedtræk* (1933), *Den personlige Beskatning til Kommunen* (1937) og, sammen med Vigor Nielsen, *Den direkte Beskatning til Stat og Kommune* (1945), alle udkommet på det Schönbergske forlag, København). Desuden 3 statistiske afhandlinger: *Indtægts- og Erhvervsforhold i Esbjerg 1928*, *Indtægts- og Erhvervsforhold i Esbjerg 1934* (begge udkommet hos Rosendahl, Esbjerg, henholdsvis 1929 og 1935) og *Indtægts-, Erhvervsforhold m. m. i Aarhus* (Aarhus Stiftsbogtrykkerie, 1943). Afsnittet »Købstds- og Landkommunernes Finansier« i *Danmarks Kultur ved Aar 1940* (III, København, Det danske Forlag, 1942). Artikler i *Købstdsforeningens Tidsskrift*, kronikker og foredrag.

Hverv: Medlem af bestyrelsen for Skatteinspektørforeningen 1932–39, af Indenrigsministeriets kommission for uddannelse af kommunale tjenestemænd fra 1938 og af bestyrelsen for Jysk Nationaløkonomisk Forening. Censor ved de statsvidenskabelige og økonomiske eksaminer ved Københavns og Århus universiteter fra 1940.

Gift 11.4.1922 Søllerød med ELISABETH HANSEN, f. 28.10.1897 Nykøbing Mors, hjemmedøbt 30.10., i kirken 11.4.1898, datter af boghandler Hans Hansen og Anna Frida Cathrine Frederiksen. Realeksamen 1913, Nykøbing Mors Mellem- og Realskole, udlært hos faderen, boghandlermedhjælper i Flensborgs Boghandel, Roskilde, 1919–21.

Elisabeth R. har som sin svigermor engageret sig i socialt arbejde og politisk aktivitet for Det radikale Venstre. Medlem af bestyrelsen for Trøjborg Vuggestue fra 1943, Skåde Børnehjem fra 1958, for Århus radikale Vælgerforening fra 1947, næstformand fra 1953. Delegeret ved mange landsmøder, kandidat til Århus byråd.

2 børn: 11. generation, nr. 110 og 111.

87d HARTVIG HEINRICH RAMBUSCH, f. 18.7.1894 Sjørup, døbt 31.7. Vroue.

Gammelsproglig student, Viborg Katedralskole, 1911, cand. jur. januar 1918 (1. karakter). By- og herredsfogedfuldmægtig i Esbjerg 1918, politifuldmægtig 1.10.1919, dommerfuldmægtig 1.4.1921. Sagfører 15.2.1933. Etablerede sammen med landsretssagfører Poul Jæger sagførerforretning i Esbjerg 1.4.1933. Landsretssagfører 18.11.1933. Firmaet Jæger, Rambusch, Andrup & Tulinius-Hansen har i flere år været et af Jyllands største; det beskæftiger for øjeblikket 6 jurister og 12 kontorister.

Ved valget i marts 1943 indtrådte »Vigge« R. i Esbjerg byråd, idet han genvandt det radikale mandat. Han havde da i nogle måneder været medlem af *Frit Danmarks* første gruppe i Esbjerg, især beskæftiget med presse- og informationsarbejde.¹⁵³ Arresteret af Gestapo 2.3.1944, sad først i danske fængsler og lejre (Horsørød, Frøslev) og blev i november deporteret til koncentrationslejren Neuengamme ved Hamburg. Senere anbragt i lejren Versen ved den hollandske grænse. Kom hjem i april 1945 med Bernadottes hvide busser. En beretning om deltagelsen i modstandsarbejdet og opholdet i fængsler og lejre findes i familiearkivet.

Afgav byrådspladsen til suppleant 1945. *Hverv*: Har deltaget i humanitært arbejde i Kammeraternes Hjælpefond (medlem af bestyrelsen fra 1945) og Frihedsfonden (Esbjergafdelingen fra 1945, hovedbestyrelsen fra 1963). 4. Maj Kollegiet i Esbjerg blev, i modsætning til landets andre frihedskollegier, rejst af lokale kræfter; »Vigge« R. var formand for arbejdsudvalget 1948–50 og har været formand for kollegiet siden indvielsen 29.8.1950.

Næstformand for A/S Den sydvestjyske radikale presse 1950–58 og for A/S Sydvestjyllands Bogtrykkeri 1952–58. Hans evner som mægler er bl. a. blevet anvendt ved hvervet som opmand ved arbejdskonflikter på Esbjerg havn 1932–52. Medlem af Esbjerg Advokatforenings bestyrelse 1935–61,

formand 1957–61. Medstifter af Esbjergadvokaternes Retshjælp for ubemidlede, 1960. Formand for Sydvestjysk Samfund.

Gift 1. gang 17.10.1919 Esbjerg, Vor Frelsers, med INGEBORG MARIE SLOTH, f. 8.3.1899 Janderup, datter af margarinefabrikant Peder Odgaard Sloth og Jensine Marie Christiansen. Mellemskoleeksamen 1913, Esbjerg Gymnasium, husholdningsuddannelse, bl. a. en tid hos svigerforældrene. Ægteskabet opløst 1930.

1 barn: 11. generation, nr. 112.

(Ingeborg R. blev gift 2. gang 19.9.1932 med læge SVEND HASSING LIGHT, Esbjerg, f. 15.3.1892 Roskilde, d. 17.12.1937 Esbjerg. Ingen børn. Hun er nu assistent på Esbjerg kommunekontor).

Gift 2. gang 10.12.1930 Esbjerg Rådhus med AGNES MARGRETHE BEKKER-HANSEN, f. 31.7.1897 Sillehoved, Give sogn, datter af købmand, senere forretningsfører for Jydsk Andels Foderstofforretning i Esbjerg, Søren Jensen og Ane Sørensen, d. 20.11.1943, begr. 27.11. Esbjerg ny kirkegård.

Realeksamen Danmarksgades skole, Esbjerg, 1914, telegrafelev 1.3.1916, postassistent 1.4.1922.

2 børn: 11. generation, nr. 113 og 114.

(Gift 1. gang 1923 med bogholder KNUD BEKKER-HANSEN, Esbjerg. Ægteskabet opløst 1925, ingen børn).

Gift 3. gang 19.5.1945 Holmsland med META CHRISTINE LAURSEN, f. 7.2.1899 Sillehoved, Give sogn, søster til 2. hustru.

Realeksamen 1914, Danmarksgades skole, Esbjerg, telegrafelev 1.3.1916, postassistent 1.4.1922. Ingen børn.

(Gift 1. gang 1924 med bankassistent HAKON HARTZ LAURSEN, Esbjerg. Ægteskabet opløst 1931. 2 børn:

1. Inge Hartz Laursen, f. 5.1.1925 Esbjerg, bibliotekar i Esbjerg, gift 9.4.1952 med bibliotekar Lauritz Uglvig Christiansen.

2. Alice Hartz Laursen, f. 16.2.1927 Esbjerg, kontorassistent ved D.S.B.s rejsebureau, Esbjerg.)

88e EDVARD VILHELM AUGUST RAMBUSCH, f. 29.3.1896 Sjørup, døbt 22.5. Vroue.

Forlod Viborg Katedralskole i 14-års alderen og blev udlært på De Smithske Jernstøberier i Aalborg. Afgang fra Københavns Maskinistskole januar 1915, 3. maskinmester på m/s *Jac. Kjellerup* på dens rejse fra England til Rusland og tilbage, 1915. Ansat hos rådgivende ingeniørfirmaer i London 1915–19, studerede samtidig ved Battersea Polytechnic. Ledede opførelsen af Power Gas Corporations gasværker for Tweefontein Collieries, Transvaal, Sydafrika, 1920–23.

Af Rambusch Decorating Company kaldt til New York, hvor han landede 1.7.1923. Efter nogle år som repræsentant overtog han ledelsen af firmaets belysningsafdeling, som han siden har drevet op, så den i dag tegner sig for næsten halvdelen af RDC's samlede indtægt.

Patenter: Gasproduktionsforbedringer ca. 1920 (England); har opfundet og udtaget patent på lamperne Annulite og Downlite m. m. Foredrag og artikler om belysningstekniske emner. *Hverv:* Formand for N. Y.-afdelingen af Illuminating Engineering Society 1929–30. »Fellow« fra 1952. Medlem af Illuminating Engineering Society, London.

Edward R. er et sprogtalent med et usædvanlig stort ordforråd og en sikker sprogsans både på engelsk og på dansk. Han er en ynder af digteren Ogden Nash og har selv præsteret adskillige »nasheries«, f. eks. dette lille vers fra opholdet i Danmark i sommeren 1964 (»Den lille havfrue« mistede sit hoved ved hærværk, i sommeren 1964 blev et nyt sat på):

*»Somebody stole the maiden's head,
a »Capital« crime, to be sure!
She had another made instead
and now she's as good as you're«.*

Har oversat *Slægten Rambusch* (1965) til engelsk. Selvbiografi 1956 i familiearkivet. Amerikansk statsborger 27.8.1929.

Gift 3.10.1925 i den danske lutherske kirke, Brooklyn, med ELLEN RIGMOR LAURA DE FINE LICHT, f. 22.8.1893 København, datter af senere lodsoldermænd i Hals Mathias de Fine Licht og Laura Kabell. Præliminærexamen 1910, Hals, klaveruddannelse hos professor Ohrt, København; spillelærerinde. Kom til USA 10.6.1921 og blev statsborger 27.8.1929. Hendes uddannelse var blevet betalt af Edvard J. C. Rambusch (nr. 56); næste gang, hun mødte et medlem af slægten, var det ogsaa en Edvard – og ham blev det!

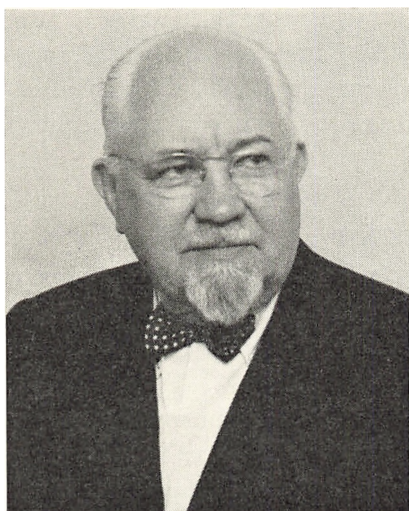
3 børn: 11. generation, nr. 115–117.

VI

Sognepræst SVEND TRØST RAMBUSCH's børn med CHARLOTTE ESSEMANN
(se nr. 68)

89a HELGE RAMBUSCH, f. 6.4.1897 Tunø, døbt 7.6.

Efter realeksamen fra Hjørring Gymnasium 1913 gennemgået landbrugsskole; forvalter på større gårde. Aftjent værnepligt fra 8.1.1917, kornet i artilleriet 31.1.1918–17.10.1918.

Edward V. A. Rambusch
(nr. 88) f. 1896, direktør.
Foto 1961.

Helge Rambusch
(nr. 89) f. 1897, kriminalassistent.
Foto 1964.

Ansæt ved det sønderjydske ordenspoliti 1.5.1923, overgået til kriminalpolitiet 15.6.1928, hvor han fik en smuk karriere. Gjorde først tjeneste i København, forflyttet til Vordingborg 1.11.1933, kriminaloverbetjent i Hjørring 1.4.1940, kriminalassistent og stationsleder i Ringsted-Sorø 1.10.1951. Afsked p. gr. af alder 1.5.1964. Underviser lejlighedsvis i samfundskundskab i kommuneskolerne i Ringsted.

Var under besættelsen i kraft af sit gode kendskab til tysk »forbindelsesofficer« mellem politimesteren og den tyske værnemagt og løste mange vanskelige problemer. Behandlede efter krigen så godt som alle værnemagersager i Hjørring politikreds. Statsadvokaten for ekstraordinære sager udtalte herom: »Overbetjentens behandling af sagerne har været så dygtigt udført, at man ikke har kunnet undgå at lægge mærke til kvaliteten af de af ham behandlede sager fremfor de fleste andre sager«. ¹⁵⁴

Medstifter af og formand for Vordingborg politihundeforening 1936–40. Idrætsmærket i guld; dommer ved atletikkonkurrencer. Foredrag om ungdomskriminalitet. Fire generationers blomsterglæde voksede hos Helge R. ud i fuldt flor; især er han en kender af roser, har skrevet og talt om rosernes historie. Politiets fortjenstmedaille 1953. Bogen *Beretning vedrørende Forholdene i Hjørring Politikreds under den tyske Besættelse 1940–1945* (Hjørring, 1947) er hovedsagelig skrevet af ham.

Gift 31.10.1926 Bov med ANNA HENRIETTE MARGRETE HANSEN, f. 22.8. 1892 Hjelm Damsholte, Møn, døbt 16.10., datter af gårdejer Henning Laurits Hansen og Meta Hansen. Gennemgik Damsholte skole, handels-skoleeksamen 1916, Nakskov, ansat ved kasse- og bogholderi i København indtil ægteskabet.

2 børn: 11. generation, nr. 118 og 119.

90b TAGE RAMBUSCH, f. 26.9.1898 Tunø, døbt 27.10.

Realeksamen 1913 Hjørring Gymnasium, isenkræmmerlære hos Victor Sørensen, Frederikshavn 1913–18, værnepligt 1918–19. Ekspedient hos A/S Nielsen & Winther, København, 1919–22, førstemand hos Victor Barrit, Århus, 1922–23.

I 1923 rejste Tage R. til Siam (Thailand) for Ø. K. De næste fire år som afdelingsleder i Ø. K.s Oriental Stores i Bangkok fik stor betydning for ham. Eksamen i siamesisk sprog. Efter hjemkomsten fuldmægtig i Henrik Jensens vægfabrik, København 1927–35; prokurist hos isenkræmmer Victor Sørensen, Frederikshavn 1935–40. Overtog 1.2.1940 denne forretning, som i dag er stor og blomstrende: »Rambusch – midt i byens hjerte«, en gros – en detail.

Hverv: Medlem af bestyrelsen for Frederikshavns Handelsstandsforening 1957–63, af bestyrelsen for Centralforeningen for Danmarks Isenkræmmere fra 1958, af bestyrelsen for Foreningen Norden i Frederikshavn fra 1963 og repræsentant for Dansk Samvirke fra 1945. Medlem af repræsentantskabet for Frederikshavn Bank fra 1960, medlem af bestyrelsen fra 1964. Aktiv i Rotary, medlem fra 1939, præsident 1954–55, formand for udvalget for internationalt samarbejde i en årrække. Vicekonsul for Finland fra 1961.

Tage R. er i besiddelse af en udpræget slægtsfølelse. Hans samling af billeder og udklip vedrørende slægtens medlemmer dannede basis for arkivet, da det blev etableret i 1954.

Gift 5.11.1929 København med ELISABETH WILKENS, f. 25.5.1902 Nakskov, datter af apoteker Johan Wilkens og Anna Margrethe Mackeprang. Realeksamen Nakskov 1917. Assistent på Statens Frøkontrol, København.

2 børn: 11. generation, nr. 120 og 121.

91c INGEBORG RAMBUSCH, f. 25.2.1900 Tunø, døbt 16.4. Realeksamen 1915 Hjørring Gymnasium, sygeplejeuddannelse i Nyborg. Har haft klinik for fodpleje i Vanløse 1942–61.

Gift 1. gang 5.5.1921 Rolfsted med kolonialhandler i Lendemark ved Stege AAGE EJNER RANDBØLL PETERSEN, f. 18.2.1893, søn af møller og gård-

Tage Rambusch
(nr. 90) f. 1898, isenkræmmer,
vicekonsul. Foto 1949.

Ingeborg Jørgensen
(nr. 91) f. 1900. Foto 1951.

ejer Georg Julius Petersen og Augusta Magdalene Randbøll. Ægteskabet opløst 1937. 3 børn:

1. SVEND AAGE RANDBØLL PETERSEN, f. 8.6.1923 Stege. Politibetjent, nu medindehaver af faderens kolonial en gros-forretning i København. Gift 26.6.1948 med ELSE LILLY BALLERSTEIN, f. i Ringsted. Børn:
 1. INGELISE RANDBØLL PETERSEN, f. 25.4.1950 Stege.
 2. OLE RANDBØLL PETERSEN, f. 4.2.1952 Stege.
2. MOGENS RANDBØLL PETERSEN, f. 5.3.1926 Stege. Kommunalærer. Gift 18.6.1949 med INGA HEDVIG JENSEN, f. Frederiksberg. Børn:
 1. JENS RANDBØLL PETERSEN, f. 15.3.1951, d. 18.9.
 2. MADS RANDBØLL PETERSEN, f. 24.8.1952.
3. KIRSTEN RANDBØLL PETERSEN, f. 30.4.1927 Stege. Gift 5.11.1948 København med læge SAM AAGE BRÜNNER, f. 18.2.1920 København, døbt 13.5.1952 Borås, Sverige, søn af fabrikant Aage Brünnner og Sigrild Ingeborg Hansen. Cand. med. København januar 1947, dr. med. 1964, røntgenoverlæge ved Københavns Amtssygehus, Gentofte. Børn:
 1. BENTE BRÜNNER, f. 21.10.1949 Borås, døbt 19.2.1950.
 2. NILS AAGE BRÜNNER, f. 3.4.1952 Borås, døbt 13.5.
 3. LARS BRÜNNER, f. 31.3.1954 København, døbt 6.6. Virum.

Ingeborg blev gift 2. gang 19.12.1951 med overchauffør RIKARD JØRN JØRGENSEN, f. 13.4.1899 Rødby, døbt 4.6., søn af Carl Jørgensen og Anna Fleckner. Uddannet ved landbrug, rutebilejer 1923–24, derefter chauffør, senere overchauffør ved D. S. B. Afsked 1.2.1964. Har modtaget Dansk Røde Kors' og Norsk Røde Kors' medailler for indsats under 2. verdenskrig. (Gift 1. gang Fanefjord med Andrea Andersen, i dette ægteskab en søn, Arne Jørgensen, f. 20.2.1925 Stege).

92d ELSE RAMBUSCH, f. 4.6.1901 Tunø, døbt 17.7. Huslig uddannelse, bl. a. hos Johannes og »Mille« R., København. Gift 20.5.1923 Refsvindinge med manufakturhandler EINAR HASLE-HANSEN, Kværndrup, f. 28.1.1899, død 17.6.1954, søn af manufakturhandler Hans Madsen Hansen og Anna Margrethe Hasle. Efter sin mands død drev Else i nogle år forretningen alene; hun har nu solgt den, men bor stadig i Kværndrup. 1 barn:

ANNA MARGRETHE HASLE-HANSEN, f. 26.2.1924 Kværndrup, døbt 6.4., student 1942, exam. pharm. 1946, afdelingsleder på Statens Seruminstitut, udsendt af FN til Mauritius og p. t. Nigeria. Gift 7.11.1964 Ibadan, Nigeria, med ingeniør CYRIL GRAHAM.

93e ELISABETH RAMBUSCH, f. 1.8.1902 Tunø, døbt 24.8. Lider af medfødt myxødem og har derfor altid boet hjemme. Bor efter hjemmets opløsning i september 1964 på *Stella Maris*, Nyborg.

94f KIRSTEN RAMBUSCH, f. 3.10.1903 Skallerup, døbt 28.10., d. 6.3. 1933 Chicago, begr. der. Udvandrede til Canada, hvor hun 10.10.1925 blev gift med ingeniør ANDERS EJNAR CHRISTENSEN, f. 12.10.1881. Ingen børn.

95g ASGER RAMBUSCH, f. 7.4.1905 Skallerup, døbt 21.5., d. 27.10.1953 Odense, begr. 31.10. Urnekirkegården.

Udgået af 3. mellem Nyborg 1920, i isenkræmmerlære hos Otto Nielsen, Nyborg, 1920–24, arbejdede derefter hos sin læremester i 2 år. Kommiss hos Drewsen & Nellemann, Nyborg, Victor Sørensen, Frederikshavn, og Emil Larsen, Randers. Gennemgik Købmandsskolens kursus i London 1934. Aktiv i Vendsyssel K. U.

Forretningsfører for Niels Niensens glashandel, Odense, 1935. Ved dette firmas ophør etablerede han 1.7.1939 sin egen glas- og porcelænsforretning på Vestergade i Odense.

Medlem af Odense Handelsstandsforenings bestyrelse, formand for Odensekredsen af de jysk-fynske isenkræmmeres centralforening. Medlem af handelsretten for Odense fra 1952 og af Børnehjælpsdagens komité.

Ved Asger R.s pludselige død skrev Odenses førende blad: »Asger Rambusch var et elskværdigt og indtagende menneske, afholdt af sit personale.

Han var af sind optimist, var hyggelig og morsom at være sammen med og bliver efter sin død fremhævet som en god ven og kammerat for den snævre kreds, han knyttede sig til«. ¹⁵⁵

Gift 25.10.1939 Odense, Kingoskirken, med ERNA CHRISTENSEN, f. 17.8.1915 Odense, døbt 12.9. Ansgar kirke, d. af snedker Christian Jørgen Christensen og Asta Martensen. – Realeksamen 1931, Giersings Realskole, forretningsuddann. Fører forretningen videre som et aktieselskab under eget navn.

3 børn: 11. generation,
nr. 122–124.

Asger Rambusch
(nr. 95) 1905–53, isenkræmmer.
Foto 1946.

96h MARGIT RAMBUSCH, f. 24.3.1906 Skallerup, døbt 16.4. Mellemskoleeksamen, Nyborg Realskole, 1920. Uddannet som sygeplejerske på Nyborg Sygehus 1927–30, supplerende uddannelse på Filadelfia og epileptikerhospitalet, Nyborg, 1942–47 leder af sygehjemmet Marienlyst i Herlev. Gift 9.6.1935 Nyborg med frisørmester AAGE MARIUS PETERSEN, f. 12.10.1911 Nr. Aaby, søn af gårdejer Petersen og hustru. Indehaver af Hotel Cosmopolites frisørsalon. Ægteskabet opløst. 1 barn:

HANNE SKYTT PETERSEN, f. 6.8.1937 København. Damefrisør. Gift 26.12. 1957 København med guldsmed VERNER THORVALD OLESEN. 1 barn:
CLAUS SKYTT OLESEN, f. 17.4.1960 Herlev.

97i BODIL RAMBUSCH, f. 15.10.1907 Skallerup, døbt 17.11. Uddannet som damefrisørinde. Gift 29.11.1935 København, Lindevangskirken med førstelærer ved Lendemark Skole ved Stege ELLERT V. M. MADSEN, f. 2.8.1903 København, døbt 8.7.1904 St. Johanneskirken, søn af skræddermester Hans Jørgen Madsen og Laura Christiansen. Lærereksamen Jonstrup Seminarium. Medlem af Stege landsogns sogneråd 1958–62. 2 børn:

1. SØREN MADSEN, f. 28.11.1936 Stege, døbt 25.12. Ingeniør ved Tuborg-bryggerierne. Gift 31.12.1961 Brønshøj Kirke med LISE MOLBERG. Barn: JETTE MADSEN, f. 19.4.1964 Bagsværd, døbt 26.7. Stengårdskirken.
2. GRETE MADSEN, f. 19.6.1940 Stege, døbt 16.10.1940. Uddannet som apoteksassistent. Gift 2.2.1963 Stege med ingeniør ERIK FALCON, København.

11. GENERATION

I

Telegrafmester HENRY RAMBUSCH's barn med DAGMAR HANSEN
(se nr. 77)

- 98 JØRGEN HARALD RAMBUSCH, f. 29.6.1912 København, døbt 15.9. Kastelskirken.

Student 1930 Ø. Borgerdyd, ansat i Københavns kommune, cand. jur. januar 1947 København (2. karakter). Politifuldmægtig i Voer-Nim herreder (ved Horsens) 1.2.1947. Sekretær i Overinspektoratet for Børneforsorgen 1.2. 1948. Sekretær i Direktoratet for Sygekassevæsenet 1.8.1953, fuldmægtig 1.4.1958.

II

Direktør TYCHO RAMBUSCH's barn med ELENA KUCHINSKIJ
(se nr. 81)

- 99 ANDRE PAUL RAMBUSCH, f. 29.9.1919 Rigshospitalet, døbt 11.10., d. 23.6. 1930 København, begr. 30.6. Vestre Kirkegård.

Efter at Andrés far var død og hans mor rejst til Frankrig, blev han sammen med sin kusine Inge Ahrens opdraget af bedsteforældrene og »Milla«.

III

Direktør HAROLD W. RAMBUSCH og OLAVA STEEN's adopterede børn
(se nr. 82)

- 100a HAROLD WILLIAM RAMBUSCH, f. 1.2.1922 Philadelphia, døbt 22.2. St. Hugh's Huntington Station, N. Y.

Harold R. II var under 2. verdenskrig flyver i det amerikanske luftvåben og blev skudt ned over Tyskland. Modtog ordnerne Purple Heart og Distinguished Flying Cross (Pending). Bachelor of Arts 1952, Columbia University.

Ansat i Rambusch Decorating Company 1937–62. Aktiv i sejlsportsklubber i New York, fra 1962 ejer af South Country Shores Marina (opstaller og reparerer yachter).

Gift 9.12.1943 New York med VIRGINIA FRANCES SCHWARZ, f. 17.2.1925, datter af møbelfabrikant Schwarz.

2 børn: 12. generation, nr. 125 og 126.

- 101b ROBERT EDWARD RAMBUSCH, f. 4.1.1924.

»Bob« R. var i den amerikanske hær på Sicilien og i Italien, Frankrig, Tyskland 1943–45. Bachelor of Arts 1947, University of Toronto. Diplom

1949 fra Center of Sacred Art, Paris. Ansat i Rambusch Decorating Company fra december 1949.

International sekretær for Young Christian Students 1948. Sekretær og formand for American Benedictine Academy, Fine Arts Section 1960–64, sekretær for North American Liturgical Conference fra 1963.

Gift 2.6.1951 med NANCY ELLEN MC CORMICK, f. 29.4.1927 Milwaukee, Wisconsin.

Bachelor of Arts 1949, University of Toronto. Studerede sprog ved Sorbonne i Paris og blev Master of Arts 1963 (education) fra Columbia University.

Nancy R. har vundet sig et navn i USAs pædagogiske verden som en dristig og dygtig pædagog. 1953 var hun elev på International Montessori Association's skole i London, og ved sin hjemkomst åbnede hun en lille børnehave for 3–6 årige i sin lejlighed i New York City. 1958 grundlagde hun Whitby School i Greenwich., Conn., hvis forstanderinde hun siden har været.

Skolen ledes efter dr. Maria Montessoris tanker. Skolegangen begynder, når børnene er fyldt 3 år; opgaverne er nøje tilpasset det enkelte barns udviklingsgrad; på den måde styrkes barnets selvtillid og glæde ved at lære. Børnene lærer fra den første dag selvdisciplin og koncentration om deres arbejde. De behandles som ansvarsbevidste små borgere, således giver de hånd til deres lærer(inde), når de kommer og går, og har selv ansvaret for, at klasseværelset er i orden.

Whitby School har fået mange tilhængere, ikke mindst blandt katolikker. I 1960 rejste forældrene 275.000 dollars til nye bygninger; i hele USA er der nu over 100 Montessori-skoler, hvoraf ca. 40 drives efter mønstret fra Nancy Rambusch's pionerskole.

Nancy R. er formand for American Montessori Society. Hun har udgivet bogen *Learning How to Learn* og har talt og skrevet om sine tanker over hele USA.¹⁵⁶

2 børn: 12. generation, nr. 127 og 128.

102c KAREN RAMBUSCH, f. 13.2.1929 Bronx, N. Y., døbt 30.12.1930 St. Hugh's Huntington, New York.

Afgang fra Sacred Heart High School, Norton, Conn., 1947. Sygeplejeuddannet på St. Joseph's Hospital, Yonkers, N. Y., St. Claire's Hospital, N.Y. City og Children's Hospital, Boston, Mass. Arbejder nu på St. Francis Hospital, Roslyn, N.Y.

Direktør VIGGO F. E. RAMBUSCH's børn med GUDRUN BECH
(se nr. 83)

103a VIGGO BECH ANSGAR RAMBUSCH, f. 27.4.1931 New York City, døbt St. Vincent Ferrer.

Afgang fra Fordham Preparatory School, N. Y. City 1949, Bachelor of Arts 1953, St. Michael's College ved University of Toronto. Var formand for studenterrådet og modtog som tak herfor St. Michael's College Key.

Aftjente sin værnepligt 1953–55 ved den amerikanske hærs ingeniørtropper i Tyskland. Arbejdede som dekoratør hos Robert Rasmussen, København, og hos Campbell Smith & Co., London, 1955–56. Studieophold i Spanien og Italien. Master of Arts 1957, Catholic University, Washington DC (thesis: *Problems of Contemporary Church Art.*)

Indtrådte i Rambusch Decorating Company i sommeren 1957, vicepresident fra 1963.

Viggo har ofte besøgt Danmark, deltog i slægtsfesten 1954 og taler lidt dansk. Som resten af familien er han aktiv i Saint Ansgar's Catholic League, og han er medlem af bestyrelsen for H. C. Andersen Story Telling Center.

Gift 19.9.1959 Greenlawn, Long Island, med CATHA JACKSON GRACE, f. 4.1.1937 Brooklyn, N. Y., døbt 14.1. St. Francis Xavier, datter af læge Edwin Joseph Grace og Gertrude Keating.

Bachelor of Arts 1958, Smith College (udmærkelse). Wintherthur Fellow 1958–59 (University of Delaware og Wintherthur museet). Studerer for tiden kunsthistorie ved New York University og regner med at få sin Master of Arts-grad i juni 1965.

2 børn: 12. generation, nr. 129 og 130.

104b LENNARD KNUD RAMBUSCH, f. 1.5.1934 New York City, døbt 12.8. St. Hugh's, Huntington Station, New York.

Afgang fra Fordham Preparatory School 1952, Bachelor of Arts 1956, St. Michael's College ved University of Toronto. Bachelor of Law 1959, New York University Law School (thesis: *Flags of Convenience*).

Aftjente sin værnepligt som officer ved USCoast Guard Reserve 1959–62, det sidste år med tjeneste i Staff Legal Office, N. Y. Studerede samtidig ved New York University Business School og blev Master of Business Administration 1962.

Lennard R. er foreløbig den sidste af familiens mange jurister. Han er fra 2.1.1963 ansat i det store sagførerfirma i New York City Haight,

Gardner, Poor & Havens med speciale i søret. Adgang til at praktisere ved N. Y.s domstole 1960, ved forbundsdistriktsdomstolene for N. Y. 1962 og ved forbundsappeldomstolen for 3. circuit 1963. Sekretær for N.Y.-afdelingen af American-Scandinavian Foundation fra 1964.

105c ERIK HENRIK PETER RAMBUSCH, f. 26.4.1941 New York City, døbt 8.6. Immaculate Heart of Mary, Scarsdale, New York.

Afgang fra Archbishop Stepinac Diocesan High School, White Plains, N. Y., 1959, Crosier Seminary, Onamia, Minnesota 1959–60, Bachelor of Arts 1964, St. John Fisher College, Rochester, N. Y. Har i studietiden særligt interesseret sig for retorik og debat med økonomi, politik og dramatik som specialer. Pi Gamma My og National Social Science Honor Society. Studerer fra september 1964 ved Columbia University School of Business.

v

Direktør, dr. h. c. NIELS RAMBUSH's børn med MAVIS BLACKMORE
(se nr. 84)

106a SIGURD HARALD ALFRED RAMBUSH, f. 23.5.1912 London, d. 21.4.1931 Birkenhead Baths, begr. Oxbridge Cemetery, Stockton-on-Tees.

Realeksamen 1928 Nykøbing Mors Mellem- og Realskole. Derefter lærling på britiske handelsskibe, idet han ville være officer i handelsflåden. Sejlede sidst jorden rundt med m/v *Athelcrown*, besøgte bl. a. Edward R. i New York. Under en orlov hjemme døde han af hjerteslag forårsaget af badning umiddelbart efter et kraftigt måltid. Hans overordnede udtalte sig meget positivt om hans karakter og evner.

I løbet af 10 måneder var dermed 3 af slægtens yngste revet bort: I juni 1930 døde den 10-årige André Paul (nr. 99), i september 1930 døde Grete R. (nr. 115) knap eet år gammel; Sigurd R. var ved sin død knap 19 år.

Karen-Elise R. (nr. 63) skrev 6 dage efter dødsfaldet til Johanne R. (nr. 64): »Det synes, at Rambusch familien ikke skal spares for nogen smerte, døden kan tilføje den . . .«. Hun fandt, at Elena samt Edward og Ellen var ramt hårdest, da de ikke havde andre børn. Brevet giver et stærkt indtryk af de to grand old ladies' kærlighed til den familie, de havde giftet sig ind i. Det hedder senere i brevet: »Og mens vi sørger over de unge, som bliver os berøvet, går vi og venter på, at et andet lille væsen skal komme ind i verden. Viggo telefonerede for et par timer siden, at han kl. 4 i morgen havde kørt Gudrun på hospitalet, og nu venter vi i løbet af dagen, at en ny lille Rambusch har set dagens lys. Måtte hun nu blot ikke lide for meget. De ønsker sig en dreng, men vi bliver selvfølgelig lykkelige, hvad

køn det bliver, når blot barnet er velskabt og sundt«. – Samme dag fødtes, velskabt og sund, Viggo jr. (nr. 103)!

107b EJVIND VIGGE RAMBUSH, f. 18.7.1914 London på sin onkel »Vigge«s 20 års fødselsdag. Døbt Norton-on-Tees 1918.

Skolegang i Nykøbing Mors, hvor han sammen med sin bror boede hos »Bedstemor«, Johanne R. Klassisksproglig student 1932 Sorø Akademi, ansat i faderens firmaer PGC og ABP 1932–34. Studerede ingeniørvidenskab ved Cambridge University og blev Bachelor of Arts 1937, Master of Arts 1942.

Gennemgik School of Military Engineering 1937–39, løjtnant i British Expeditionary Forces in France 1939–40. Gjorde tjeneste i England 1940–43 som captain, second-in command, adjutant, fra 1941 major og til sidst chief instructor ved Royal Engineers' Combined Operations Centre. Deltog som sådan i landgangen på Sicilien i juli 1943, i landgangen ved Salerno i september 1943 og i erobringen af Italien.

I 1945 først seks måneder på Staff College i Haifa, derpå efterretningsofficer ved korpshovedkvarteret i Tyskland. 1945–47 og 1951–53 efterretningsofficer og commander i Royal Engineers, Vesttyskland og Berlin. 1948–51 næstkommanderende efterretningsofficer ved det britiske hovedkvarter i Singapore under den malaysiske kampagne. Oberstløjtnant 1953, stabsofficer ved forsyningstropperne, SHAPE i Paris 1953–56 og commander for Royal Engineers i Holland-Belgien, Antwerpen 1956–58. Tog sin afsked i juli 1958; bor nu i Rancho Santa Fe, California og St. Anton am Arlberg, Tirol.

Oberstløjtnant Ejvind R. er slægtens foreløbig sidste officer med en smuk karriere. Med sine fremragende sprogkundskaber har han taget diplom som 1. kl. hærtolk i dansk og tysk. Nævnt i »despatches« fra Italien 1944.

Gift 1. gang 27.1.1941 Newcastle med HAROLDEEN WILTON, f. 10.2.1915 Newcastle, datter af skibsreder Clifford Wilton og Gertrude Thompson. Uddannet på Queen Margaret's Boarding School, Scarborough og på Le Maronier, Lutry, Schweiz. Under 2. verdenskrig tjenstgørende i WAAF. Ægteskabet opløst 1946.

1 barn: 12. generation, nr. 131.

(»Deena« R. blev gift 2. gang 27.3.1947 med oberst i USAs luftvåben JAMES J. STONE. 1 barn: Kerry Linden Stone, f. 24.5.1955).

Ejvind R.s 2. ægteskab blev opløst umiddelbart efter barnets fødsel i 1948.

1 barn: 12. generation, nr. 132.

Gift 3. gang 1.5.1954 Paris med ELIZABETH THURNELL SCHLAET, f. 12.10.1911 Lamar, Colorado, USA, datter af Henry J. Johnson, immigreret fra

Sverige, og norskfødt mor. (»Sandy« var 1. gang gift med direktør CARL SCHLAET, Texaco Oil Company, d. 1953. 1 barn: Edith Goldie Schlaet).

108c JOAN RAMBUSH, f. 12.8.1918 Norton Stockton-on-Tees. Gik på Queen Victoria High School i Stockton-on-Tees og Newland's Convent School, Middlesbrough, indtil juli 1935. Queen's College, London, 1935–37, fik ved afgang herfra »Secretarial Diploma«. Ansat på kontoret hos Ashmore Benson Pease & Co., Stockton, 1938–39.

Joan tilbragte (som sin søster Helga) i 1936 et halvt år i Danmark hos Anna Sønderholm og hos Erik R. Danmark er hendes »andet hjem«, hun taler dansk og har huset de fleste af sine danske slægtninge i sit gæstfrie hjem i Osmotherley, Yorkshire.

Gift 26.3.1940 Holy Trinity Church, Stockton, med CHARLES TREVOR BOWMAN WILSON, f. 18.4.1915 Middlesbrough, døbt St. John's Church, søn af manufakturhandler Charles James Wilson og Eleanor Miller. Uddannet ved Ashville College, Harrogate, 1928–33. Officer i Royal Navy 1940–46. Direktør for familiens manufakturforretning, der havde udsalg i Stockton og Middlesbrough. Er nu »semi-retired«, idet han stadig varetager et arbejde som appeals-officer for Britisk Røde Kors. *Ordner m. m.*: 1939–45 Star. Atlantic Star. Italian Star and Victory Medal. Nævnt i flådens »despatches«. 4 børn:

1. DAVID JOHN CHARLES WILSON, f. 12.1.1941 Stockton-on-Tees, døbt 14.5. St. Cuthbert's Marton, Middlesbrough. Ashville College, Harrogate, 1952–57, Middlesbrough College of Art 1957–61 (diploma), postgraduate ved Central School of Arts and Crafts, London, 1961–62. I efteråret 1962 leder af kunstundervisningen på Middlesbrough High School for Boys. Ansat i Rambusch Decorating Company fra januar 1963 med speciale i glasmaleri; præmie 1964. Sommer og efterår 1964 studieophold i Danmark, Norge og England.

Gift 14.6.1964 Riverdale, N. J., USA med DONNA CLAIRE GREULICH, f. 15.7.1941 East Orange N. J., datter af forretningsmand Kurt Greulich og Althea Claire Lott. Uddannet på Newark (N. J.) School of Fine and Industrial Arts 1959–62 (certificate), tekstiltegnerske.

2. TREVOR MARTIN WILSON, f. 22.11.1945 Eaglescliffe, Stockton-on-Tees, døbt 27.12. Eggescliffe kirke. Ashville College, Harrogate, 1957–62, Constantine College, Middlesbrough, 1962–63. Matros i the Royal Navy fra oktober 1963.

3. Pige, dødfødt 23.3.1952, begr. på kirkegården i Osmotherley.

4. Dreng, dødfødt 2.2.1957, begr. på kirkegården i Osmotherley.

109d HELGA LONE RAMBUSH, f. 24.11.1919 Norton, Stockton-on-Tees, døbt 14.12. St. Michael and All Angels.

Gik på Queen Victoria High School, Stockton, og Newland's Convent School, Middlesbrough, indtil juli 1936. Queen's College, London, 1936–38, fik ved afgang domestic science diploma. Sygeplejeelev ved Eston Hospital, Yorkshire, 1939.

Gift 22.12.1939 Stockton-on-Tees med JAMES BURR HODSMAN, f. 3.7.1916 Mickleton Co., Durham, døbt 29.7. Lathkirk (katolske) kirke, søn af direktør for Hodsman Quarrying Co. James Anthony Hodsman og Hilda Mary Brown. Uddannet på Ampleforth College, Yorkshire, ansat i faderens firma. 1939–45 ved hærens signaltjeneste. To gange nævnt i hærens »despatches«.

Familien udvandrede i juli 1948 til Canada, bor nu i Danville, P. Q., hvor Jim arbejder som elektroingeniør for Johns Manville. 9 børn:

1. JAMES ANTHONY HODSMAN, f. 6.12.1941 Stockton-on-Tees, døbt 7.12. Barton House Nursing Home, d. 11.12., begr. 13.12. Oxbridge Cemetery.
2. LONA ANNE HODSMAN, f. 1.4.1947 Stockton-on-Tees, døbt 19.4. St. Cuthbert's. Notre Dame High School, Richmond, P. Q., Canada, 1964, sygeplejuddannelse påbegyndt ved Marianopolis College, Montreal.
3. JAMES NIELS HODSMAN, f. 5.4.1948 Barnard Castle, Co. Durham, døbt 24.4. St. Mary's. Notre Dame High School, Richmond, 1964. Studerer kunst ved Loyola College, Montreal.
4. PETER DOMINIC HODSMAN, f. 7.4.1949 Richmond, døbt 1.5. Holy Family.
5. JOAN MAVIS HODSMAN, f. 18.8.1950 Danville, døbt 3.9. Holy Family, Richmond.
6. JONATHON MARK HODSMAN, f. 10.4.1952 Danville, døbt 24.4. St. Anne's.
7. PHILIP MICHAEL HODSMAN, f. 15.6.1953 Danville, døbt 28.6. St. Anne's.
8. MARY MARGARET HODSMAN, f. 12.6.1956 Danville, døbt 1.7. St. Anne's.
9. CHRISTOPHER EJVIND EDWARD HODSMAN, f. 21.5.1962 Danville, døbt 10.6. St. Anne's.

VI

Økonomidirektør ERIK RAMBUSCH'S børn med ELISABETH HANSEN
(se nr. 86)

110a HANS HARTVIG RAMBUSCH, f. 24.10.1923 København, døbt 10.2.1924 Gethsemane Kirke.

Matematisk student 1944 Tarm, elev på Beder Gartnerskole 1944–45 og 1947–48, havebrugskandidat 1952, studieophold i England 1952 på legat fra Landbohøjskolen. Værnepligt ved CF 1.11.1952–1.11.1953.

Lærer ved Skårup Husholdningsskole og timelærer ved Skårup Seminarium 1.4.1954. Assistent ved Augustenborg Statshospitals gartneri 15.8.1955. Har siden 1.5.1958 ledet hospitalets gartneri og have, hvor mange patienter arbejder som led i behandlingen. Under sammenkomsten på Mommark Færgegård i juli 1964 kunne familien overbevise sig om, at alt var godt organiseret i den store bedrift.

Gift 10.7.1954 Ørting med MARITA KATARINA BERGLUND, f. 26.2.1931 Helsing, Finland, døbt 5.4. Dickursby, Helsing sogn, datter af håndværker Einar Harald Berglund og Svea Katarina Nyström.

Marita kom til Danmark 30.5.1942 og fik som plejeforældre lærer Lykke og hustru, Odder. Realeksamen 1948 Äggelby svenska Samskola, sygeplejeuddannelse på Århus Amtssygehus 1950–53. Sygeplejerske ved Augustenborg Statshospital.

2 børn: 12. generation, nr. 133 og 134.

111b ANNA RAMBUSCH, f. 27.12.1927 Esbjerg, hjemmedøbt 21.5.1928, i Zions Kirke 4.11.1928.

Huslig uddannelse, bl. a. hos kusine Joan i England. Elev på Testrup Sygeplejehøjskole (ved Århus) 1949–50, sygeplejeuddannelse på Århus Amtssygehus 1950–53. Askov Højskole 1955–56.

I sin generation er »Søster« den, der har rejst mest i udlandet. Hun har arbejdet på følgende udenlandske hospitaler: Glasgow Royal Infirmary 1.6.–1.12.1956, Crichton Royal, Scotland, indtil 1.12.1957, Western Psychiatric Institute & Clinic, Pittsburg, Penn., USA, 1.1.–1.7.1958, St. Mary's Hospital, Tucson, Arizona, 1.8.1958–1.5.1959.

Afdelingssygeplejerske ved Statshospitalet i Glostrup fra 1.6.1960. Har gennemgået kursus for psykiatriske sygeplejersker ved Århus Universitet i vinteren 1961. Har eget, såre gæstfrit hus i Glostrup.

VII

Landsretssagfører HARTVIG RAMBUSCH's barn af 1. ægteskab med

INGEBORG SLOTH

(se nr. 87)

112a IDA RAMBUSCH, f. 26.1.1923 Esbjerg, døbt 31.3. Vor Frelser Kirke, Esbjerg.

Nysproglig student 1940 Esbjerg; kursus i stenografi og maskinskrivning samt husholdningskursus 1940–41 Århus; tresproget korrespondent Københavns Handelshøjskole 1943 (udmærkelse).

Ansæt i rederiet J. Lauritzen 1943–53, fra 1946 sekretær for skibsrederne Ivar og Knud Lauritzen. 1945–46 af rederiet »udlånt« til lederen af det

danske fragtnævns shipping delegation til U. M. A. i London. Efter dette kontors nedlæggelse i marts 1946 3 måneder som korrespondent hos rederiet Lauritzens agenter i London, J. A. Finzi, Layman & Co., Ltd.

Gift 17.10.1952 Frederiksberg Rådhus med læge SVEN ERIK BRANDRUP, f. 13.7.1923 Frederiksberg, døbt St. Thomas Kirke, søn af handelsrejsende Poul Brandrup og Ella Nielsen. Matematisk student 1942 Birkerød, cand. med. januar 1952 København (1. karakter). Specialist i psykiatri i 1962, 1. reservelæge ved Rigshospitalets psykiatriske klinik 1.2.1964. Overlæge ved psykiatrisk afdeling, Centralsygehuset i Holbæk 1.2.1965. Tillige psykiatrisk konsulent ved invalideforsikringsretten fra 1964.

Videnskabelige arbejder: »Det reticulære system« (*Nordisk Medicin*, 1957). »Bevidsthedsproblemer i neurologisk belysning« (*Nordisk Medicin*, 1958). »Abdominal epilepsi« (*Nordisk Medicin*, 1959). »Reserpin og tetra-benacin ved chorea Huntington« (*Nordisk Medicin*, 1960). »A controlled Clinical Test of a New Psycholeptic Drug (Haloperidol)« (*Journal of Mental Science*, (eng.) 1961). »Tetrabenacine Treatment in Persisting Dyskinesia Caused by Psychopharmaca« (*American Journal of Psychiatry*, 1961). Foredrag ved XIV nord. psykiaterkongres Göteborg 1964. Bog-anmeldelser, artikler og foredrag.

Sekretær i Dansk Psykiatrisk Selskabs forskningsudvalg fra 1964. 3 børn:

1. MERETE BRANDRUP, f. 9.6.1953 Sæby pr. Høng, døbt 13.12.1953 Dianalund.
2. VIBEKE BRANDRUP, f. 15.3.1957 Aalborg, døbt 14.7. Jerne (Esbjerg).
3. HENRIK BRANDRUP, f. 26.5.1959 Risskov, døbt 9.8. Vor Frue, Århus.

Landsretssagfører HARTVIG RAMBUSCH's børn af 2. ægteskab med

AGNES MARGRETHE BEKKER-HANSEN

(se nr. 87)

113b SIGURD HARALD ALFRED RAMBUSCH, f. 21.12.1931 Esbjerg, døbt 7.2.1932 Vor Frelsers Kirke.

Nysproglig student 1950 Esbjerg, Askov Højskole 1950–51. Fulbright stipendiat ved University of Kansas, USA, 1955–57, Master of Arts i amerikansk historie (thesis: *American Public Opinion on Denmark during the German Occupation 1940–45*). Cand mag. (historie-russisk) Århus og København juni 1962 (1. karakter). Pædagogicum efterår 1962 Frederiksberg Gymnasium. Arkivar ved Rigsarkivet siden 1.2.1963. Underviser tillige i russisk ved Zahles Seminarium fra januar 1965.

Hverv: Formand for Historisk Forening ved Århus Universitet, 1954–55; medstifter af og formand for Amerikagruppen ved Århus Universi-

tet, 1957–60. Medlem af RUs internationale udvalg 1958–63, af RUs hovedbestyrelse 1962–63, af Det radikale Venstre's internationale udvalg 1959–63. Medlem af Studentersamfundets bestyrelse 1964–65.

Videnskabelige arbejder: »Revisorloven af 1909. Forudsætninger og debat« (*Erhvervshistorisk Årbog*, 1954). »Hvem modarbejdede loven om Esbjerg Havn?« (*Fra Ribe Amt*, 1955). »Dr. Rambusch i Sjørup« (*Fra Viborg Amt*, 1964). *Slægten Rambusch* (1965). Artikler og foredrag.

Gift 12.8.1960 Esbjerg Rådhus med MARTA MARIA MAGDOLNA SIMON, f. 29.4.1936 Kapuvar, Ungarn, døbt 1.5. i Kapuvar katolske kirke, datter af børnespecialist, dr. med. Pal Simon og Margit Horvath.

Student 1954 Jozsef Attila-gymnasiet, Sopron, studerede matematik og fysik ved Budapest Universitet 1954–56. Forlod Ungarn efter at have deltaget i opstanden i oktober-november 1956. Studerede arkitektur ved Technische Hochschule, Wien, 1957–60, boede på Mellemfolkeligt Samvirkes kollegium. Dansk statsborger ved lov af 28.11.1962. Studerer arkitektur ved Kunstakademiet i København siden 1960, går nu i næstsidste klasse med speciale i restaurering.

1 barn: 12. generation, nr. 135.

114c GERDA RAMBUSCH, f. 27.2.1934 Esbjerg, døbt 15.4. Zions Kirke. Nysproglig studentereksamen 1952 Esbjerg. I huset hos kusine Joan (nr. 108) 1952–53. Cand. mag. (engelsk-latin) Århus juni 1962 (1. karakter). Undervisningsassistent ved Århus Universitet i praktisk engelsk sprogfærdighed fra 1.9.1962. Tillige engelsklærer ved Handelshøjskolen i Århus 1962–64.

Hverv: Formand for De engelsk-studerendes Klub ved Århus Universitet, 1956–57, værtindesenior i Århus Studenterforening 1956–57.

Gift 18.7.1961 Esbjerg Zions Kirke med KARL HENRY SÆDERUP POULSEN, f. 1.5.1932 Århus, døbt 21.8. Vor Frue, søn af disponent Holger Poulsen og Mary Aronsen. Nysproglig student 1951 Marselisborg, i hæren 1951–54, afsked 1.2.1962 som kaptajn af reserven. Cand. jur. juni 1963 Århus (1. karakter), advokatfuldmægtig hos firmaet Therkelsen & Jørgensen, Århus, fra 1.8.1963. Lærer ved kursus for turistførere 1958–64; lærer ved den sociale Højskole i Århus fra 1964.

Hverv: Senior i Århus Studenterforening 1956–57. Medlem af bestyrelsen for Århus Studenterrevy fra 1964. Har haft roller i flere studenterrevyer.

VIII

Direktør EDWARD RAMBUSCH's børn med ELLEN LIGHT
(se nr. 88)

115a GRETE RAMBUSCH, f. 24.11.1929 Brooklyn, N. Y., døbt Our Saviour's Danish Lutheran, d. 1.9.1930 København, begr. 5.9. Solbjerg Kirkegård.

116b CAMILLA ELLEN RAMBUSCH, f. 19.2.1932 Brooklyn, N. Y., døbt Our Saviour's Danish Lutheran.

Afgang fra Harrison High School, N. Y., 1950, Bachelor of Arts 1954, University of Connecticut, Advanced certificate in physical therapy fra Columbia University 1955. Fysioterapeut på Children's Hospital, Boston, Mass., 1955–57, på Burke Foundation, White Plains, N. Y., 1957–59. Privat ansat fysioterapeut i Seattle, Wash., 1959–61. Ledende fysioterapeut ved Washington Hospital Center, Washington DC, fra 1961.

»Mitzi« var i foråret 1954 elev på Ollerup Gymnastikhøjskole. Hun har besøgt Danmark tit og er blandt slægtens unge medlemmer i USA den, der er mest fortrolig med dansk sprog og levevis.

117c PAUL EDWARD RAMBUSCH, f. 4.3.1936 Brooklyn, N. Y., døbt 22.6. Our Saviour's Danish Lutheran.

Afgang fra Harrison High School, N. Y. 1953. Gjorde fra januar 1954 til april 1963 tjeneste i det amerikanske luftvåben, de sidste 7 år stationeret i Tyskland.

Arbejdede for Norden Electronics Corporation maj 1963–januar 1964, derefter ansat ved Ætna Life Insurance Co. Har gennemgået forsikrings-skolen i Hartford, Conn, 1964, autoriseret forsikringsagent september 1964.

Gift 31.5.1959 synagogen i Roslyn, L. I., med EDITH ANN KATZ, f. 30.4. 1938 Brooklyn, N. Y., datter af fabrikant Sam Katz og Jeanne Liebman. 2 børn: 12. generation, nr. 136 og 137.

IX

Kriminalassistent HELGE RAMBUSCH's børn med ANNA HANSEN
(se nr. 89)

118a KAJ RAMBUSCH, f. 14.1.1927 Bov, døbt 27.3. Realeksamen 1944 Hjørring Gymnasium, udlært som isenkræmmer hos Søren Holm, Hjørring, 1944–48. Formand for Hjørring K. U. 1943–47. Værnepligt ved 2. fodfolksregiment i Haderslev november 1948–oktober 1949. Gennemgik Købmandsskolens kursus i London 1952.

Ansatt ved Den kgl. Porcellainsfabriks salgsafdeling 1.3.1953. Var fabrikkens repræsentant i Nordjylland 1957–61, er nu salgscchef for Vest-europa.

Gift 27.4.1957 Ledøje med RUTH ELLEN SØRENSEN, f. 24.10.1923 Harte (ved Kolding), datter af malermester Jens Peter Sørensen og Anna Marie Jensen. Gik i Kolding kommunale Pigeskole indtil 1939, kontoruddannet hos faderen og på Kolding Handelsskole. Ansat på Den kgl. Porcellainsfabriks kontor fra 1951 til ægteskabet.

1 barn: 12. generation, nr. 138.

119b ELSE RAMBUSCH, f. 21.9.1929 København, døbt 3.11.1929 Frederiksholms Kirke.

Uddannet på kontor og ved husgerning, bl. a. hos fhv. statsminister Th. Madsen-Mygdal, Edelgave. Ansat i Civilforsvarskorpset 1949–53, afgået som instruktør af 1. grad.

Gift 20.12.1953 Vejstrup med PAUL HEINE LAULUND, f. 26.3.1927 Vejstrup, døbt 8.5. Oure, søn af gårdejer Karl Johan Laulund og Ane Katrine Møller. Landbrugsuddannelse, bestyrer nu slægtsgården Laulundgård, Vejstrup, 8 km nordøst for Svendborg. 2 børn:

1. SUSANNE LAULUND, f. 28.6.1954 Svendborg, døbt 19.9. Svindinge.

2. KARL JOHAN LAULUND, f. 29.11.1955 Svendborg, døbt 29.1.1956 Oure.

X

Isenkræmmer, vicekonsul TAGE RAMBUSCH's børn med ELISABETH WILKENS (se nr. 90)

120a AGNETE RAMBUSCH, f. 24.5.1932 Frederiksberg, døbt 25.9. St. Thomas Kirke.

Nysproglig student 1952 Frederikshavn, uddannet som laboratorieassistent på Medicinsk Laboratorium, Vognmagergade, København, 1952–53. Ansat på Seruminstituttets tuberkuloseafdeling 1953–57, derefter på Novo Terapeutisk Laboratorium A/S.

121b ERIK RAMBUSCH, f. 31.3.1939 Frederikshavn, døbt 20.8. Nysproglig student 1957 Frederikshavn, cand. odont. juni 1963 Århus Tandlægehøjskole (1. karakter). Værnepligtig reservetandlæge ved flyvestation Karup 1963–64. I vinteren 1964–65 elev på Askov Højskole.

XI

Isenkræmmer ASGER RAMBUSCH's børn med ERNA CHRISTENSEN (se nr. 95)

122a PETER RAMBUSCH, f. 15.10.1942 Odense, døbt 10.1.1943 Thomas Kingos Kirke.

Realeksamen 1960 Mulernes Legatskole. Udlært som isenkræmmer hos Herman Zink, Odense, 1960–64. Værnepligt ved Livgarden fra 2.11. 1964.

- 123b JØRGEN RAMBUSCH, f. 9.10.1946 Odense, døbt 30.11. Thomas Kingos Kirke.
Realeksamen 1963 Mulernes Legatskole. I lære hos herreekviperings-
handler A. Chr. Ulsteds eftf., Odense.
- 124c SVEND RAMBUSCH, f. 22.10.1948 Odense, døbt 13.3.1949 Thomas Kingos
Kirke.

12. GENERATION

I

Marinaejer HAROLD W. RAMBUSCH's børn med VIRGINIA SCHWARZ
(se nr. 100)

- 125a HAROLD WILLIAM RAMBUSCH III, f. 29.9.1944 Jamaica, N. Y., døbt St. Ge-
rard Majella. Medhjælper i faderens forretning.
- 126b FRANK XAVIER RAMBUSCH, f. 17.11.1948 Jamaica, N. Y., døbt St. Hugh's,
Huntington, L. I., New York.

II

Direktør ROBERT E. RAMBUSCH's børn med NANCY MC CORMICK
(se nr. 101)

- 127a ROBERT GEORG MARTIN RAMBUSCH, f. 17.5.1952.
- 128b ALEXANDRA IRENE CHANTAL RAMBUSCH, f. 14.5.1955.

III

Direktør VIGGO BECH RAMBUSCH's børn med CATHA JACKSON GRACE
(se nr. 103)

- 129a KRISTIN GRACE RAMBUSCH, f. 21.7.1960 Brooklyn, N. Y., døbt 23.8. St.
Francis Xavier.
- 130b KARTNA BECH RAMBUSCH, f. 26.1.1965 Brooklyn, N. Y., døbt 14.2. Epi-
phany.

IV

Oberstløjtnant EJVIND V. RAMBUSH's barn af 1. ægteskab med
HAROLDEEN WILTON
(se nr. 107)

- 131a DEENA ROSANNE RAMBUSH, f. 29.12.1941 Newcastle. Afgang fra Church
High School, Newcastle, 1959. Studerede kunst på Wayne State Univer-
sity, Detroit, Mich., USA, 1960-64. Bor nu i San Jose, California, og ven-
ter snart at få Bachelor of Arts-graden fra San Jose State College.

Gift 16.6.1962 Detroit med GLENN ALFRED BOSTON, f. 21.7.1938 Detroit, Mich., konverterede til katolicismen i september 1961, søn af union representative UAW Glenn R. Boston og Zara Rosetta Boston. Bachelor of Science i marketing 1962, Wayne State University, officer i den amerikanske flåde fra 1963, løjtnant J. G. 1964. 2 børn:

1. MARK GLENN BOSTON, f. 6.5.1963 Corpus Christi, Texas, døbt i militærkapellet N. A. S.

2. BRIAN JOHN BOSTON, f. 2.1.1965 San Jose Hospital, Californien.

Oberstløjtnant EJVIND V. RAMBUSH's barn af 2. ægteskab
(se nr. 107)

132b DESIREE ANGELA RAMBUSH, f. 7.11.1948.

V

Gartner, havebrugskandidat HANS HARTVIG RAMBUSCH's børn med
MARITA BERGLUND
(se nr. 110)

133a LENA ELISABETH RAMBUSCH, f. 19.1.1955 Svendborg, døbt 7.4. Ørting.

134b MARIANNE RAMBUSCH, f. 3.1.1959 Sønderborg, døbt 22.3. Augustenborg Slotskirke.

VI

Arkivar, cand. mag. SIGURD RAMBUSCH's barn med MARTA SIMON
(se nr. 113)

135 NIELS EDVARD RAMBUSCH, f. 29.9.1962 Rødovre, døbt 30.12. Vor Frelser, Esbjerg.

VII

Forsikringsagent PAUL E. RAMBUSCH's børn med EDITH ANN KATZ
(se nr. 117)

136a JEAN MARIE RAMBUSCH, f. 9.10.1960 Wiesbaden, Tyskland. Ikke døbt.

137b MICHAEL DAVID RAMBUSCH, f. 11.8.1962 Wiesbaden, Tyskland. Ikke døbt.

VIII

Salgschef KAJ RAMBUSCH's barn med RUTH SØRENSEN
(se nr. 118)

138 CHARLOTTE RAMBUSCH, f. 9.11.1960 Århus, døbt 26.12. St. Lucas Kirke.

SLÆGTSFESTER

Slægtsfølelsen og sammenholdet mellem medlemmerne er blevet styrket ved slægtsfesterne i de sidste årtier. I september 1938 samlede Johanne Rambusch, f. Faarftoft, for første gang siden 1911 sine fem børn omkring sig. Stedet var *Billeshave* herregårdspension ved Middelfart; foruden omtalte fem børn med ægtefæller og børn deltog Svend og Madge, Milla samt Otto og Inge Ahrens.

1954 indbød Vigge og Ejvind slægtens medlemmer til at fejre deres »100-årsdag« 18. juli (henholdsvis 60 og 40 år). Kredsen udvidedes med Helge og Tage m. hustruer, Erna og, fra USA, unge Viggo. I alt deltog 43 i sammenkomsten på *Preislers Hotel*, Viborg, der varede fra lørdag den 17. juli til mandag 19. Søndag var der besøg i Sjørup og kransenedlægning på Sigurd og Johanne R.s gravsted på Vroue Kirkegård.

Siden har der været sammenkomster hvert femte år. Festen 18. juli 1959 blev holdt på *Molskroen*. Den blev betalt af Vigge, Ejvind og Tage, og i alt 37 boede på kroen eller i nærliggende sommerhuse i én eller to uger omkring festen.

I juli 1964 samledes slægten på *Mommark Færgegaard*. Fra USA deltog (foruden Edward, Ellen og Mitzi, der har været med til alle fester) Harold og Olava samt Gudrun med sønnerne Lennard og Erik.

Højdepunktet i ugen før festen var ekskursionen til Slesvig 16. juli. Her så vi bl. a. familiegravstedet på Friedrichsberg Kirkegaard og hovedbygningen til den gamle Rambusch-fajancefabrik. Johann Rambusch's store hus fra 1764, Alter Zollhof, Lollfuss 110, blev forevist af ejeren, dr. P. Bertheau. Festmiddagen lørdag 18. juli blev betalt af deltagerne. Der var 54 deltagere, deraf mange unge, og sammenkomstens forløb giver det bedste håb om, at traditionen kan fortsættes.

FAMILIEARKIVET

Familiearkivet blev etableret i sommeren 1954 i Frederikshavn af Tage og Sigurd. Grundlaget var Tages store samling af billeder og udklip vedrørende slægtens medlemmer. I 9 år var arkivet hos ham, siden oktober 1963 befinder det sig hos Sigurd. Joan Wilson (England) og unge Viggo (USA) har indsamlet arkivalier og deltaget i styrelsen siden 1954.

Arkivet måler nu ca. 2 m. Dets største afdeling er Johanne R., f. Faarftofts modtagne breve 1875–1944. Der findes mange andre breve, en del selvbiografier og enkelte dagbøger. Arkivet rummer over 200 udklip og over 300 fotografier, og der er fremstillet kopier af de dokumenter i offentlige arkiver, som har særlig interesse for slægten. Arkivalier udlånes efter arkivarens skøn.

Slægtsfesten på Hotel Mommark Færgegård 18. juli 1964.

RAMBUSCH DECORATING COMPANY

Rambusch Decorating Company begyndte på en måde juleaftensdag 1891, da FRODE RAMBUSCH, chefdekoratør hos Arnold & Locke, Brooklyn, af Locke blev bedt om at tage overarbejde i julen. Han svarede: »Juleaften er vor største højtid, og min kone og lille søn sidder hjemme. Jeg kan ikke arbejde i aften.« Locke sagde: »De skal!« Frode svarede: »Jeg siger op!«

Frode begyndte så for sig selv. Først udførte han specielle dekorationsopgaver, som Arnold & Locke afgav, senere havde han et lille firma, Pettit & Rambusch, som opløstes 1895. Så blev han chefdekoratør for Gibbson Art Glass and Decorating Company. Betalingen bestod mest i aktier i firmaet, så da dette gik fallit, havde den unge familie ikke andet at leve af end nogle husholdningspenge, Valborg havde lagt til side. Med den reserve åbnede Frode egen forretning 1897. Valborgs fætter, læge Barclay, havde en velhavende patient, mrs. Hencken. Hun fortalte dr. Barclay, at hendes søn, William, lige havde fået eksamen fra Princeton og ikke rigtig vidste, hvad han skulle lave. Barclay fortalte om Frode, de to unge mænd mødtes, og 17. december 1898 blev Rambusch Decorating Company indregistreret. Ingeniør Hencken skød 2500 \$ ind i foretagendet, Frode sin erfaring og sit talent. Firmaet åbnede 4. januar 1899; dets første kontor var 160 Fifth Avenue, malerværkstedet lå på Sixth Avenue.

Ifølge sin formålsparagraf skulle firmaet producere og sælge glasmalerier, skulpturer og relieffer samt dekorere kirker, boliger og andre bygninger, men det blev næsten kun til katolske kirker. Blandt de første store dekurationsarbejder skal nævnes den katolske moderkirke i USA, Latrobe-katedralen i Baltimore, Cincinnatioperaen og forskellige arbejder for den senere kardinal Farley.

Allerede omkring 1900 arbejdede Frode i Halifax, Canada. Efter en stor eksplosionsulykke i 1918 blev der meget arbejde i byen for firmaet, og 8. oktober samme år oprettede Harold et canadisk datterselskab. Rambusch Decorating Company of Canada fik efterhånden arbejde over hele landet. Siden 1962 ligger hovedkontoret i Toronto.

HAROLD W. RAMBUSCH havde siden 1908 fra tid til anden gået til hånd i sin fars forretning. I 1914 var han færdig med sin uddannelse og vendte hjem fra sin lange Europarejse for at indtræde i firmaet, hvor han snart blev den stærkeste personlighed. På denne tid flyttede kontoret til 2 West 45th Street, mens værkstederne lå i East 45th Street og senere 48th Street.

William Hencken forlod RDC i 1915. I 1921 kom Michael W. McCarthy i spidsen for regnskabs- og bogholderiafdelingen. Han bragte orden i økono-

mien, så firmaet klarede den store krise 1929 ff i fin form, mens dets største konkurrent Tiffany & Bumgartners gik ned.

Ved Frodes død 1924 blev Harold president. Næste år trådte VIGGO F. E. RAMBUSCH som arkitekt ind i firmaet, hvor han blev sin brors nærmeste medarbejder.

Et stadig større problem var det at koordinere dekoration og den nye elektriske belysning. En overgang virkede firmaet som belysningskonsulent og lod lysekroner og lampetter til kirker fremstille af kleinsmede. Fra 1920 havde det sit eget metalværksted.

Det blev nødvendigt at ansætte en ingeniør til at klare de belysningstekniske problemer. I 1924 blev EDWARD RAMBUSCH, Frodes danske nevø, knyttet til firmaet. Hans fætre fortæller, at de egentlig ikke kunne bedømme hans tekniske dygtighed, men havde den største respekt for ham som bridgespiller!

Snart kom Edward i spidsen for belysningsafdelingen, og arbejdsfeltet udvidedes til ikke-kirkelige bygninger: Banker, teatre, hoteller, rådhus, kongresbygninger m. m. Firmaet er nu USAs førende i belysningsteknik, højdepunkterne er Kongressen i Washington (1961) og Coventry-katedralen i England.

1908–12 udsmykkede Frode mange af de første biografteatre. Fra 1922 til 1942 udførte RDC dekorations- og/eller belysningsarbejdet i ca. 1000 biografteatre. I Ben Halls bog *The Best Remaining Seats* (N. Y., Potter, 1961) omtales Harold som en af amerikansk rumdekorationens hovedskikkelser. I 1927 oprettede Harold et kontor i Firenze, der siden har taget sig af de italienske leverancer af marmor, mosaik, billedskærerarbejder og metalskulpturer.

I 1930 åbnedes en særlig afdeling for glasmaleri. Den er idag en af de tre ledende i USA i branchen. Under den anden verdenskrig udførte firmaet mange camouflageopgaver for regeringen. Leder af dette arbejde var Viggo.

Belysningsafdelingen er idag firmaets største, og dekorationsmaling, dets oprindelige virksomhed, betyder mindre. Dog udfører RDC nogle af de vigtigste malearbejder i USA, og 5–6 mesterdekoratører er ansat i firmaet. Produktionen af glasmalerier, kirkemøbler og kunst er vokset stærkt, idet firmaets force er, at tegning og produktion finder sted under samme ledelse. Arbejdet udføres nu i moderne stil, og arkitekter over hele USA benytter firmaet.

Hovedkontor og værksteder findes siden 1946 i firmaets eget 7-etages hus 40 West 13th Street, New York, hvor over 100 mennesker arbejder. I 1961 trak Harold sig tilbage som president og blev efterfulgt af Viggo. Ansat i firmaet er to sønnesønner af Frode: ROBERT E. RAMBUSCH (siden 1949) og VIGGO B. RAMBUSCH (siden 1957) og et barnebarn af Edwards bror, Niels: DAVID WILSON, der kom fra England 1963.

Uddrag af
ANNA RAMBUSCH født Olufsens
ERINDRINGER

Da jeg var 15½ Aar, blev jeg konfirmeret og sendt til København, ... hvor jeg kom i Pension hos Bechwith-Lohmeyers, den Gang vistnok Byens bedste Pigeinstitut. Familien talte kun Engelsk og Fransk, saa det kneb i Begyndelsen for mig at gøre mig forstaaelig; men jeg var flittig og energisk samt havde dygtige Lærere og Lærerinder, saa da jeg efter ca. 2½ Aars Forløb gik ud fra Kursuset, fik jeg det Skudsmaal, at jeg var den bedste af Eleverne. Det var lykkelige Aar, jeg levede sammen med jævnaldrende, glade unge Piger, der om mangt og meget vidste langt bedre Besked end jeg; jeg kom meget i Teatret og paa Baller, da Faster sørgede udmærket for min Udvikling i alle Retninger; ganske vist savnede jeg Kærlighed hos hende trods al den Omhu, hun viste mig i klog Omsorg for min Opdragelse og Undervisning, og først som ældre kom jeg til at indse, at det var nu hendes Maade at vise Kærlighed paa, og kom til at holde meget af hende.

Fru Lohmeyer skaffede mig Plads som Lærerinde hos Proprietær Langkildes paa Herregaarden Bramstrup i Nørre Lyndelse Sogn, og jeg tiltraadte i September 1852.

... I Nyborg hentede Langkilde mig personlig; han var smilende og sødtalende samt fortalte mig undervejs blandt andet, at de skulde have en ny Kapellan, der var Søn af Etatsraad Rambusch i Korsør; Navnet kendte jeg fra Lohmeyers, hvor jeg hørte, at en af Lærerne, Kandidat Schrader, var blevet forlovet med Frøken Camilla Rambusch.

Den 24. September 1852 saa jeg for første Gang den Mand, der den 29. Maj 1856 blev min Husbond, og forbavsedes over hans Alvor og Værdighed; hans Prædikener tiltalte mig, men naar han kom til Bramstrup, trak jeg mig tilbage. Mine Elever var store – en Dreng større end jeg og Pigebørnene ikke meget yngre end jeg; der blev lagt særlig Vægt paa Sprog, og de var alle godmodige og elskværdige, saa det gik godt med Undervisningen, som interesserede mig meget. Bramstrup ligger smukt omgivet af Grave og en stor Mølledam, Haven var smuk, og vi var daglig en halv Snes unge, glade Mennesker.

Rambusch's besøg blev hyppigere, Litteraturen blev det første Bindeled mellem os, og den 28. Juli 1853 blev vi forlovede. Jeg mindes den sidste Afsked fra min kære Moder og hendes Glæde over min Forlovelse; hun døde af Kolera 22. Aug. 1853.

Den følgende Dag, min Svigerfaders Fødselsdag, blev jeg indført i hans Hjem i Korsør; der var mange af Slægten og adskillige Fremmede tilstede, og de var alle saa venlige imod mig, at jeg hurtig kom til at føle mig hjemme. Vi blev en kort Tid i Korsør og fulgtes tilbage hver til sin Gerning; da der knap var ¼ Mil mellem Nørre Lyndelse Præstegaard og Bramstrup, saas vi jævnligt det første Aar, og jeg gjorde lidt efter lidt Bekendtskab med flere af Sognefolkene, der var nysgerrige efter at se mig.

... I Sommeren 1854 blev jeg Lærerinde hos Pastor Falck i Vindinge; den Tid, jeg tilbragte der, ca. 1 Aar, var en Trængselstid for mig; den tog haardt paa mit glade og frejdige Sind, saa min Kæreste sagde, han kendte mig næsten ikke igen, naar vi saas omtrent hver tredie Uge. Pastor Falck var en rar Mand, men baade han og den øvrige Husstand havde et strengt Herskab i Fruen. Jeg maatte ikke en Gang gaa ud i Haven uden hendes Tilladelse, bad Præsten mig hente noget til sig, forbød hun det, og ikke sjældent spiste jeg Folkens Levninger; Børnene var jeg glad ved; mod i Hu gik jeg til Sengs, forknytt stod jeg op og saa ud over den smukke Kirkegaard. 33 Aar senere kom jeg som Præstekone til Vindinge Præstegaard med den yndige Have!

I Maj 1855 kom jeg fra Vindinge til Godsforvalter Lorentzens paa Brahetrolleborg, gode elskelige Mennesker, hvor jeg lærte Husholdning, hurtig blev glad og lavede op i den dejlige Natur; min Kærestes Besøg var sande Højtidsdage for mig.

I Vinteren 1856 lykkedes det ham at faa lejet et lille Hus ved Vejen mellem Nørre Lyndelse og Dømmestrup, og jeg fik travlt med at sy Udstyr. I Haven blev plantet højstammede Roser, andre Blomster og Jordbær; den var ikke stor, men med Slægtens Lyst til Havevæsen blev den smukt anlagt og havde Skov paa to Sider; det var en yndig lille Rede, hvori vi drog ind ved Solnedgang den 20. Maj 1856, efter at Pastor Vilhelm Birkedal i Ryslinge havde viet os og fejret Bryllupsdagen i hans Præstegaard. Venner og Naboer havde pyntet op og bygget Æresport, Nattergalene sang, og Maanen lyste over den nysudsprungne Skov og det herlige Landskab. Nu vilde man vel finde et saadant lille Hjem tarveligt og Indtægterne for smaa; Kapellanlønnen var 300 Rigsdaler, og en Offerdag af Menigheden indbragte ca. 100 Rigsdaler, den samlede Indtægt altsaa kun ca. 800 Kr.; vore Fordringer var smaa, men vi havde dog 1 Hest, 2 Køer, 1 Gris og Høns; det var en Fryd for os at passe det hele. Sognefolkene vidste ikke alt det gode, de vilde gøre for os, thi de holdt meget af min kære Mand, for hvem de havde megen Respekt. Der kom mange hos os, og jeg spillede og sang for dem. Hvor var vi glade og lykkelige ved vort lille Hjem og ved hinanden. Min Mand havde meget at bestille i det store Pastorat og var meget efterspurgt som Taler ved Møder sammen med Præsterne V. Birkedal og dennes Hjelpepræst J. N. L. Schiørring, der senere skrev de smaa kønne Sange: »Kærlighed fra Gud«, »Mødes og skilles«, »Herrens Venner ingensinde« og adskillige andre. Venskabet med disse to Præster varede uforandret saa længe de levede.

Det var en vidunderlig Tid; Grundtvigs dejlige Salmer og bibelske Sange samt Fædrelandssange blev sungne af Hjertens Lyst. Birkedal havde en mægtig Gave til at faa Hjertets dybe Strænge til at klinge, og Schiørring talte godt og til Tider meget poetisk; han var meget musikalsk og sang udmærket. Min Mands Vidnesbyrd var alvorligt, varmt, inderligt og troværdigt; hans Tale var væklingende, klar og letfattelig, selv for den mindre udviklede, uden dog derfor at virke trættende for de viderekomne og mere intelligente.

Fra Aarene i Nørre Lyndelse stammer Bekendtskabet med *Klaus Berntsen*, der i 1861 overtog den af Didrik Johansen i 1859 oprettede Friskole i Højby. Klaus Berntsen har siden været en god Ven af min Mand og mig. Ved min ældste Søns Sølvbryllup den 9. Juni 1910 havde han mig tilbords og holdt en god Tale med mange Minder om min Mands Virksomhed i Nørre Lyndelse og Højby og de Spor, den har sat der; han tog egentlig min Mands Gerning op og fortsatte den til Beboernes Glæde, baade med Taler, Sange, Sygebesøg og alvorlige Samtaler; han naede takket være sine gode Evner og store Begavelse som Taler og Debattør at blive Minister flere Gange, ja endog saa Konseilspræsident.

Den 27. Juni 1857 blev vor kære første Søn, *Johannes*, født til inderlig Glæde for os begge; vi var begge bevægede derved, ja min kære Mand græd lydeligt, den eneste Gang det er sket i vort lange Ægteskab.

Sognefolkene tog megen Del i vor Glæde og bragte mange Gaver til Huse paa hans Daabsdag, ja en Gaardmand fra Højby bragte en Kransekage og saa mange Fødevarer, som 2 Mennesker kunde bære. Den lille Dreng var Hjemmets Solstraale, og jeg glemmer aldrig den Fryd, det var, da han første Gang gik alene i Haven, holdende med dyb Alvor paa en Gulerodstop.

Tiden gik hurtigt og lykkeligt, men vi længtes dog efter at faa et Præstekald og søgte Birkedals tidligere Embede, Sønder-Omme og Hoven, og den 9. Nov. 1858 kom Udnævnelsen.

... Sognefolkene var bedrøvede og sendte Gaver af forskellig Slags. ... Midt i Januar holdt min Mand Afskedsprædiker, og Menigheden ofrede 320 Rigsdaler.

... Vi forlod vort kære Hjem en skøn Vinterdag og maatte køre fra om Morgenen tidlig til ud paa Aftenen, før vi naaede vor Bekendt, Pastor Mads Melbys Præstegaard i Asperup ved Middelfart, hvor vi overnattede. Rejsen til Sønderomme varede ialt 3 Dage; den følgende Nat boede vi hos den bekendte Pastor Hans Svejstrup i Nørup (og Randbøl), der ligesom hans Hustru kom til at høre til vore Venner.

... Rejsen til Sønderomme fra Nørup var langsommelig, Hestene smaa og Vejene daarlige; fra Sognegrænsen var der 1½ Mil til Præstegaarden, og da vi kom dertil, modtog Præstekonen, Fru Bøttiger, os med, at hun kun kunde huse min Mand, hvad hun var nødt til; jeg, Johannes og Pigerne blev saa kørt ¼ Mil længere til Jullingsholm, hvor vi fik Husly hos Marie Vinds Broder og Hustru, venlige, rare Mennesker; vi maatte bo i et gammelt Aftægts hus, hvor det blæste ind til os, og Gulvet var saa skrøbeligt, at en Specie, som Johannes legede med, forsvandt gennem en Sprække. Min Mand besøgte os hver Dag, men havde meget at bestille.

Første Søndag prædikede Pastor Svejstrup i Vakance; hvor var det underligt, da vi kørte til Kirke, at se ud over den store, snedækte Sønderomme-Flade med de adspredt liggende Gaarde og Huse. Svejstrup prædikede varmt og inderligt og bad smukt for de nye Præstefolk. Krofolkene skulde den Dag have deres første Søn døbt, og den gamle Kromand vilde have, at han skulde hedde: Kristen Madsen Foersomhoved Danmark Rabek; dette havde staaet udenpaa en Pakke, hvori St. Helena-Medaillen var bleven ham sendt fra Frankrig; men Svejstrup fik ham dog til at udelade Foersomhoved og Danmark.

Næste Søndag holdt min kære Mand sin Tiltrædelsesprædiken, og det lod til, at Folk syntes om den.

Endelig den 21. Marts flyttede vi ind i Præstegaarden, og to Dage efter blev vor næstældste Søn *Frode* født. Jeg var Døden nær og meget svag i lang Tid; men Ungdomskraften sejrede, understøttet af de skønne, lyse Sommerdage, jublende Lærkesang, blomstrende Enge og Aaens melodiske Plasken, naar den løb gennem det Vandhul, der malede Vand op paa Engene; alt dette virkede oplivende paa Sindet i Forbindelse med vor Glæde i Hjemmet og Sognefolkenes store Venlighed.

Efter Sommerferien begyndte vi at tage Drengene i Huset – 3–4 ad Gangen – min Mand læste med dem, og jeg sørgede for Mad, Vask og Reparation af Tøjet, alt for at hjælpe paa de smaa Indtægter. Jorden var kun ca. 1000 Alen bred, men næsten 1 Mil lang og meget daarlig, naar undtages Engene om Aaen og Bækken; disse to Vandløb begrænsede Havens to Sider; vi var undertiden indtil 18 Mennesker daglig. Hver tiende Dag bagte vi 1 Tønde Rug til Brød – Hvede voksede ikke paa den Egn – vi bryggede, slagtede, lavede Sæbe, spandt, vandt og farvede; nu kan man næppe tænke sig en saadan Husholdning i en Præstegaard. Karlene kartede, og Pigerne spandt om Aftenen, ja der blev bestilt noget i de Tider. Hyggelige Aftener havde vi, efterhaanden som Børnene voksede til, idet min Mand efter Thetid altid læste højt, og hver af de andre sad med sit Arbejde. Johannes tegnede Skibe og byggede med Klodser, Frode tegnede Illustrationer til, hvad hans Fader læste, og klippede indviklede Ting af Papir ...

... Den 25. Maj 1861 blev vor kære Søn *Sigurd* født; han var ualmindelig livlig og morsom, stammede og kunde længe ikke udtale s-Lyden; men det gik over, og han havde meget let ved at udtrykke sine Tanker; Svar manglede han aldrig, og efter som lille Dreng en Gang at have set et Marionetteater, gav han længere og meget morsomme Forestillinger med to Stykker Papir, der agerede Dukker, og for hvem han talte med forskellig Stemme; han kaldte sig »Dødde«.

Den 12. Dec. 1863 blev vor kære Datter *Ida* født; hun var et ualmindeligt smukt Barn, der ligesom Frode havde Krøller over hele Hovedet.

Julen forløb i Fred og Ro og for Børnenes Vedkommende i Glæde. Men saa kom Krigen. Paa Efterretningen om Frederik den 7.s Død sagde min Mand straks: »Saa faar vi Krig.« Det næste Budskab bragte Naboen, Lars Melgaards Datter: »Tyskerne er gaaet over Ejderen, og de første Skud er faldne«. Johannes løb, alt hvad han kunde, for at fortælle sin Fader det i hans Studereværelse, men løb i Mørket mod det store runde Mahognibord i Havestuen, fik en stor Bule i Tindingen og faldt, men var straks paa Benene, meddelte sin Fader Nyheden og begyndte saa at græde.

Det tredie Sorgens Budskab bragte en af Sognefolket, han kom ind i Folkestuen, hvor vi netop støbte Lys, og sagde: »Vore Soldater har forladt Dannevirke og trækker Nord paa i denne Kulde og Vinter«; alle sørgede og ængstedes for, hvad der nu vilde ske. En Oplivelse var det, at vor gode Ven, Pastor Schjørring blev kaldet til Præst i Hodde og Tistrup; der var ca. 4 Mil dertil med Landevejen over Grindsted, men om Sommeren kunde der spares ca. 1 Mil ved at skyde Genvej over Heden.

Den 15. Marts 1864 om Morgen kom Naboen Datter løbende og raabte: »Nu kommer Tyskerne«. Ingen, der ikke har oplevet det, forstaar rigtigt, hvad et saadant Budskab betyder; Børnene og de fremmede Drengene lukkede vi inde i Børnekammeret, min Mand tog sin Præstekjole paa, og kort efter sprængte en Rytterpatrolje paa 12 Mand, ført af en ung Løjtnant, med dragne Sabler ind i Gaarden. Da vi kom ud paa Trappen, sagde han: »Jeg vil have alle mine Heste ind«. Edvard sagde, at det ikke var muligt, da vi ikke havde Plads, og foreslog ham at ride videre til Jullingsholm, hvor der var Gæstgiveri og tilstrækkeligt Staldrum; men herover blev Løjtnanten, der var noget beruset, rasende og kommanderede: »Pistolen in Bereitschaft«. Vi hørte Hanerne blive spændt, det var et forfærdeligt Øjeblik. Løjtnanten sprang af Hesten, huggede sin Sabel ned i Stenbroen og raabte: »Ich will The haben«. Jeg for af Sted ud i Køkkenet for at lave The, lidt efter stak han Hovedet ind ad det aabentstaaende Vindu og sagde i en roligere Tone: »Warum weinen Sie«. Jeg syntes virkelig, der var al Grund dertil. Saa kom Edvard og fik to Vinglas; Løjtnanten, som hed Nächtinger, havde Vin i Saddeltaskerne og inviterede Edvard til at drikke med; men da han kun ville drikke eet Glas, sagde Løjtnanten, at han stod tilbage for østrigske Præster.

Dette ubehagelige Besøg varede dog kun nogle faa Timer, som Dragonerne benyttede til at rapse af Hjertens Lyst. Vi var begge meget betagne og nervøse, men den friske Foraarsluft og Fuglesangen i Forbindelse med Aaens og Bækken Rislen beroligede os dog efterhaanden.

Vi havde mange Besøg af Østrigere, vist 15–16, men aldrig af Prøjsere, og som Regel var de ikke nær saa ubehagelige som den nævnte Løjtnant. De tog, hvad vi havde af Høns, Ænder, Æg og Smør. Engang tog en Dragon et stort Stykke Smør, bed af det og kastede Resten bort. En anden Gang var hele Køkkenet fuldt af Dragoner, og en af dem fulgte mig ustandselig i Hælene med en spændt Pistol i Haanden. Jeg gik ud i Gaarden, da jeg tænkte, at i fleres Paasyn turde han vel næppe skyde mig; vi var den Dag saa udspiste, at jeg maatte købe 1/8 Pund Smør hos Degnens, der var bleven behandlet paa lignende Maade, mere kunde jeg ikke opdrive. Fra den danske Hærledelse fik vi de strengeste Ordre til ikke at give Tyskerne nogen som helst Meddelelse om de danske Tropper, og ganske lignende Ordre med Trusler om de haardeste Straffe fra Østrigerne.

Den 18. April, da Dybbøl faldt, var Edvard taget til Varde for at sælge nogle Svin; Penge til Livets Ophold maatte jo skaffes; uden at vide, hvad der var sket – Efterretningerne kom kun langsomt – var jeg meget forknyt. En af de sidste Dage i April var der

Marked i Sønderomme, en Dag, som var en stor Glædesfest for Børnene, der ledsaget af Pigerne gik omkring og saa paa alle Herlighederne; saa pludselig kom Naboens Datter med den kendte Meddelelse: »Nu kommer Tyskerne«; vi øjnede de hvide Rytterkapper paa lang Afstand og blev som sædvanlig forskrækkede. Dennes gang fik vi dog kun Officerer i Præstegaarden. De sad tæt sammen om Spisebordet og gjorde sig til gode med, hvad Huset formaade, talte højt og fortalte om deres Deltagelse i Slagene ved Magenta og Solferino. Vi maatte være oppe hele Natten, Børnene og de »fremmede« Drenge blev stuvet sammen i Børnekammeret, Halm blev slæbt ind i Stuerne, og deri lagde Officererne sig saa til at sove efter at have huseret slemt med den stakkels Sognefoged, der slet ikke forstod dem.

Hos Møllerens tog Soldaterne en fed Ko, slagtede og parterede den ude i Gaarden, kogte og stegte den over et mægtigt Baal i Bryggerset og spiste løs af den halvkogte Indmad. Men ogsaa den Aften og Nat fik Ende, og til Trøst for alt, hvad der blev taget fra os og Naboen, fik vi stadig til Svar: »Der König von Dänemark bezahlt.«

Første Gang, vi saa danske Soldater, var den Dag, 29. Februar, da Rytterfægtningen ved Vorbasse havde fundet Sted, og en dansk Dragon kom ridende ind i Præstegaarden for at hente Distriktslæge Dr. Røse fra Grindsted, der tilsaa vore syge Børn, da han skulde forbinde de saarede. Næste Formiddag kom Dragonerne med 33 tyske Fanger gennem Sønderomme. Vi maatte afgive vore Heste og en Vogn til at transportere Fangerne til Vejle. Dragonerne var glade og stolte, ikke mindst over hver at føre 1 á 2 Haandheste ved Siden af deres egne. Vi traktered dem med Smørrebrød, Øl og Brændevin.

Efter den danske Flaades Sejr ved Helgoland den 9. Maj 1864 blev der sluttet Vaabenstilstand, hvad der beroligede os, men Østrigerne kom snart efter igen flere Gange og sagde stadig: »Heute kommen wir als Freunde«. Venskabelig var deres Opførsel dog langt fra at være. Engang drog de til Ringkøbing med en hel Del Øvrighedspersoner og 70 belæssede Ægtvogne, kørte af Bønder, der var baade sultne og medtagne og tiggede om Mad og Foder til deres Heste. Pinsedag var et helt Regiment i Sønderomme; Obersten, Lægen og Feltpræsten var indkvarteret i Præstegaarden. Det var godmodige og elskværdige Mennesker. Om Eftermiddagen mødte hele Regimentsmusikken og spillede et Par Timer lige uden for Præstegaarden bl. a. »Dengang jeg drog afsted« og mange andre danske Melodier. Et Par fattige, forældreløse Børn af Degnens Slægt stod og hørte til, og da Obersten forhørte sig om dem, fortalte jeg om deres trange Kaar, og han satte saa straks en Indsamling i Gang mellem Officererne, hvoraf Resultatet var et efter Datidens Forhold pænt lille Beløb. ...

Saa kom Sommeren og den sørgelige Fred, der gav god Grund til at synge:

*Brat af Slaget rammet, kastet haardt til Jord,
Ligger brudt og lammet du vor gamle Mor,
Har Du anden Tanke nu end lid og taal,
Saa forkynd, o Danmark, mig Dit Fremtidsmaal.*

Faa anede, at Land og Folk skulde kunne rejse sig saa hurtigt igen, og blandt dem, der altid skal mindes med Ære, maa nævnes Hedesagens energiske Forkæmper, Oberst Dalgas, der pegede paa, at der inden for Landets Grænser kunde vindes Erstatning for Tabet af Sønderjylland. Han var utrættelig.

Saa vendte Fred og Ro atter tilbage, men længe varede det, førend vi atter kunde se frejdigere paa Fremtiden; kun ved at bestræbe os for at lægge vore, Børnenes og vort Lands Skæbne i Guds Haand, fandt vore Hjerter Fred og Ro.

Livet gled stille og indadventd, og det er jo ogsaa kun ved at se ind i os selv, at vort Liv kan blive rigere og flyde stille som Bækken gennem Engen. Kun barnlig Tro paa Guds Kærlighed dæmper de urolige Hjerteslag.

Edvard forkyndte Ordet med Liv og Lyst i Kirkerne og ved Møderne; der udvikledes et hjerteligt, næsten patriarkalsk Forhold mellem os og Sognefolkene, der tog levende Del i vore Glæder og Sorger, som vi i deres. Vor kære Veninde, Marie Vind, kom tilbage efter at have tilbragt et Aar paa Fyn, og vor kære Ven fra Ryslinge, Pastor Jens Schiørring, kom med sin brave og dygtige Kone ret hyppigt til os, og vi besøgte dem jævnlig i Hodde. Mellem Venner er Vejen kort, selv om den er 3–4 Mil; 3die Juledag var de altid hos os med deres eneste Datter, Dagmar, der senere blev gift med Højskolelærer Poul Bjerge, en af Edwards Konfirmander fra Hoven. Hodde var et yndigt Sted med stor Præstegaardshave, Eng og Egelund, gennem hvilken man spadserede til Letbæk Mølle, et yndet Udflugtssted for Vardenserne.

... Den 1. Marts 1866 blev vor fjerde Søn *Thorvald* født. Han var fra Fødslen lille og svag med et daarligt Hjerter, der maaske skriver sig fra, at jeg blev meget forskrækket nogle Maaneder, før han blev født. Han døde Aaret efter, og jeg græd tidt, naar jeg saa den Plads, hvor hans Vugge havde staaet. Men jeg lærte at se opad til Faderhuset med de mange Bøliger og huske paa, at »den Barnesjæl er bjerget godt, som skjuler sig i Guds Rige.« Sorgen tog saa stærkt paa mig, at Folk talte om, at jeg vist havde faaet Tæring.

Kirkerne var fulde, og fra Nabosognene vandrede flittige Kirkegængere lange Veje over Moser, Kjær og Hede for at »høre Rambusch«; deriblandt var Ane Raunkjær [Moder til Professor i Botanik Christen Raunkjær]; hun gik henimod 4 Mil næsten hver Søndag, og var hun i tungt Humør, spurgte Drengen hende, om hun ikke snart skulde i Kirke i Hoven. Poul Bjerge sagde engang til mig: »Min Moder havde en lang Vej til Hoven, men sagde dog til os Børn: Vel er der langt til Hoven Kirke, men aldrig har jeg fortrudt at gaa dertil, men jeg fortrød det, naar jeg blev hjemme.«

Avlingen kunde ikke give Overskud, Indtægterne var smaa, og Edvard sagde ofte, at det vilde være lettere at leve af 1000 Rigsdaler aarlig i en By end af Embede og Præstegaard i Sønder-Omme. Havde Kirkegængerne ikke saa venligt betænkt os med Gaver, forstaaer jeg ikke, hvorledes vi skulde være kommet igennem. En Jul fik vi foræret ikke mindre end 9 Harer.

10. Juni 1868 blev vor femte Søn *Viggo* født. Han var et dejligt, kraftigt Barn med en Mængde gule Krøller. Den følgende Vinter havde vi ialt 14 Sygdomstilfælde, dels af Diffteritis og dels af Skarlagensfeber. Det var en svær Tid at komme igennem, men kun Viggo fik varigt Mên, nemlig Krampeanfald, der desværre tiltog i Hyppighed og bevirkede hans Død 13. April 1870. Vi vaagede meget, af og til assisteret af gode Veninder, thi Sygeplejersker fandtes ikke den Gang. Den sidste Nat, Viggo levede, var baade Edvard og jeg forfærdelig trætte og medtagne. Jeg prøvede paa at finde Hvile, men syntes, jeg hørte Drengens tunge Aandedræt gennem flere Værelser. Saa kom Barnepigen grædende og sagde, at nu var han død. Det var jo i Virkeligheden, hvad jeg i det sidste Døgn havde ønsket, thi det var næsten ikke til at udholde at se paa hans Lidelser. Nu laa han fredeligt, roligt og skønt med det yndige Ansigt omgivet af Krøllerne. Jeg gik op og fortalte det til Edvard, som tog mig om Halsen og sagde: »Jeg ved det godt, min lille Pige, for han gled forbi mig lige nu, og jeg sagde til ham: Lev godt hos din Fader i Himmerige, lille Viggo«.

Vore Præstevener, Schierners i Grindsted, Buchholzes i Ølgod og Schiørring i Hodde kom og talte i Kirken, gode, kærlige og milde Ord; en stor Del af Sognefolkene stod opstillede ved Kirken, og Mændene blottede Hovederne, da vi gik forbi. Ved den aabne Grav paa

den dejlige Foraarsmorgen tror jeg, at jeg for første Gang ret følte Opstandelsens lyse Haab i mit Hjerte og den Trøst, jeg saa haardt trængte til og senere ofte fik Brug for ved mine hjertenskæres Bortgang og Længselen efter dem; den Trøst er jo Kristnes Sejr over Nød og Død.

Som et lille Træk fra Børnenes lykkelige, tillidsfulde Barndom erindrer jeg, at jeg en Morgen vist i 1870 kom ind i Børnekammeret, hvor Frode, Sigurd og Ida laa hver i sin lille Seng; jeg spurgte: »Hvordan har I det, lille Børn«. Sigurd svarede: »Jo Tak, lille Mor, vi har det godt; men Ida har været saa bange i Nat; men saa tog vi hinanden i Haanden og bad: »Søde Gud, Din Engleskare« og saa »Fader vor«, og saa kunde vi godt sove.«

Foruden al min anden Gerning var jeg meget optaget af at læse alle de gode Bøger, jeg kunde faa fat i, og under Maaltiderne fortalte jeg saa, hvad der havde gjort Indtryk paa mig, og naar Børnene laa i Sengen, læste Edvard for dem bl. a. Holbergs Komedier.

Da Krigen mellem Frankrig og Tyskland brød ud i 1870, var vi stærkt optagne deraf, fulgte Franskmændene først med Begejstring og saa med Sorg; jeg lærte Børnene Marseillaisens første Vers paa Fransk og sang andre franske Sange for dem; synge vilde de alle, men Johannes havde kun lidt, og Frode havde næsten ingen Sangstemme, hvorimod Sigurd og Ida sang meget smukt, lige fra de var smaa, og de har hyppigt glædet os med deres Sang. Johannes fik i Overgangsalderen en ret køn og fyldig Stemme, Frode kom ikke til at synge.

Den 8. December 1870 blev vore kære 6. Søn født; da Sigurd og Ida hen paa Dagen fik Lov at komme ind og se den lille Broder, stillede de sig op hver paa sin Side af Vuggen og saa glade paa ham; paa eengang stemte de i: »Sov sødelig, sov blødelig, luk dine Øjne til, Gud Fader selv i Himmerig Din Vogter være vil«. Det rørte mig, og tidt har jeg tænkt, at det var en god Velkomsthilsen at faa ved sin Indtræden i Verden. Edvard syntes, han skulde hedde Zeth, men Drengene, understøttede af Schiørring sagde: Nej, Fader han skal da ikke gaa om med et Jødenavn«; saa kom han til at hedde Svend Trøst, og han blev en ærlig og troende, samvittighedsfuld, afholdt og dygtig Præst.

Johannes havde meget Interesse for Byggeri og Maskiner, Frode skrev, da han var 9 Aar, et Vers, hvori han udtalte sin Lyst til at blive Kunstner; Sigurds første Ønske var at blive Dragonhest. Alle tre Børn elskede Ida, og hun var ogsaa et ualmindelig sødt og kærligt Barn.

[Dette er skrevet i foråret 1909]

Da Edvard begyndte at søge et bedre Embede efter at have været Præst i Sønderomme i en halv Snes Aar, var der endnu mange »fordrevne slesvigske Præster«, der skulde have Embede, og først den 17. April 1871 blev han kaldet til Øster- og Vester-Assels paa Sydspidsen af Mors.

Jeg havde om Vinteren drømt, at vi var kommet til en Ø, og jeg græd bitterligt, samtidig med at jeg i Søvne sang, saaledes at Barnepigens hørte det og senere fortalte mig det:

*Kærligheds og Sandheds Gud
Venner sine aldrig glemmer
Deres Haab han ej beskæmmer.*

Edvard maatte love mig aldrig at søge Embede paa Bornholm. Bange for Vandet var jeg, og Søsygefornemmelser havde jeg, saasnart jeg kom ombord i et Fartøj. Mange bitre Taaerer kom jeg til at fælde paa Mors, men vidunderligt opfyldtes Versets Ord. Vorherre trøstede og lettede mig Byrderne, og vi var enige om at tro, at gennem Trængslerne bliver vi opdragne til Fred og Salighed hisset.

Blandt alle de tolv Dreng, vi successivt havde i Huset, vil jeg nævne *Laurits Andersen* fra Vejle, til hvis Dødsseng Edvard fra Mors blev kaldet for at forberede ham; hans Fætter *Anders Carl Marius Christensen* fra Høbballe Mølle og især vor Nevø, *Holger Rambusch*, der var hos os i Vinteren 1861–62. Han var en kraftig, uforfærdet Dreng med et kærligt Hjerte og kom stadig til os i København, efter at vi var flyttet dertil. Det var os altid en Glæde at se ham og hans hjertensgode Hustru.

Christen Iversen Nørregaard, hvis Forældre boede i Nærheden af Præstegaarden, gik i Skole der sammen med vore Børn fra 1868 til 1870; forberedt af Edwards Eftermand kom han i 1877 i Fredericia Latinskole, blev Student samtidig med Sigurd og begyndte som han straks at studere Medicin; de blev meget gode Venner, og Johannes blev »der tredje im Bund«. Nørregaard, der efter endt Studium nedsatte sig som Læge i København med Specialitet Hals-, Øre- og Næsesygdomme, har været og er os alle en god og trofast Ven og en dygtig og omhyggelig Læge.

... Blandt Edwards sidste Hold Konfirmander i Hoven, var den senere Folketingsmand og Minister *Jens Christian Christensen* fra Paabøl. Han var en ualmindelig begavet og livlig Dreng, som Johannes og Frode legede meget med, og med hvem Frode sluttede et inderligt Venskab.

Da Edvard holdt Afskedsprædiken i Sønderomme i Juli 1871, var Kirkerne stopfulde; det blev sagt, at der var Folk fra 15 Kirkesogne; mange var de Beviser, vi fik paa Beboernes Kærlighed til os, blandt andre Gaver en smuk Fjedervogn – det havde vi ikke tidligere ejet – en Hest, 2 Gyngestole og Grundtvigs Saxo og Snorre. Nogle Mænd kom trækkende med Vognen, bad os sætte os op og trak os saa under megen Munterhed og Glæde rundt i Gaarden. Derefter blev alle de gode Venner bedt ind, beværtede, og ved et afsluttende Møde i Haven blev der talt mange hjertelige og kærlige Ord. Første Gang vi kørte i Vognen, var Johannes Kusk, og det var til Hodde og Grindsted for at sige Farvel til vore Venner der.

Edvard rejste forud til Mors og blev indsat i Begyndelsen af Juli Maaned. Han talte om Peters Fiskefangst, og en Gaardmand sagde senere til mig: »Han tog os alle med det samme.« Saa kom Edvard tilbage og hentede os. Det var med Vemod, at baade vi og Børnene tog Afsked med Sønderomme. Flyttegodset kørte vor Karl med vore egne Heste gennem Jylland til Sallingsund, vi andre rejste med Deligencen fra Grindsted til Vejle og videre med Toget til Skive, hvor vi ankom den 18. Aug. og overnattede paa Hotellet, ialt 10 Personer med Pigerne. Regningens Størrelse forbavsede os, men da vi skulde afsted, og Børnene begyndte at tale om Mad, kom Hotelfolkene smilende med en god Forsyning og sagde: »Det koster ikke noget. De har betalt nok.« Overfarten mellem de to Kroer, »Pinen« og »Plagen« var slem, særlig for mig, i den store Færgebaad, der blev roet med mægtige bjælkelignende Aarer, da Hestene, Vognene og alt Flyttegodset var stuvet sammen med al vor Haandbagage; men Overfarten gik godt til Trods for, at Hestene var meget urolige.

Om Eftermiddagen naaede vi vort nye Hjem. Pastor Gamborgs tog meget venligt imod os, og især Børnene var meget optagede af Haven, der var paa ca. 2 Tønder Land, smuk og frugtbar, samt af to Karusedamme. Det var jo en stor Forandring fra Sønderomme, og til Limfjorden kunde man fra Præstegaarden gaa paa et Kvarters Tid.

Jeg var vemodig over alt det fremmede, men Sognebeboerne kom os venligt i Møde; dog var det en hel anden Slags Folk end de kære Hedeboere.

Degnen var ikke elskværdig, og i Skolen brugte han Tampen meget flittigt. Jeg havde et Sammenstød med ham, da han efter at have overvældet mig med Smiger begyndte i tvedygtige Udtryk at laste min Mand og endte med at kalde ham »en Ræv i Faarepels«, hvad virkelig ingen kunde være mindre end han, hvorfor jeg øjeblikkelig viste ham ud. Edvard

lo af det og syntes, der var sket Lærer Nyboe hans Ret. Samme Dag kom der fra ham et langt, ualmindelig smukt Brev med mange Undskyldninger.

Den 8. September fik jeg, allerbedst som jeg stod, stærke Smerter i mit ene Knæ. Jeg maatte i Seng, og Lægen blev hentet; men hverken han eller kloge Koners Raad hjalp. Saa fik Børnene og senere Edvard Tyfus, de fire store laa paa Rad, og Frode og Ida var de daarligste; men efter at hun havde ligget med Feber i nogen Tid, brød der Bylder frem ikke alene paa hendes Krop, men ogsaa i Haaret, som faldt helt af under hendes langsomme Rekonvalescens; men det kom smukt og krøllet igen. Svend var meget urolig og havde vel ogsaa Tyfus, jeg kunde kun med stort Besvær være oppe, naar jeg støttede mig paa to Voksne; men da Børnene var blevet raskere, og Doktoren en Dag var der, rettede han med Magt mit Ben ud, hvad der gjorde meget ondt, men jeg kom derefter hurtigt til at gaa igen. Vi lod grave en ny Brønd, da det formentes at være den gamle, der var Aarsagen til Tyfusen. Først henimod Jul var vi raske igen, men det havde ogsaa været en tung og drøj Tid.

I April 1872 blev Johannes konfirmeret, Kirken var fuld, og det var en yndig Gudstjeneste. Konfirmanderne holdt altid meget af Edvard, og Folk syntes, at han talte bedst ved Konfirmationer. Blandt andre Kirkegæster den Dag var den meget rige Herremand Christen Riis til Blidstrup i Nabsognet. Efter endt Gudstjeneste sagde han til sin Datter, Sine Knudsen (Moder til senere Teaterdirektør, Professor Christen Riis-Knudsen og senere Folketingsmand, Godsejer Johan Knudsen), der boede paa Moutrup nogle faa Minutters Vej fra Blidstrup: »Naar jeg skal til at dø, skal Du hente Rambusch til mig«. Og det skete ogsaa.

En af de sidste Dage i April forlod saa Johannes Barndomshjemmet for at begynde sin Uddannelse til Arkitekt som Tømmerlærling hos Tømrermester og Møllebygger Hansen i Odense; hvor var det svært at sende det første Barn ud i Verden, sværest for mig ikke at se ham færdes mellem os og høre hans Røst! – Han boede paa gammeldags Maner hos Mesteren og gik de fire Vintermaaneder paa teknisk Skole 8 Timer daglig; han var flink baade til at arbejde (om Sommeren fra 5–7) og til at læse og tegne; der var stor Glæde, da han Dagen før Jul, og før vi havde ventet ham, kom spadserende hjem fra Sallingsund, og vi forundredes over, saa meget han var vokset; han og Frode havde tidt prøvet Kræfter; Johannes havde de fleste, men Frode var den hurtigste og den smidigste; nu tog Johannes ham med stor Lethed paa Skulderen og gik omkring med ham. Julen var glædelig, men Afskeden tung.

Den 17. Maj 1873 blev vor anden Datter født; hun blev døbt paa Johannes' Fødselsdag, han stod Fadder til hende, og hun kom til at hedde *Ingeborg Alhed Andrea*; Svend var meget glad ved hende og listede sig i ubemærkede Øjeblikke til at drikke af hendes Flaske.

Den 29. Sept. 1873 blev jeg meget syg af en Underlivsbetændelse; jeg laa længe, og der var stor Ængstelse for, at jeg skulde dø; Edvard og Børnene var til Tider meget bedrøvede og forsøgte jævnlig at trøste mig.

En Nat, da jeg var meget daarlig, troede Edvard, at Døden nærmede sig; han kaldte paa Frode og Sigurd, og alle 3 knælede ved min Seng og bad Vorherre inderligt om, at jeg maatte komme mig. Jeg faldt i Søvn og havde en dejlig Drøm og følte mig bedre, da jeg vaagnede. Det blev en lang Rekonvalescens, men helt rask blev jeg da igen, da det blev Foraaret.

I Foraaret 1874 blev Frode konfirmeret og kom i Malerlære hos Andersen i Odense. Samme Efteraar blev Johannes Svend, og efter at de begge samt Edvard og jeg havde besøgt min Broder Hans i Bissrup, fulgte Edvard dem til København, hvor de begge hos Arkitekt C. V. Nielsen (Arkitekturmaler) forberedtes til Optagelse i Kunstakademiets »Almindelige Forberedelsesklasse«, hvad de begge opnaaede om Foraaret; samtidig læste Johannes Matematik og bestod paa teknisk Skole »Fuldstændig Prøve i Matematik« med Udmær-

kelse som Nr. 1. Kammeraterne kaldte Johannes »store, gamle Rambusch« og Frode »lille Rambusch«. Hvor gerne vi end vilde, var det ikke hver Jul, vi havde Raad til at faa de to kære Drengene hjem. De andre Børn blev undervist af en Lærerinde, og Sigurd desuden af den teologiske Kandidat, der var Huslærer for Christen og Johan Knudsen, for at han kunde blive optaget i Viborg Latinskole, hvad der ogsaa skete, efter at han i Foraaret 1875 var blevet konfirmeret; men hverken han eller vi var tilfredse med denne Skole. Rektor Lefolii var i Teorien en frisindet Mand, men som praktisk Skolemand var han meget gammeldags og haard. Efter et Aars Forløb flyttedes Sigurd derfor til Gotfred Rodes Kursus paa Skovgaard, og efter dennes Død til Julius Døckers Kursus i København, hvorfra han blev Student 1880 og valgte at studere Medicin.

I Foraaret 1877 blev vor kære Ida konfirmeret. Hun var under hele sin Opvækst skrøbelig, især efter Tyfusen i 1872, men en sjælden yndig ung Pige med et elskeligt Væsen og glædede baade os selv og andre med sin Musik og Sang; vi, hun, Svend og Ingeborg, der var et smukt, begavet, kraftigt Barn, levede os inderligt sammen, efter at de tre store Drengene var kommet ud i Verden. Svends Alvor, parret med Pudsighed, skaffede os ofte en hjertelig Latter. Jeg mindes en Gang, vi havde fremmede, og havde sat os til Bords, men var kommet i en livlig Pasiar. Han vidste, at der skulde læses til Bords, inden Maaltidet maatte begynde, og da han syntes, det varede for længe, begyndte han paa en Remse, han havde hørt (Ak, hav Tak for Tobak osv.). Vi brast alle i Latter, og Maaltidet begyndte.

Ja, mit Hjerte er fuldt af søde Barneminder om dem alle, og ved at drages frem, bliver de paany levende for mig. Den Tid var trods mangt og meget den lykkeligste Tid i mit Liv. Bjørnstjerne Bjørnson skriver (i Sigurd Slembe): En Mor er en underlig Ting. Vidste Børnene, hvad hun gjorde for dem som smaa, foer de varligere frem som store. Jeg mener slet ikke det er en Dyd, at en Mor opofrer sig for sine Børn, hun kan simpelt hen ikke andet.

Svend og Ingeborg var uadskillige. Hun havde ikke hans Lune, men var saa kærlig og god. Hvor husker jeg hende, naar hun slog sine smaa Arme om min Hals, kyskede mig og sagde: »Lille Mor, hvor skal jeg dog blive god imod Dig og Far, naar I bliver gamle, og jeg bliver stor.« Hun var meget lærenem og lærte foruden sine egne Lektier, ogsaa Svends, blot ved at høre dem blive gennemgaaet med ham.

I Vinteren 1880 var Ida meget syg af Underlivsbetændelse og svævede længe mellem Liv og Død. Da hun kom op, fik Lærerinden Difteritis; vi anede ikke, hvor smitsom den Sygdom er, og tænkte, det var tilstrækkelig Desinfektion at gaa en Tur i Haven. Saa fik Svend Difteritis og kom godt over den, og nu havde vi det alle godt en kort Tid. Men Søndag den 18. April, medens vi sad i Kirken, var der en indre Stemme, der sagde mig: »Nu bliver Ingeborg syg og forvinder aldrig Følgerne.« Desværre skete det. Da jeg kom fra Kirke, klagede hun over ondt i Halsen, Feberen tog stærkt fat, og den lille Hund Vappe sukkede dybt, da den saa hende, slikkede hendes Haand, gik bort, lagde sig ned og saa meget ulykkelig ud. Da blev jeg paa det rene med, at Barnet skulde dø, hvor meget jeg end anstrengte mig for at vise den Tanke fra mig. En Nat sagde hun til mig: »Nu bliver Mors lille Pige snart rask igen.« Men desværre, det blev hun ikke. Den følgende Søndag, 25. April, medens Edvard stod paa Prædikestolen, blev der raabt ind ad Kirkedøren: »Præstegaarden brænder«. Han fortsatte, men saa lød samme Raab paany, Folk styrtede ud af Kirken, han gik ned af Prædikestolen og hjem, hvor jeg var hos Ingeborg uden at ane, at det brændte. Saa kom Ida derind og sagde det samme. Hun blev hos Ingeborg, og jeg foer ud i Køkkenet, hvor Ilden buldrede. Vor gamle Havemand stod der, og jeg bad ham tage en Dyne og stoppe den i Skorstenen, hvor Ilden var opstaaet, men han sagde: »Det er for silde, lille Frue«. Jeg bad saa de tillilende om at bære Ingeborg ud efter at have dækket hende godt til, og hendes

Seng blev anbragt i Konfirmandstuen. Paa Vejen dertil mødte jeg min kære Mand, stille og rolig, men meget bedrøvet. Ogsaa til den Længe naaede Ilden. Ingeborg græd, vi trøstede hende, saa godt vi kunde, med at vi nok skulde blive hos hende, men flyttes maatte hun i sin Seng hen til Købmandens, der boede paa den anden Side Haven og Vejen. Saa kom vor Læge, Johan Hinding fra Thissinghus, tre kvart Mil fra Præstegaarden og stillede sit Hus til vor Raadighed. Dertil blev hun saa kørt i Etatsraad Knudsens lukkede Vogn, ledsaget af Doktoren og mig. Hvor var det dog svært at se det kære Barn saa dødtret og hærgt af Sygdommen.

Doktoren og hans Søster var saa gode og opofrende imod os, og der blev gjort alt, hvad der kunde gøres, for at lindre og frelse Ingeborg, men naar Doktoren sagde: »Dette skal hjælpe og maa hjælpe«, sagde jeg: »Der kommer en Tid, da baade Kærlighed og Kunst er omsonst«. Den 27. kom Edvard, Svend og Lærerinden, men da Svend fra Døren saa sin lille Søster, brast han i Graad over den Forandring, hun var undergaaet. Hun led stille og taalmodigt, jeg var ikke af Klæderne i 10 Døgn, haabe kunde man ikke mere, kun bede Vorherre udfri hende af Lidelserne. Da jeg var gaaet ud et Øjeblik, spurgte hun efter mig, og da hendes Far sagde: »Nu kommer Mor straks«, sagde hun: »Saa lægger jeg mig lidt til Hvile«, og døde kort efter, hvad jeg tror, vi i Øjeblikket følte som en Lettelse; men saa kom straks Smerten, Savnet og Tomheden, som Døden altid efterlader. Fra hende gik vi ind i den anden Stue, hvor den kære Ida laa, haardt angrebet af Difteritis.

Doktoren og min kære Mand overtalte mig til at køre med ham til Mariesminde lige tæt ved Præstegaarden. Det var brave og elskværdige Bønder, hvor Svend og Lærerinden allerede var anbragt, og hvor vi blev modtagne med stor Hjertelighed og fik overladt nogle Værelser, indtil Præstegaarden kunde blive bygget op igen. Næste Dag kørte jeg atter ned til mit døde og døende Barn, Vorherre styrkede mig, saa jeg atter kunde pleje Ida, som Gudskelov snart blev saa meget bedre, at Faren maatte siges at være overstaaet. Da vi kørte forbi vort kære nedbrændte Hjem til Thissinghus, syntes jeg, at jeg ikke var i Stand til at kunne bære mere. I Brandtomten fandt jeg et lille beskrevet Blad, hvorpaa Ingeborg med sin lille Barnehaand havde skrevet:

*Ved Korsets Fod hos Jesus, der vil jeg gerne staa;
Der finder jeg den Grund, som jeg kan hvile paa,*

og paa den anden Side stod:

*Juleaften, o hvor er du skøn,
Du kom til os med Guds egen Søn.*

Det var som en Hilsen fra hende, og jeg har bedt om at faa det med i min Kiste.

Medens Ingeborg laa i sin Kiste, og Ida endnu var meget syg, havde vi den store uventede Glæde, at Johannes kom hjem. Han havde lige bestaaet sin Sekondløjtnantseksamen, set i Avisen, at Præstegaarden var brændt, og fik i den Anledning Orlov; Frode var i Dresden, og Sigurd skulde om et Par Maaneder tage Artium. Hvor var det en Trøst at have den kære Johannes, og hvor var han kærlig og god imod os alle. Han begyndte straks at tegne en ny Præstegaard.

Den 4. Maj blev den kære Ingeborg begravet under stor Deltagelse fra Nær og Fjern. Hendes Fader talte saa yndigt ved hendes Kiste og sagde bl. a.: »Ingen skal høre Klager, hverken af min Hustru eller mig, men Tak til Gud og vor Fader, som har hjulpet og vil

hjælpe os over alle Ting«. Jeg fældede mange Taarer, medens vi sang hendes Yndlingssalme: »Frelseren er mig en Hyrde god«, og paa hendes lille Gravsten kom til at staa: »Lammet hviler ved Hyrdens Fod.«

Den 7. Maj fik vi Ida hjem hos os, hvor vi havde Storstuen og tre mindre Værelser, og var meget glade ved atter at være sammen. Da Ida tog Afsked med Doktoren, syntes jeg nok, at især han var meget betaget, og Dagen efter kom han til os og sagde til mig, at han havde sagt til Ida, at han holdt saa meget af hende; men da han bad om et Kys, havde hun sagt, at det vilde hun ikke give ham, før hun havde sine Forældres Tilladelse.

Jeg blev meget betaget; vel var han en samvittighedsfuld og vist ogsaa en dygtig Læge, og han havde vist os stor Venlighed og Deltagelse ved at aabne sit Hus for os, da alle andre frygtede Smitten, men at give ham vor eneste Datter, faldt svært for mig og endnu sværere for min Mand. Da Hinding kom igen, gik Edvard meget bevæget op og ned ad Gulvet og sagde tilsidst: »For Gud i Himlens Skyld tør jeg ikke sige nej, men jeg kan ikke sige, at jeg med Glæde giver Dem min Datter.« Hinding var et hjertensgodt Menneske, men hans og Idas Hjem var saare forskellige, og det Hjem, hvorfra man er udgaet, har altid sat sit Præg paa os.

En Aften vi sad og talte sammen, sagde Ida: »Mor, naar jeg har set, hvor min Forlovelse har pint Fader og Dig, har jeg syntes, jeg burde slippe Johan, men nu kan jeg ikke. Thi forleden Nat drømte jeg, at jeg gik ude paa Agrene, og der mødte jeg Vorherre, som sagde: »Følg mig.« Jeg sagde: »Ja, men skal jeg saa slippe, hvad jeg har faaet.« Vorherre sagde: »Nej, behold det kun«, og siden kan jeg ikke, lille Mor.« Den Drøm gjorde altsaa Udslaget.

Da Sigurd i Juli 1880 var blevet Student, kom han hjem og savnede sin kære Søster Ingeborg meget dybt. De havde holdt meget af hinanden og ofte glædet os og andre med deres Sang, uagtet hendes lille Barnestemme jo langtfra fyldte saa meget som hans.

Vi rejste alle tre en Tur til Slagelse, hvor min kære Broder Hans dengang havde Hotel Postgaarden, og derfra til København, hvor vi var sammen med Johannes og Sigurd, som nu havde paabegyndt sit Studium. Svend var vist den, der havde mest Glæde af Rejsen.

Lørdag den 11. Sept. 1880 flyttede vi ind i den nyopførte Præstegaard og var meget glade ved og tilfredse med, saa godt og praktisk Johannes havde indrettet alt. Hans Tegning blev af Kultusministeriet taget til Norm for fremtidige Præstegaarde.

Ida og jeg gik tit til Ingeborgs Grav og sad mangen en Gang i Mørkningen og talte hyggeligt og alvorligt sammen. Jeg kunde ikke overvinde mine Bekymringer for Idas Fremtid.

[Afsluttet 22. november 1911]

HENVISNINGER

Der henvises ikke til kirkebøger og alment tilgængelige opslagsværker. Biografierne af nulevende er baseret på spørgeskemaer og korrespondance sommer og efterår 1964.

Der anvendes følgende forkortelser:

KB, NKS: *Det kgl. Bibliotek,
Ny kgl. Samling.*

LAS: *Landsarkivet for Sjælland m. v.*

RA: *Rigsarkivet*

— og *desuden de i disse institutioner gængse forkortelser.*

1. RA, Håndskriftsamlingen, XIII Alm. dansk-norsk personalhistorie, Paul Hennings' samlinger til Slægten Rambusch's historie: Prof. dr. Hirt, Giessen, til Justitzrat dr. Rosenberg, 28.3.1925.
2. J. Rambusch: Slægten Rambusch (København, 1926), s. 7–8.
3. Skrivelse fra Det danske Selskab for Heraldik og Sfragistik til Tage R. 25.4. 1949. Våbenførende Slægter i Danmark II (Kbh., ud., ca. 1950), s. 56–57.
4. Stadtarchiv, Schleswig.
5. RA, Korsør amtsstues rev. regnsk. i Rtk. og Finansmin.
6. KB, NKS 2336°, breve til C. Wulff.
7. Slægten Rambusch (1926), s. 9.
8. Den gamle har nok villet knytte sin families historie til den berømte »vinduesudsmidning« i Prag maj 1618, der gav startsignal til 30-årskrigen.
9. Slægten Rambusch (1926), s. 8.
10. RA, Partikulærkammeret, Christian 6.s deputatpengeregnsk. 1728.
11. RA, Hof- og Civiletatens afregnings- og assignationsprotokoller Litra TT, 1728, s. 891.
12. RA, Partikulærkammeret, Christian 6.s deputatpengeregnsk. 1728 og 1729.
13. Samme, bilag til regnsk. 1730, 7. og 15. jan. nr. 7. RA, Hof- og Civiletatens afregnings- og assignationsprotokoller Litra XX, 1731, s. 223.
14. Samme, bilag til Christian 6.s deputatpengeregnsk. 1730, 7. maj, nr. 166.
15. RA, Kongehusets Arkiv, Christian 6., diverse dokumenter.
16. RA, Patenten Extracte 18.1.1737.
17. RA, Rtk. tyske resolutioner 10.6.1737.
18. RA, Rtk. rev. regnsk., Gottorp told, 1737 ff.
19. RA, Register over Rangspersoner. Patenten Extracte 23.7.1756.
20. H. Philippsen: Alt-Schleswig. Beiträge zur Geschichte der Stadt Schleswig (Schleswig, 1924), s. 7. J. P. Trap: Slesvigs Beskrivelse (Kbh. 1864), s. 581.
21. RA, Rtk. rev. regnsk., Gottorp told.
22. RA, GTK & KK, Vorstellungen in Zollsachen 1760–65 (149); kgl. resolution 28.5.1764. RA, Rtk. udgiftsbøger 1765 ff.
23. J. W. Frohne: Danske Fajancer (Kbh. 1911). Konrad Hüseler: Geschichte der schleswig-holsteinischen Fayence-Manufakturen im 18. Jahrhundert (Breslau, 1929). Kai Uldall: Gammel dansk Fajence (Kbh. 1961).
24. RA, GTK & KK: Tyske privilegier og koncessioner 1758–66 (6.3.1761).
25. Frohne, s. 91.
26. RA, Overkrigssekretærens indk. breve 8.12.1762.
27. RA, DK, Oversekretærens brevbog 1765, s. 752.

28. RA, Inkvisitionskommis., C. A. Struensees indk. Journalsager E.2,2, 27.11.1771 og 4.1.1772. GTK & KK: Tyske kammers forestillinger 6.12.1771 og 10.1.1772.
29. RA, Patenten Extracte 3.3.1738.
30. RA, Krigskanc. ref. sager, sept. 1759 (4).
31. RA, Overkrigssekretærens udfærd. håndbreve 18.6.1763 (1647).
32. Nordmark Heimatblätter für das Herzogtum Schleswig, nr. 1, 10.1.1920. Philippen, s. 144.
33. RA, GTK & KK: Vorstellungen in Zollsachen 1760–65. Tyske kammers forestillinger 10.1.1772.
34. Folketælling 1803, Schleswig, VII kvarter, nr. 2 (fotokopi i RA).
35. De 1000 Rdl. blev sandsynligvis anvendt til at formå en ældre officer til at trække sig tilbage (Major Gordon Norrie, Kbh.).
36. Som 30.
37. RA, Krigskancel., Danske og norske konduitelister 1763 og 1764.
38. Jens Johansen: Frederik 6.s Hær 1784–1814. Udg. af Generalstaben (Kbh. 1948), s. 231–32.
39. Slagelse St. Mikkel's kirkebog 21.11.1781. RA, Enkekassen nr. 1418.
40. Til brug i pensionssager fremlagde F. V. R. og hans bror H. H. R. udskrifter af Gortorp Slotskirkes kirkebog. Af udskrifterne fremgår det, at H. H. R. blev født 27.9.1744 og F. V. R. 25.2.1745! Da der kun til den første dato er angivet dødsdato, skal den antages som korrekt. Kirkebøgerne indtil 1765 er senere forsvundet. Udskrifterne findes i RA, Enkekassen nr. 1418 og nr. 5670.
41. RA, GTK & KK forestillinger 1773–74.
42. Frohne, s. 92–93.
43. RA, Alm. Pensionskassedirektion, ekspeditionsprotokol 24.4.1824.
44. Göttingen Matrikel 1734–1837 (Hildesheim und Leipzig, 1937).
45. RA, Håndskriftsamlingen, XIII, Alm. dansk-norsk personalhistorie, Th. O. Achelis' uddrag af Jena Matrikel. Kiel Album 1665–1865 (Kiel, 1915).
46. RA, TK forestillinger 5.12.1777 (617).
47. Samme 30.7.1779 (111).
48. RA, Rescripten Extracte 19.12.1780.
49. RA, Patenten Extracte 10.7.1778.
50. RA, Rtk. tyske resolutioner 31.5.1781 (152).
51. RA, TK forestillinger 16.1.1784 (57). Jonathan Smith: Slesvigske Amtsforvaltere (duplikeret, Kbh. 1954).
52. RA, Rtk. tyske resolutioner 23.4.1800 (75).
53. RA, Alm. Pensionskassedirektion, Enker L-Ø, s.367. RA, Rtk. Ekstrakter af pensionsansøgninger 28/1816.
54. Ved Theodora R.s dåb 16.9.1816 var »kaptajn J. A. C. von Rambusch af Korsør« fadder. LAS, Korsør borgerskabsregister fol. IV, 32, 122.
55. Anna R.s erindringer, s. 7.
56. LAS, Korsør byfogeds skifteprotokol 16.2.1854, fol. 326.
57. Som 55.
58. Som 55.
59. RA, Rtk. ansøgninger.
60. RA, Finansdeputationen, Danske Assignationskontor 1816–48. Af beløbet var 300 Rdl. beregnet til kontorhold.
61. Anna R.s erindringer, s. 8.
62. Trap: Danmark, III (2. udg. Kbh. 1872), s. 350–55.
63. LAS, Korsør skøde- og panteprotokol 1832–39, fol. 120.
64. Samme 1854–58, fol. 3–4 og fol. 107.

65. L. F. la Cour: Korsør (Korsør, 1926), s. 349.
66. LAS, Korsør brandtaksationsprotokoller 1828 og 1867.
67. LAS, Korsør byfogeds skifteprotokol 10.10.1822, fol. 320 ff.
68. Samme, 1867–84, fol. 104 ff.
69. LAS, Korsør skøde- og panteprotokoller 1858–63, fol. 411 b og 1863–70, fol. 213–14.
70. LAS, Korsør auktionsprotokol 1866–1919, fol. 53 og fol. 69 a.
71. LAS, Korsør skifteprotokol 1867–82, fol. 91 og fol. 114–15.
72. Slægten Rambusch (1926), s. 20.
73. Samme og berettet 1964 af I. E. T. R. (nr. 79).
74. Korsør Avis 1.6.1870. Berlingske Tidende 2.6.1870.
75. Højskolebladet 16.4.1897.
76. KB, NKS 2336³, brev til C. Wulff.
77. Erindringer, s. 30.
78. J. P. Mynsters Visitatsdagbøger 1835–53. Udg. af Bjørn Kornerup, II (Kbh. 1937), s. 115.
79. Som 75.
80. la Cour, s. 349–53, 365.
81. Yderligere oplysninger om børnene af nr. 32 og 35: J. F. B. Hennings und Paul Hennings: Beiträge zur Geschichte der Familie Hennings, II Auflage (Lübeck, 1905).
82. Meddelelser fra Krigsarkiverne. Udg. af Generalstabens, VII (Kbh. 1896), s. 204–05, 207 og VIII (1900), s. 144.
83. RA, Th. A. J. Regenburs privatarkiv.
84. RA, DSB.s personalakter, R. 43.
85. Illustreret Tidende 23.2.1908.
86. RA, Pharmaceutisk Læreanstalts arkiv, eksamensprotokol 1840.
87. Skrevet af Frode R. bagpå det s. ??? gengivne foto. KB, NKS 2336³, Heinrich R. til C. Wulff 27.5.1852.
88. Edvard R. regnede 4. okt. som sin fødselsdag, men kirkebogen angiver 5. okt.
89. Slægten Rambusch (1926), s. 28.
90. RA, Universitetets arkiv, Artiumspetita 1840, Slagelse. Examen Artium, dimitterende og karakterlister 1840.
91. Som 75.
92. KB, NKS 4435.
93. Højby sogns historie af friskolelærer Frovin Jensen (1879–1952). Ikke trykt; duplikeret eksemplar i familiearkivet.
94. Tidsskrift for Søvnæsen, 1888, s. 25.
95. KB, NKS 2336³.
96. Som 94, s. 26.
97. Familiearkivet: Brev fra Constantine R. til svigerinden Ida R. ca. 1881.
98. Oplyst af P. A. V. Freuchens døtre frk. Anna Freuchen, Gentofte, og fru Margrethe Christensen, Viby J. (brev 18.8.1964).
99. Yderligere oplysninger om børnene af nr. 52: Th. Hauch-Fausbøll: Slægten Schrader (Kbh. 1937).
100. Studenterne 1859 (Kbh. 1884).
101. KB, NKS 2664.
102. KB, NKS 2315, dateret 1. maj 1871. W. T. R. findes i Fortegnelse over de kgl. danske Generalkonsuler og Konsuler og de under dem ansatte Vicekonsuler (Kbh. 1871), men ikke i de tilsvarende fortegnelser for 1866 og 1874. Embedsarkivet er ikke bevaret.
103. I familiearkivet findes et visitkort, et avisudklip, telegrammet af 20.10.1896 samt patronen til det dræbende projektil. Frode R.s oplysning er givet af hans søn Viggo R. (nr. 83). Breve fra Wm. E. Buelke, Juneau, Wis., 21.12.1964 og 2.2.1965. Memorial and Genealogical Re-

- cord of Dodge and Jefferson Counties (Wis. 1894), s. 127–8.
104. Eva Kjeldsen Pape til Tage R. 3.2.1949. Af E. J. C. R.s dagbøger fremgår det, at han havde kontakt med sine søskende, men at han foretrak sin hustrus slægt.
105. Oplyst af Hartvig R. (nr. 87).
106. KB, NKS 3460. RA, DSB.s personaleakter R. 225. Erindringerne.
107. Gravskrift på familiegravstedet i Korsør. Begravelsesdatoen findes ikke i kirkebogen.
108. Højrebladet 10.4.1908.
109. KB, NKS 4484. Korrespondance på Lerkenfeldt.
110. E. J. C. R.: Plantningsarbejdet på Lerkenfeldt (400 maskinskrevne sider, 1931, findes på Lerkenfeldt). Samme: Nogle Erfaringer ved Hedeplantning (Hedeselskabets Tidsskrift 10.12.1924).
111. Se 104.
112. Udtalelse til dagblad ca. 1931. Udklip i familiearkivet.
113. Oplyst af Hartvig R. (nr. 87).
114. Berlingske Tidende 4.1.1934.
115. Hærens Arkiv, stamblad.
116. Telefonisk oplysning fra Danmarks Blinde, sept. 1964.
117. Brev fra ambassaden 18.11.1964 opgiver følgende navne:
1. Eduardo Rambusch Junior, søn af Edvard Heinrich R., ugift, adresse ukendt.
 2. Edith Rambusch Timm, gift med Alfredo Timm, bosat i byen Joinville, staten Santa Catarina.
 3. Nina Rambusch Sell, g. m. Erich Sell, adr. Rua Coreia Pinto, Florianopolis.
 4. Odila Rambusch Gracher, g. m. Arno Pedro Gracher, adr. Rua Caetano Costa, s/n, Florianopolis.
 5. Nidia Rambusch Ramos, g. m. Celso Rosa Ramos, adr. Rua Caetano Costa, Florianopolis.
118. RA, Kunstakademiets elevcharteques.
119. Brev fra artillerigeneralen 14.11.1905.
120. Dansk Arbejde 15.2.1929.
121. Hærens Arkiv, stamblad.
122. Som 120. Se også Tidsskrift for Industri 15.2.1929.
123. Povl Drachmann: A/S Nielsen & Winther 1867–1917 (jubilæumsskrift, Kbh. 1917).
124. Robert Einfeldt: 50 År for Almenvellet (Udg. af Dansk Arbejde, Kbh. 1958), s. 79–89.
125. Oplyst af I. E. T. R. (nr. 79).
126. RA, Kunstakademiets elevcharteques.
127. Brev fra Askov Højskole 16.12.1963.
128. KB, NKS 4487.
129. Slægten Rambusch (1926), s. 43.
130. Aagot Lading i Dansk biografisk Leksikon XIX (Kbh. 1940).
131. Paul Nedergaard: Dansk Sogne- og Præstehistorie V (Kbh. 1959), s. 372–73; oplysningen stammer fra Svend R.
132. Niels Jensen Jørgensen, (Vildkærhus, Skallerup) i sine utrykte livserindringer, der er en veritabel sognehistorie (1936–40); duplikeret eksemplar i familiearkivet.
133. Vendsyssel Tidende 4.1.1919.
134. Svend R.s trykte prædikener: Ligtale over pastor emeritus E. V. A. Rambusch. Af den afdødes Søn, Pastor Rambusch på Thunø (Særtryk af Kirkebladet, Odense, Milo, 1897). Ved Emilie Essemanns Begravelse i Lemvig d. 20. December 1909 (Lemvig, 1909).
135. Som 131.

136. Dansk biografisk Leksikon XXII (Kbh. 1942). Weilbachs Kunstnerleksikon III (Kbh. 1952).
137. RA, Søofficersskolen, Indmeldte Aspiranter 1881 og 1882; Prøverne i Land 1881; Prøverne ombord 1882. En del oplysninger om Heinrich R.s efterkommere stammer fra frk. Lykke Slott-Møller og fru Suzette Sthyr, begge København.
138. Familien boede indtil 1862 Østerbrogade 18, derefter Delfingade 56, Nyboder, fra 1877 Østervoldgade 16. I folketællingen 1880 oplyses, at ægteparret har 3 døde og 3 levende børn. Det har kun været muligt at finde de her anførte 5 børn.
139. Oplyst af Gentoftte Menighedshus, af Dagmar R. og af Nordre Birks skifte-ret.
140. Hærens Arkiv, stamblade.
141. Berlingske Tidende 16.10.1951.
142. Magnus Simonsen i Politiken 25.5.1954.
143. Slægten Rambusch (1926) og Marselisborg mindemur angiver 7.10.1917, sidstnævnte tillige Flandern. Gravstenen på Korsør Kirkegård har 25.10.1917, men der ses ingen indførelse i kirkebogen.
144. Alfabetisk Navneregister over Personer, der i Aarene 1850–1915 har erhvervet dansk Indfødsret (Kbh. 1916). Rigsdagstidende 1914—15.
145. Brev fra Sorø Akademi 3.11.1959.
146. 23.11.1956.
147. Rigshospitalets vielsesprotokol.
148. Power Gas Corporation Annual Report (Newcastle, 1958). Brev fra Mrs. Joan Wilson 30.9.1964.
149. PGC-ABPs firmablad Concord januar 1948, juni 1948, august 1951, juni 1957.
150. Tage Kaarsted: Radikal Ungdoms politiske Historie 1911–1961 (Århus, 1961), s. 7 og s. 12.
151. Demokraten 31.8.1945.
152. Aarhus Stiftstidende 25.8.1945.
153. Illegalt arbejde og fangetid omtalt i Sven Henningsen: Esbjerg under den anden Verdenskrig 1939–1945 (Esbjerg, 1955), s. 46, 135, 216 og 219 og i Danmark under Besættelsen III (Kbh. 1946), s. 345.
154. Anbefalingskrivelse, dateret Aalborg 9.6.1947.
155. Fyens Stiftstidende 28.10.1953.
156. Time Magazine 12.5.1961 og 10.7.1964. Saturday Evening Post 23.1.1961. The Sign maj 1963.

PERSONREGISTER

Gifte kvinder er opført under deres pigenavn

	Side		Side
Aakjær, Jeppe	67	Bekker-Hansen, Knud	89
Ahrens, Inge Agnete	78 96 110	Bentzen, Eskild Toralf	78
– Johan Nikolaus	78	– Toralf Essendrop	78
– Otto Friedrich	78 110	Berglund, Einar Harald	103
Ahlmann, Maria Augusta	28	– Marita	103
Andersen, Odense	64 122	Bering, Elisabeth Kirstine	71
– Andrea	94	Bernth, Laurentze Cathrine	35
– H. C.	34 52	Berntsen, Klaus	46 115
– Laurits	121	Besant, Annie	60
Andrup, Henrik H. H.	88	Bertheau, P.	110
Anna	12	Beyer, Michael	14
Aronsen, Mary	105	– Anna Barbara	14
		Bilhard, J. A. F.	26
von Bach, Charlotte Dorothea	35	Birkedal, Vilhelm	42 43 47 115
Bagger, Andreas Christian	48	Birck, L. V.	86
– Anna Helene	48	Bjerge, Poul	44 65 119
– Axel Halfdan A. H.	48	Blackmore, John Henry	84
– Camilla Louise	48	– Mavis	84
– Hans Carl Ludvig	48	Boesen, Nicoline Claudine	50
– Helga	48	Boston, Brian John	109
– Julie Theodora	48	– Glenn Alfred	109
– Margrethe	48	– Glenn R.	109
– Maria Amalie	48	– Mark Glenn	109
– Wilhelmine Frederikke	48	– Zara Rosetta	109
Ballegaard, Bent Friis	85	Boyesen, se Boesen	
– Henrik	85	Brandes, Georg	72
– Martin	85	– Meta	60
– Martin Hansen	85	– Theodor	60
(von) Baller, August Heinrich	38	Brandrup, Henrik	104
– Carl Emil	38	– Merete	104
– Ferdinand Friedrich	38	– Poul	104
– H. C.	38	– Sven Erik	104
– Sophie Friederike	38	– Vibeke	104
Ballerstein, Else Lilly	93	Braun, Wolff	14
Balslev, J. F.	51	Brockington, Mary Anne	84
Bandschapp, Agnes	14	Brown, Hilda Mary	102
– Hans	14	Brünner, Aage	93
Barclay, dr.	112	– Bente	93
Barrit, Victor	92	– Lars	93
Bastian, Kristian	42	– Nils Aage	93
Bech, Georg	82	– Sam Aage	93
– Gudrun Harriet	82 99 110	Brönniche, J. F.	48
Beckwith, institut	47 114	Buchholtz, J. H. C.	119
Bekker-Hansen, A. M., se Jensen		Böttger (Böttiger), Rasmus H.	116

Christ, Joachim Albrecht	23	Frederiksen, Anna Frida	88
– Susanna Maria	23	Freuchen, Carl Anton	50
Christensen, Anders C. M.	121	– Ole Johan	50
– Anders Ejnar	94	– Peter A. V.	50
– Erna	95 110	Friis, Achton	67
– J. C.	46 56 121	Gamborg, N. C.	121
– Jørgen	95	Gerner, Dorothea Bircherod	78
Christian 6.	14 15 16	Gether, Emilie Theodora	64
Christian 7.	21	Gjellerup, Anne Wilhelmine. 31 35–36	41
Christiansen, Jensine Marie	89	– Jacob	35
– Laura	95	Glistrup, Anna Ulrikke	76
– Lauritz Uglvig	89	Grace, Catha Jackson	98
Claudius, Anna Margaretha	26	– Edwin Joseph	98
Clausen, Johanne Georgine	46	Graham, Cyril	94
Crone, Frederikke	48	Greulich, Donna Claire	101
Curtis, Emily	52	– Kurt	101
– Hiram	52	Gruttschreiber, Slesvig	24
Dahlgaard, Bertel	86	Gudme, Ivar de Hemmer	70
Dalgas, Enrico	43	Hall, C. C.	42
Dehner, Barthel	13	Hansen, møllebygger	62 122
Drage, Laura Hannah	72	– Anna Henriette Margr.	92
Drümmer, Hamburg	41	– Dagmar Jeanette	76
– Emilie	40 41	– Elisabeth	86 88
Dürr, Leonart	14	– Hans	88
Døcker, Julius	66 123	– Harald	76
Egan, Maurice Francis	80	– Henning Laurits	92
Eibich, Anna Barbara	23	– Juliane Constantine	49 50
Ericius, Ida Charlotte	28	– Sigrid Ingeborg	93
– Moritz Christian	28	– Meta	92
Essemann, Andreas	71	– Wilhelm	50
– Charlotte	71	Hasle-Hansen, Anna Margrethe	94
– Emilie	71	– Einar	94
Ewald, Carl	67	Helmcke, Elise Marie Fr.	37
Eyler, Anna	27 38	Hencken, William	65 112
Faartoft, Johanne	61 67 68 99 100 110	– Mrs.	112
– Niels	68	Hennings, Anna Margrethe	22
Falck, H. P.	47 114	– Carl H. V.	27 38
Falcon, Erik	95	– Friedrich Carl Br.	37
Famitlna, Agafja	79	– F. C.	36
Fangel, Dagmar	51	– Julius H. P. W.	27 37
Faurschou, Mette	58	– Marie Charlotte M. N.	37
Fenor, Heinrich	54	– Paul	10 11
– Lovise Hansine	54	– Sophus Hans Erich	26 36 37
Fleckner, Anna	94	– Toni	25 35
Frederik 4.	16	Hense, Korsør	33
Frederik 8.	40	Heynold, Anna Ursula	23

Hinding, Christian Jensen	69	Kabell, Laura	90
– Johan Christian	69 124–125	Karstensen, Asger	56
Hochstedter, Friedrichstadt	24	Katz, Edith Ann	106
Hodsman, Christopher Ejv. Edw.	102	– Sam	106
– James Anthony	102	Kauffmann, Harriet Eleonora	82
– James Anthony (1941)	102	Keating, Gertrude	98
– James Burr	102	Kiersgaard, Ellen Juel	51
– James Niels	102	Kisbye, C. F.	42
– Joan Mavis	102	Kjeldsen	56
– Jonathon Mark	102	– Julie Theodora	58
– Lona Anne	102	– Mathias	58
– Mary Margaret	102	Klein, Andreas	23
– Peter Dominic	102	– Anna Sophia	23
– Philip Michael	102	Klitgaard, Agnes	51
Hohenlohe-Weikersheim, Karl Ludwig von	15	Klüver, Anna Maria	36
Holm, Søren	106	Knudsen, Jakob	87
Holstein, Slesvig	24	– Johan	122 123
Hornemann, Agnes	48	Koes, Slagelse	29
Horvath, Margit	105	Krogh, Martha	85
Hou, Axel	70	Krøyer, P. S.	73
Höflin, Reichard	12	Kuchinskij, Elena	79–80 99
		– Gerasim Ludvigovich	79
Irving, Marjory, se Lambe			
– Æmilius Honfray	72	Lambe, Alfred Boydell	71
Jacobæus, Anton	41	– Marjory	71–72 110
Jebens, Friederike Christiane	22	Lange, Julius	72
– Hans	22	Langkilde, N. H.	114
Jensen, Agnes Margrethe	89	Larsen, Emil	94
– Anna Marie	107	Lassen, Abelone	68
– Inga Hedvig	93	Laulund, Karl Johan	107
– Meta Christine	89	– Karl Johan (1955–)	107
– Søren	89	– Paul Heine	107
Jessen, Catarina Margr. Joh.	27 37	– Susanne	107
– Hans Burchard	37	Laursen, Alice Hartz	89
Johansen, Didrik	115	– Hakon Hartz Laursen	89
Johnson, Elizabeth Thurnell	101	– Inge Hartz	89
– Henry J.	101	– Meta Christine, se Jensen	
Juel, Karen-Elise	65 66 99	Lefolii, H. H.	123
– Niels	66	Licht, Ellen Rigmor de Fine	58 90 99 110
Junge, Wilhelmine	78	– Mathias de Fine	90
Jæger, Poul	88	Liebman, Jeanne	106
Jørgensen, Skåne	48	Locke, New York	112
– Arne	94	Lohmeyer, institut	47 114
– Carl	94	Lorck, Anna Dorothea	26
– N. J.	70	– Heinrich	26
– Rikard Jørn	94	Lott, Althea Claire	101
		Lykke, Odder	103

Lymn, Arthur H.	82	Olesen, Verner Thorvald	95
Løvgren, Betty	54	Olsen, Henrik William	66
		– Magdalene Elise	85
Mackeprang, Anna Margrethe	92	– Mathea	85
Madsen, Ellert V. M.	95	– Valborg	65 66 112
– Grete	95	Olufsen, Andrea Georgine	69
– Hans Jørgen	95	– Andreas	47
– Jette	95	– Anna 10 29 30 34 42–47 58 61 70 114–125	
– Søren	95	– Hans	122 125
Madsen-Mygdal, Th.	107	Ottosen, Inger Marie Henr.	59
Marcus Aurelius	60	– Peter	59
Markussen, København	64	Ove, Sidsel Catrine	29
Martensen, Asta	95	– Niels	29
Mathiesen, Hans L.	31		
McCarthy, Michael W.	112	Pedersen, Jørgen	46
McCormick, Nancy Ellen	97	Pentreath, Catherine	74
Melchior, Ida	41	Petersen, Aage Ejner Randbøll	92– 93
Meldgaard, Lars	117	– Carla	75
Molberg, Lise	95	– Christine	59
Montessori, Maria	97	– Aage Marius	95
Muhr, Hans Philipp	14	– Georg Julius	93
Munch, P.	86	– Hanne Skytt	95
Muus, Jytte Marie	74	– Ingelise Randbøll	93
– Lauritz H. L.	74	– Jens Randbøll	93
– Niels R.	74	– Johanne Fr. Emilie	50
– Strange Nielsøn	74	– Kirsten Randbøll	93
– Suzette	74	– Mads Randbøll	93
Münch, Hans	12	– Mogens Randbøll	93
Mynster, J. P.	34	– Nis	60
Møller, Ane Katrine	107	– Ole Randbøll	93
– Anna Maria	73	– Svend Aage Randbøll	93
– Carl Emil	73	von Piper, Slagelse	29
– Otto	44	Plum, Slagelse	29
		Plüger, Johann	23
Nash, Ogden	90	Poulsen, Holger	105
Nedergaard, Paul	70	– Karl Henry Sæderup	105
Nielsen, C. V.	62 64 112	Prante, Lena	81
– Ella	104		
– Vigor	87	Rabek, Kirsten Madsen	116
Nobel, Ove	48	Rambisch, Anna Maria	13
Nyman, Edel	85	– Hanns	12
– Søren Sørensen	85	– Hans Leonart	14
Nyström, Svea Katarina	103	– Martin	12
Nødebo, Anna Margrethe	50	Rambusch von/und Rammenstein	10
Nørregaard, Christen Iversen	121	Rambusch, Agathe	50 71 74
		– Agnes	26 50 57 71– 73
Ohrt, Albert	90	– Agnete	107
Olesen, Claus Skytt	95	– Alexandra Irene Chantal	108

Rambusch, Alhed Ingeborg Andrea

	72	122–125
– Amalie Frederikke Andrea	31	47
– André Paul	96	99
– Andreas Michael		23
– Anna (1890–)	84–85	101
– Anna (1927–)	86	103
– Anna Henriette Theodora		60
– Anna Maria Barbara		23
– Anna Sophia		23
– Anna Susanna Euphrosina		23
– Anthon Friedrich Georg	22	27
– Anton Ludewig		38
– Asger	94–	95
– Bodil		95
– Camilla Ellen	106	110
– Camilla Henriette Wilhelmine	35	50 114
– Carl Anthon Gottlieb	22	24
– Carl Anton Georg	10 28 31 35 39–40	42 60
– Carl Friedrich		36
– Carl Theodor Reinhold		76
– Charlotte		109
– Charlotte Elisabeth		38
– Christian Jacob	22	27
– Christiane Wilhelmine		38
– Conrad Regnar Valdemar		
	11 33 34 53 59–	60
– Edvard Heinrich		40 60
– Edvard Johan Carl	35 53–58	90
– Edvard Vilhelm August (1821–96)	10 11 31 35 41–47 54 70	114–125
– Edvard Vilhelm August (1896–)		
	18 58 89–90 99 110	113
– Elisabeth		94
– Else (1901–)		94
– Else (1929–)		107
– Erik		107
– Erik Henrik Peter	99	110
– Erik Reinhardt	85–	88
– Fanny Camilla	51	74
– Frank Xavier		108
– Frederic Georg		36
– Friderich Volrath		36
– Friederique Georgine		38
– Friedrich Moritz		38
– Friedrich Vollrath (1745–1826)		
	9 21 22 24–	26

Rambusch Friedrich Vollrath

(1783–1829)	26	37
– Frits Henrik Johannes		
	11 34 42 61–64 66 70 94 96	115–125
– Frode Christian Valdemar	10 11 41	52
	60 61 62 64–66 80 112–113	116–125
– Georgia Cathrine Sophie		50
– Gerda		105
– Grete	99	106
– Hanns Wolff, se Johann Wolfgang		
– Harald Valdemar Ferd.		50
– Harold William (1891–)		
	80–81 110 112–113	
– Harold William (1922–)		96
– Harold William (1944–)		108
– Hans Hartvig		102–103
– Hartvig Frederik Emil	31 40	41
– Hartvig Heinrich (1744–1818)		
	9 22 24–26	29
– Hartvig Heinrich (1782–1866)	27	37
– Hartvig Heinrich (1785–1870)	9 28–36	114
– Hartvig Heinrich (1894–)	31 85 88–89	110
– Hartvig Heinrich Andreas	53–	54
– Heinrich Jacob Victor	9 31 34 41	48– 50
– Helga Ellen Gerda		78 79
– Helge	90–92	110
– Henry Andreas	75–	76
– Holger	10 11 53 54 58–59	121
– Holger Theodor	10	75
– Ida		103–104
– Ida Emilie Theodora	25 68 77–78	96 110
– Ida Henriette		38
– Ida Nanna Marie	69 71	117–125
– Ida Rosalie Sophie	32 33	50
– Ingeborg		92 94
– Jean Marie		109
– Joannes (Hanns)		13
– Johan Anton Carl	10 28–29 31	39
– Johann	9 11 15–22	110
– Johann Albrecht		23
– Johann Christian	21 22	24
– Johann Joachim		23
– Johann Simon		15
– Johann Wolfgang (1671–1760)	14 15	24
– Johann Wolfgang (1710–1713)		23
– Johannes Philippus		14
– Johannes, se Frits Henr. Johs.		

Rambusch, Jørgen	108	Rambush, Deena Rosanne	108–109
– Jørgen Harald	96	– Desiree Angela	109
– Kaj	106–107	– Ejvind Vigge	76 100–101 110
– Karen	97	– Helga Lone	102
– Karina Bech	108	– Joan	101 103 105 110
– Kirsten	94	– Niels Edward, se Rambusch, N. E.	
– Kristin Grace	108	– Sigurd Harald Alfred	99–100
– Lena Elisabeth	109	Rampusch	12
– Lennard Knud	98–99 110	von Rammenstein	10
– Ludwig Friedrich	22 27	Randbøll, se Petersen	
– Luise Augusta	38	– Augusta Magdalene	93
– Margit	95	Rau, Solveig Ellen	85
– Margaretha	23	Rauh, Anna Magdalena	23
– Margaretha Friederica	35 36	– Johan	23
– Marianne	109	Raunkjær, Ane	119
– Maria Adolphine Christiane	27	– Christen	119
– Maria Amalie	60	Rasmussen, Robert	98
– Maria Juliana Magdalena	23	– Thora Marie	50
– Marie Amalia	53	Regenburg, Th. A. J.	39 42
– Michael David	109	Riis, Christen	122
– Morits	10	Riis-Knudsen, Christen	122 123
– Niels Edvard (1889–1957)	82– 84	Rixon, F. F.	83
– Niels Edvard (1962–)	109	Rosenberg, Gottfried	18 19
– Paul Edward	106	– Hans F.	29
– Peter	107–108	Rockstroh, K. C.	58
– Robert Edward	96–97 113	Rode, Gotfred	123
– Robert Georg Martin	108	Rømer, Anna	66
– Sigurd Harald Alfred (1861–1919)		Røse, C. F.	118
10 57 61 66–69 70 110 116–125			
– Sigurd Harald Alfr. (1931–)	104–105 110	Sandbech, Nicoline	54
– Sophia Friederika Dorothea	27 37	Saxild, Georg	84
– Svend	108	Scavenius, Erik	68
– Svend Trøst .. 11 61 69–72 110 120–125		Schierner, J. J. L.	119
– Tage	20 21 92 93 110	Schiønnemann, Friedericka	38
– Theodora, se Anna Henr. Th.		Schiørring, Dagmar	119
– Theodora Henriette Petronella .. 31 39		– Jens N. L. 34 42–45 115 117 119	
– Thyra Amalia	74	Schlaet, Carl	101
– Tycho Emanuel	79– 80	– Edith Goldie	101
– Viggo Bech Ansgar 98 100 110 113		Schmitz, Franz Liberius	31
– Viggo Frode Edward 81–82 99 113		Schnad, Hans	14
– Viggo Thorvald Aage	69 119	Schourup, Nykøbing M.	82
– Viggo Thorvald Halfdan	69 119	Schrader, Axel Edvard	32 51
– Waldemar Constantin	71 74	– Einar Ditlev	51
– Wilhelm Marius Theodor 32 51– 52		– Harold William	74
– Wilhelm Marius van Waeg	72	– Ida Margrethe	51
– William, se Wilhelm Mar. Th.		– Johannes Vilhelm	51
Rambush	84	– Lawrence Oluf	74

Schrader, Niels Albert	51	Sønderholm, Johanne	85
– Niels Boe Vilhelm	50–51 114	– Lars Peter	85
– Olaf Boe	51 74	– Lars Peter (1919–)	85
– Stephan Hartvig	51	– Mette	85
– Stephanus	50	– Nanna	85
– Wilhelmine Nicoline	51	– Søren	85
Schrøder, Ludvig	65	– Søren Nicolaj	84– 85
Schubart (Schuppert), Anna Juliana	15	Sørensen, Ane	89
– Johann Bernhart	15	– Jens Peter	107
Schultz, Anna Dorenfeldt	78	– Ruth Ellen	107
Schwarz, Virginia Frances	96	– Victor	92 94
Simon, Marta Maria Magdolna	105	Taylor, G. B.	83
– Pal	105	Thiel, Emma	60
Simonsen, Magnus	76	Thompson, Gertrude	100
Skjoldborg, Johan	67	Truelsen, Elsebe Marie	37
Sloth, Ingeborg Marie	89	Tulinus-Hansen, I.	88
– Peder Odgaard	89	Unmack-Larsen, S.	87
Slott-Møller, Harald	72– 73	Veje, Helga Lone	78
– Lykke Marie	73	– Jens	78
– Michala Benedetta	73	– Jens Jensen	78
Smith, Alhed Marie	35	– Jens Otto	78
– Anton	26	– Karen	78
– Jørgen	29	– Niels Peder	78
– Jørgen Stæhr	35	Viborg, K. F.	42
– Lykke Henriette	36	Vien, Henriette Louise	37
– Petronelle Marie	26 31 35 36	de Ville, Antoinette	50
– Thora	32	Vind, Marie	44 116
– Sophie Magdalene	15 16	Wegener, Inger Mathea	29
Spang, Emilie Theodora	61 64 94 96	Weitersheim, Carl	22 24
– T. E.	64	Wetche, Helene Johanne	40
Steen, Christen Julius	81	– Hendrik Andreas	40
– Olava Prante	81 110	Wiimh, Sophie Amalie	40
Stone, James J.	100	Wilkens, Elisabeth	92
– Kerry Linden	100	– Johan	92
Staudnitz, Dorothea	36	Wilson, Charles James	101
→, Slesvig	36	– Charles Trevor Bowman	101
Steenstrup, Japetus	54	– David John Charles	101 113
Steinhäuser, Hans	13	– Trevor Martin	101
Sthyr, Jørgen	74	– Woodrow	56
Strecker, Johann	23	Wilton, Clifford	100
– Maria Euphrosina	23	– Harolden	100
Struensee, C. A.	21	Winckler(n), Charlotte	27
Svejstrup, Hans	116	Wulff, C.	49
Sylow, Niels	33	Wøller, Cathrine Theodora	69
Synnestved, Anna	74	Ørsted, H. C.	41
Sønderholm, Jacob Dahl	85		
– Jakob	85		

Sat med 10 punkt Linotype Garamond og trykt som manuskript i 100 eksemplarer i Vinderup Bogtrykkeri. Papiret er D. F. P. ekstraglattet specialtryk, 140 g. Klicheerne er fremstillet af Jyllands Klichéfabrik A/S, Kolding. Indbinding ved Christensens Bogbinderi, Struer.

Nr. 34

1

2

3

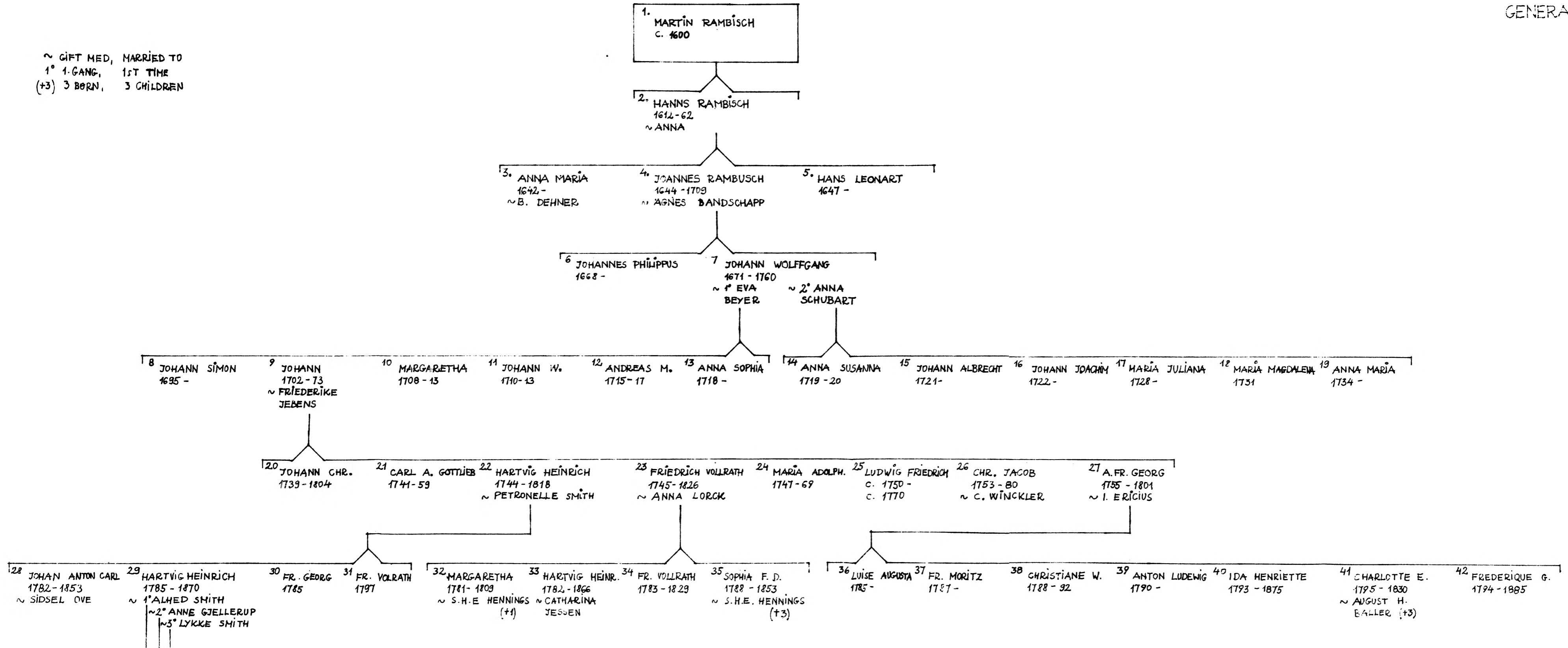
4

5

6

7

~ GIFT MED, MARRIED TO
 1° 1.GANG, 1ST TIME
 (+3) 3 BØRN, 3 CHILDREN

29 HARTVIG HEINRICH RAMBUSCH
1785 - 1870
~ 1° ALHED SMITH ~ 2° ANNE GJELLERUP ~ 3° LYKKE SMITH

43 THEODORA 1816 - 38
44 CARL ANTON GEORG 1818 - 1910 ~ HELENE WETCHE
45 HARTVIG FR. EMIL 1819 - c. 1888 ~ EMILIE DRÜMMER
46 EDVARD VILHELM AUGUST 1821 - 96 ~ ANNA OLUFSEN
47 AMALIE F. A. 1823 - 1904 ~ H.C.L. BAGGER (+8)
48 HEINRICH JACOB V. 1825 - 86 ~ JULIANE CONSTANTINE HANSEN
49 GEORGIA 1828 -
50 HARALD 1829 -
51 IDA ROSAUÉ SOPHIE 1830 - 88 ~ C.A. FREUCHEN
52 CAMILLA H. V. 1832 - 1913 ~ N.B.V. SCHRADER (+8)
53 WILHELM MADUS THEODOR 1839 - 96 ~ EMILY CURTIS

ADOPTION

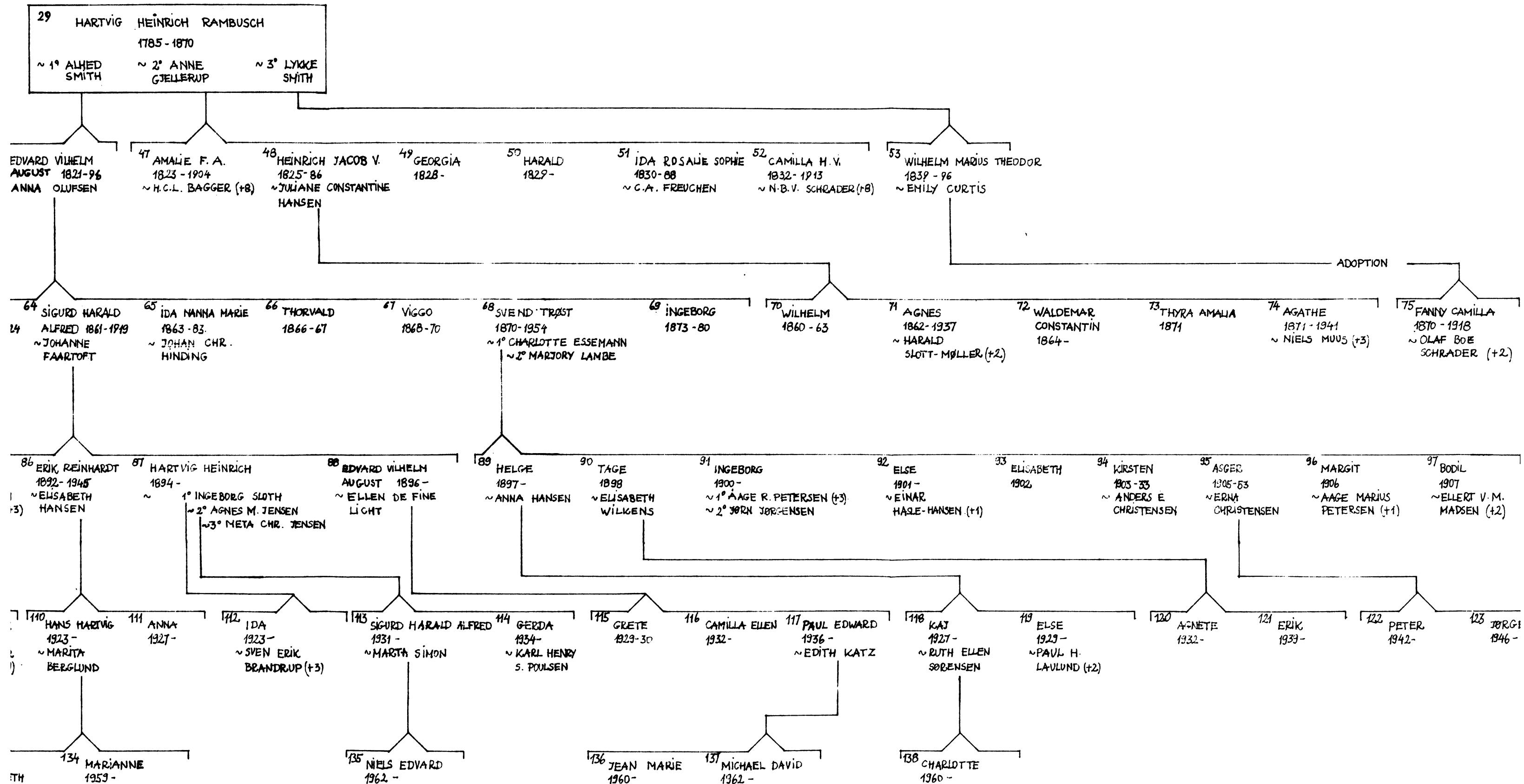
154 MARIE AMALIA 1842 - 45
55 HARTVIG H.A. 1894 - 1932 ~ 1° BETTY LOVGREN ~ 2° LOUISE FENOR
56 EDVARD JOMAN CARL 1846 - 1934 ~ JULIE KJELDSEN
57 HOLGER 1848 - 1916 ~ HENRIETTE OTTOSEN
58 CONRAD R.V. 1850 - 1931 ~ META BRANDES
59 MARIA AMALIE 1854 - 56
60 A.H. THEODORA 1856 - 1936
61 EDVARD HEINRICH 1859 -
62 FRITS HENRIK JOHANNES 1857 - 1929 ~ EMILIE SPANG
63 FRODE CHRISTIAN VALDEMAR 1859 - 1924 ~ 1° VALBORG OLSEN ~ 2° KAREN-ELISE JUEL
64 SIGURD HARALD ALFRED 1861 - 1919 ~ JOHANNE FAARTOFT
65 IDA NANNA MARIE 1863 - 83 ~ JOHAN CHR. HINDING
66 THORVALD 1866 - 67
67 VIGGO 1868 - 70
68 SVEND TRÆST 1870 - 1954 ~ 1° CHARLOTTE ESSEMANN ~ 2° MARGORY LAMBE
69 INGEBORG 1873 - 80
70 WILHELM 1860 - 63
71 AGNES 1862 - 1937 ~ HARALD SLOTT-MØLLER (+2)
72 WALDEMAR CONSTANTIN 1864 -
73 THYRA AMALIA 1871
74 AGATHE 1871 - 1941 ~ NIELS MUUS (+3)
75 FANNY CAMILLA 1870 - 1918 ~ OLAF BOE SCHRADER (+2)

176 HOLGER THEODOR 1878 - 1958 ~ CARLA PETERSEN
77 HENRY ANDREAS 1881 - 1954 ~ DAGMAR HANSEN
78 CARL THEODOR 1897 - 1917
79 JDA EMILIE THEODORA 1886 -
80 HELGA ELLEN GERDA 1887 - 1919 ~ OTTO FRIEDRICH AHRENS (+1)
81 TYCHO EMANUEL 1890 - 1923 ~ ELENA KUCHINSKIJ
82 HAROLD WILLIAM 1891 - ~ OLAVA STEEN
83 VIGGO FRODE EDVARD 1900 - ~ GUDRUN BECH
84 NIELS EDVARD 1889 - 1957 ~ MAVIS BLACKMORE
85 ANNA 1890 - ~ SØREN NICOLAJ SØNDERHOLM (+3)
86 ERIK REINHARDT 1892 - 1948 ~ ELISABETH HANSEN
87 HARTVIG HEINRICH 1894 - ~ 1° INGEBORG SLOTH ~ 2° AGNES M. JENSEN ~ 3° META CHR. JENSEN
88 EDVARD VILHELM AUGUST 1896 - ~ ELLEN DE FINE LIGHT
89 HELGE 1897 - ~ ANNA HANSEN
90 TAGE 1898 ~ ELISABETH WILKENS
91 INGEBORG 1900 - ~ 1° AAGE R. PETERSEN (+3) ~ 2° JØRN JØRGENSEN
92 ELSE 1901 - ~ EINAR HÅLE-HANSEN (+1)
93 ELISABETH 1902
94 KIRSTEN 1903 - 33 ~ ANDERS E. CHRISTENSEN
95 ASGER 1905 - 63 ~ VERNA CHRISTENSEN
96 MARGIT 1906 ~ AAGE MARIUS PETERSEN (+1)
97 BODIL 1907 ~ ELLERT V.M. MADSEN (+2)

ADOPTION

138 JØRGEN HARALD 1912 -
99 ANDRÉ PAUL 1919 - 30
100 HAROLD WILLIAM 1922 - ~ VIRGINIA SCHWARZ
101 ROBERT EDVARD 1924 - ~ NANCY MC CORNICK
102 KAREN 1928 -
103 VIGGO BECH ANSGAR 1931 - ~ CATHA JACKSON GRACE
104 LENNARD KNUD 1934 -
105 ERIK HENRIK PETER 1941 -
106 SIGURD HARALD ALFRED 1912 - 31
107 EIVIND VIGGE 1914 - ~ 1° HAROLDEEN WILTON ~ 2° ~ 3° ELIZABETH JOHNSON
108 JOAN 1918 - ~ TREVOR BOWMAN WILSON (+4)
109 HELGA LONE 1919 - ~ JAMES BURR HODSHAN (+9)
110 HANS HARTVIG 1923 - ~ MARIJA BERGLUND
111 ANNA 1927 -
112 IDA 1923 - ~ SVEN ERIK BRANDRUP (+3)
113 SIGURD HARALD ALFRED 1931 - ~ MARTA SIMON
114 GERDA 1934 - ~ KARL HENRY S. POULSEN
115 GRETE 1929 - 30
116 CAMILLA ELLEN 1932 -
117 PAUL EDVARD 1936 - ~ EDITH KATZ
118 KAJ 1927 - ~ RUTH ELLEN SØRENSEN
119 ELSE 1929 - ~ PAUL H. LAVLUND (+2)
120 ACHNETE 1932 -
121 ERIK 1933 -
122 PETER 1942 -
123 JØRGEN 1946 -
124 SVEND 1948 -

125 HAROLD WILLIAM 1944 -
126 FRANK XAVIER 1948 -
127 ROBERT GEORG MARTIN 1952 -
128 ALEXANDRA JRENE CHANTAL 1955 -
129 KRISTIN GRACE 1960 -
130 KARINA BECH 1965 -
131 DEENA ROSANNE 1941 - ~ GLENN A. BOSTON (+2)
132 DESIREE ANGELA 1948 -
133 LENA ELISABETH 1955 -
134 MARIANNE 1959 -
135 NIELS EDVARD 1962 -
136 JEAN MARIE 1960 -
137 MICHAEL DAVID 1962 -
138 CHARLOTTE 1960 -

H
v 3° LYKKE SMITH

48 HEINRICH JACOB V. 1825-86 ~ JULIANE CONSTANTINE HANSEN
 49 GEORGIA 1828-
 50 HARALD 1829-
 51 IDA ROSALIE SOPHIE 1830-88 ~ C.A. FREUCHEN
 52 CAMILLA H.V. 1832-1913 ~ N.B.V. SCHRADER (+8)
 53 WILHELM MARIUS THEODOR 1839-96 ~ EMILY CURTIS

66 THORVALD 1866-67
 67 VIGGO 1868-70
 68 SVEND TRØST 1870-1954 ~ 1° CHARLOTTE ESSEMANN ~ 2° MARJORY LANBE
 69 INGEBOG 1873-80
 70 WILHELM 1860-63
 71 AGNES 1862-1937 ~ HARALD SLOTT-MØLLER (+2)
 72 WALDEMAR CONSTANTIN 1864-
 73 THYRA AMALIA 1871
 74 AGATHE 1871-1941 ~ NIELS MUUS (+3)
 75 FANNY CAMILLA 1870-1918 ~ OLAF BOE SCHRADER (+2)

88 EDVARD WILHELM AUGUST 1896- ~ ELLEN DE FINE LIGHT
 89 HELGE 1897- ~ ANNA HANSEN
 90 TAGE 1898 ~ ELISABETH WILKENS
 91 INGEBOG 1900- ~ 1° AAGE R. PETERSEN (+3) ~ 2° JØRN JØRGENSEN
 92 ELSE 1901- ~ EINAR HÅSE-HANSEN (+1)
 93 ELISABETH 1902
 94 KIRSTEN 1903-33 ~ ANDERS E. CHRISTENSEN
 95 ASGER 1905-53 ~ ERNA CHRISTENSEN
 96 MARGIT 1906 ~ AAGE MARIUS PETERSEN (+1)
 97 BODIL 1907 ~ ELLERT V.M. MADSEN (+2)

113 SIGURD HARALD ALFRED 1931- ~ MARTA SIMON
 114 GERDA 1934- ~ KARL HENRY S. POULSEN
 115 GRETE 1929-30
 116 CAMILLA ELLEN 1932-
 117 PAUL EDWARD 1936- ~ EDITH KATZ
 118 KAJ 1927- ~ RUTH ELLEN SØBENSEN
 119 ELSE 1929- ~ PAUL H. LAVLUND (+2)
 120 AGNETE 1932-
 121 ERIK 1939-
 122 PETER 1942-
 123 JØRGEN 1946-
 124 SVEND 1948-

135 NIELS EDVARD 1962-
 136 JEAN MARIE 1960-
 137 MICHAEL DAVID 1962-
 138 CHARLOTTE 1960-